

NSANGU YA MBOTE YA KUSONIKAKA LUKA

[Kapu 1](#) — [Kapu 2](#) — [Kapu 3](#) — [Kapu 4](#) — [Kapu 5](#) — [Kapu 6](#) — [Kapu 7](#) — [Kapu 8](#) — [Kapu 9](#) — [Kapu 10](#) — [Kapu 11](#) — [Kapu 12](#) — [Kapu 13](#) — [Kapu 14](#) — [Kapu 15](#) — [Kapu 16](#) — [Kapu 17](#) — [Kapu 18](#) — [Kapu 19](#) — [Kapu 20](#) — [Kapu 21](#) — [Kapu 22](#) — [Kapu 23](#) — [Kapu 24](#)

1 KAPU 1

1 Sambu ba mingi yantikaka kusonika mambu yina lungisamaka kati na beto, 2 bonso ba yina tuka luyantiku, vandaka ba mbangi¹ ye ba nsadi² ya ndinga ya monaka na meso na bo mosi pesaka beto yo, 3 yo yina mono mpi, mono monaka mbote, mono yina landaka mbote—mbote mambu yonso tuka luyantiku, na kusonikila nge [yo] na ndonga, Teofile muntu ya lukumu mingi, 4 na mpila nde nge kuzaba bukieleka ya mambu yina ya nge longakamaka na yo.

5 Na bilumbu ya Elode, ntotila ya Yudea, vandaka ti nganga—Nzambi mosi, na zina ya Zakalia, na ndonga ya Abia ; ye nketo na yandi vandaka ya dikanda ya Aloni, ye zina na yandi vandaka Elizabeti. 6 Ye bo zole vandaka masonga na ntwala ya Nzambi, na kutambulaka na ba lutumu³ yonso ti na ba ntumunu⁴ yonso ya *Mfumu, ya kukonda kifu. 7 Ye bo vandaka na mwana ve, sambu Elizabeti vandaka mukobo ; ye bo zole vandaka minunu. 8 Yo kumaka nde, ntangu yandi vandaka kusala kisalu ya kinganga—Nzambi na ntwala ya Nzambi na ndonga na yandi, 9 na mpila ya kikalulu ya kinganga—Nzambi, yandi solamaka na nzila ya zeke sambu na kutambika mananasi na kukotaka kati ya tempelo⁵ ya *Mfumu. 10 Kibuka yonso ya nkangu vandaka kusamba na nganda, na ntangu [ya dikabu] ya mananasi. 11 Ye wanzio mosi ya *Mfumu monikilaka yandi, ya kutelama na diboko ya kibakala ya diziku ya mananasi. 12 Ye Zakalia, na kumonaka yandi, kumaka kisaka—saka, ye boma simbaka yandi. 13 Ye wanzio kutuba na yandi : Kuwa boma ve, Zakalia, sambu malombo na nge me ndimama ; ye nketo na nge Elizabeti ta kubutila nge mwana ya bakala, ye nge ta kupesa yandi zina Yowani. 14 Yandi ta kuvanda kikuma ya kiese ti ya kuyangalala sambu na nge ; ye mingi ta kusepila mbutukulu na yandi ; 15 sambu yandi ta kuvanda nene na ntwala ya *Mfumu, ye yandi ta kunwa ata vinu ve, ata malafu ya ngolo ve ; ye yandi ta kufuluka na Mpeve Santu tuka divumu ya mama na yandi. 16 Ye Yandi ta kuvutula bana mingi ya Izalaele na *Mfumu Nzambi na bo. 17 Ye yandi ta kwenda na ntwala na yandi na Mpeve ti ngolo ya Eliya, sambu na kuvutusa ba ntima ya ba tata na bana, ye ba konda kulemfuka, na⁶ dibanza ya bantu ya masonga, sambu na kuyidikila *Mfumu nkangu ya kuyilama mbote. 18 Ye Zakalia kutuba na wanzio : —Inki mutindu mono ta kuzaba yina ? Sambu mono, mono ikele mununu, ye nketo na mono ikele ya kununa ngolo. 19 Ye wanzio, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Mono, mono ikele Gabilieli, yina ke telamaka na ntwala ya Nzambi, ye mono tindamaka sambu na kutubila

¹ Mbangi.

² Bisika ya nkaka : Ba nsadi, —nsadi yina ikele na kisalu mosi ya me kupesama sambu na yandi kaka.

³ Commandement (nsiku).

⁴ Ordonnance (nsiku).

⁵ Nzo kibeni ; tala Mat. 23, 16.

⁶ To : Na mpila.

nge ye sambu na kuzabisa nge ba nsangu yai ya mbote⁷. 20 Ye tala, nge ta kuvanda baba nge lenda kutuba ve, tii na kilumbu mambu yai ta kukuma, sambu nge kwikilaka ve ba ndinga na mono yina ta kulungisama na ntangu na yo. 21 Ye nkangu vandaka kuinga Zakalia ; ye bo vandaka kuyituka na yina nde yandi vandaka kusukinina na kati ya tempelo⁸. 22 Ye ntangu yandi basikaka, yandi lendaka kutuba na bo ve : Ye bo bakisaka nde yandi monaka mbona—meso na kati ya tempelo¹ ; ye yandi mosi vandaka kutubila bo na bidimbu, ye yandi zingaka baba. 23 Ye yo kumaka nde, ntangu bilumbu ya kisalu na yandi lungaka, yandi kwendaka na nzo na yandi.

24 Na nima ya bilumbu yai, nketo na yandi Elizabeti bakaka divumu, ye yandi kudibumbaka ngonda tanu, na kutubaka : 25 *Mfumu me sadila mono mutindu yai na bilumbu yina yandi talaka mono, sambu na kukatula nsoni na mono na kati ya bantu.

26 Ye na ngonda ya sambanu, wanzio Gabilieli tindamaka na Nzambi na mbanza mosi ya Galilea, zina na yo Nazaleti, na mwense mosi, 27 ya vandaka ti dilaka ya makwela na mwana bakala mosi ya zina vandaka Yozefo, ya nzo⁹ ya Dawidi ; ye zina ya mwense vandaka Maliya. 28 Ye ya Wanzio kotaka mfinama na yandi, ye kutuba : Mono ke pesa nge mbote, nge yina [Nzambi] me kupesa mambote na yandi! *Mfumu ikele na nge ; Nge ikele ya kusakumuka kati ya ba nketo. 29 Ye yandi, na kumonaka yandi, kumaka kisaka—saka na ndinga na yandi ; ye yandi vandaka kuyindula kati na yandi mosi disongidila ya mbote yina. 30 Ye wanzio kutuba na yandi : Kuwa boma ve, Maliya, sambu nge me kubaka dienga mfinama ya Nzambi. 31 Ye tala, nge ta kubaka divumu, nge ta kubuta mwana ya bakala, ye nge ta kubinga zina na yandi Yezu. 32 Yandi ta kuvanda nene ye yandi ta kubingama Mwana ya Yina me Kuluta zulu¹⁰ ; *Mfumu Nzambi¹¹ ta kupesa yandi kiti ya kimfumu ya tata na yandi Dawidi ; 33 ye yandi ta kuyala na nzo ya Yakobo bilumbu yonso¹², ye kimfumu na yandi ta kuvanda na nsuka ve. 34 Ye Maliya kutuba na wanzio : —Inki mutindu yo ta kukuma, sambu mono kuzaba bakala ve? 35 Ye wanzio na kuvutulaka, kutuba na yandi : Mpeve Santu ta kwisa na nge, ye ngolo ya Yina me Kuluta zulu ta kufika nge na kizuzi na yandi ; ye yo yina mpi, yina ya Santu¹³ ta kubutuka ta bingama Mwana ya Nzambi. 36 Ye tala, Elizabeti mpangi na nge, yandi mpi, bakaka divumu ya mwana ya bakala na kinunu na yandi, yai ikele ngonda ya sambanu sambu na yina bingamaka mukobo; 37 sambu kima mosi ve lenda konda kusalama na Nzambi. 38 Maliya kutuba : —Tala mpika ya *Mfumu ; yo kusalamina mono mpila ya ndinga na nge. Ye wanzio katukaka mfinama na yandi.

39 Na bilumbu yina, Maliya na kutelamaka kukwenda nswalu na insi ya ba ngumba, na mbanza mosi ya Yuda. 40 Yandi kotaka na nzo ya Zakalia ye pesaka Elizabeti mbote. 41 Ye yo kumaka, bonso Elizabeti vandaka kuwa mbote ya Maliya, nde mwana ya fioti pamukaka na divumu na yandi ; ye Elizabeti fulukaka na Mpeve Santu ; 42 ye yandi bokaka na ndinga ya ngolo ye kutuba : Nge ikele ya kusakumuka kati ya ba nketo, ye mbuma ya divumu na nge ikele ya kusakumuka! 43 Ye yai me katukila mono na wapi, nde mama ya Mfumu na mono kukwisila mono? 44 Sambu tala, tuka ntangu mungungu ya mbote na nge kumaka na makutu na mono, mwana ya fioti pamukaka na kiese na divumu na mono. 45 Ye kiese ikele yina kwikilaka ; sambu mambu yina tubamaka katuka na *Mfumu ta lungisama.

⁷ Kumwangila nge mambu yai.

⁸ Nzo kibeni.

⁹ Mpila mosi : dikanda, bonso nzila ya kutanga 33, 69 ye 2,4.

¹⁰ Ya kuluta zulu, ki hebeleo : Elioni ; kuy. 14, 18.

¹¹ Mpila mosi : Yehowa Nzambi.

¹² Sambu na ba mvu.

¹³ To : muntu yina ta kubutuka ; na kutuba ya mbote : yina ta kubutuka Santu.

46 Ye Maliya kutuba : Moyo na mono ke kembila *Mfumu, 47 ye mpeve na mono kuyangalala na Nzambi Ngulusi na mono, 48 sambu yandi talaka kukonda lukumu ya mpika na yandi ; sambu tala, tuka ntangu yai ba mbandu yonso ta tubila mono muntu ya kiese; 49 sambu yina ya Ngolo me kusadila mono mambu ya nene, ye zina na yandi ikele Santu ; 50 ye mawa na yandi ikele ya ba mbandu na ba mbandu sambu na ba yina ke zitisaka yandi. 51 Yandi salaka na ngolo ya diboko na yandi ; yandi panzaka bantu ya lulendo na dibanza ya ba ntima na bo ; 52 yandi kulumusaka bantu ya ngolo na ba kiti na bo ya kimfumu, ye yandi tombulaka bantu ya fioti ; 53 yandi fulusaka na bima ba yina vandaka nzala, ye yandi vutulaka ba mvwama maboko mpamba ; 54 yandi sadisaka Izalaele, nsadi na yandi, sambu na kuyibuka mawa na yandi 55 (mutindu yandi tubaka na ba tata na beto) na Abalahami ti na kikanda na yandi, na kimakulu. —56 Ye Maliya zingaka ti yandi kiteso ya ba ngonda tatu ; ye yandi vutukaka na nzo na yandi.

57 Ntangu ya Elizabeti fetele kubuta lungaka, yandi butaka mwana ya bakala. 58 Ba mfinami na yandi ti ba mpangi na yandi waka nde *Mfumu monisilaka yandi nene ya mawa na yandi, ye bo yangalalaka ti yandi. 59 Ye yo kumaka nde na kilumbu ya nana bo kwisaka sambu na kuyotisa mwana ya fioti ; ye bo vandaka kubinga yandi Zakalia, zina ya tata na yandi. 60 Ye mama na yandi, na kuvutulaka, tubaka : Ve, kansi yandi ta bingama Yowani. 61 Ye bo tubaka na yandi : Ikele na muntu ve na dikanda na nge ikele na zina yina. 62 Ye bo yulaka tata na yandi na bidimbu nde [yandi kutuba] inki mutindu yandi zola nde yandi kubingama. 63 Ye ya yandi lombaka dibaya ya kusonikila, yandi sonikaka : Yowani ikele zina na yandi. Ye bo yonso yitukaka na yo. 64 Ye na ntangu yina kaka munoko na yandi kangukaka ti ludimi na yandi ; ye yandi vandaka kutuba, na kukumisaka Nzambi. 65 Ye ba mfinami na bo yonso simbamaka na boma ; mambu yai yonso vandaka kutubama na insi yonso ya ba ngumba ya Yudea ; 66 ye ba yina yonso waka yo, tulaka yo na ba ntima na bo, na kutubaka : Nani mpi ta kuvanda mwana yai? Ye diboko ya *Mfumu vandaka ti yandi.

67 Ye Zakalia, tata na yandi, fulukaka na Mpeve Santu, ye bikulaka, na kutubaka : 68 *Mfumu kusakumuka, Nzambi ya Izalaele, sambu yandi me kutala ye kugulusa¹⁴ nkangu na yandi, 69 ye yandi me tedimisilaka beto musengo ya kukangulama na nzo ya Dawidi nsadi na yandi, 70 na mpila yandi tubaka na munoko ya ba profeta na yandi ya Santu, ba yina vandaka ntangu yonso : 71 Kukangulama na ba mbeni na beto ye na diboko ya ba yina yonso ke mengaka beto ; 72 sambu na kulungisa mawa na yandi na ba tata na beto ye sambu na kuyibuka ngwakana na yandi ya Santu, 73 na nsilulu yina ya yandi zengaka na Abalahami tata na beto, na kupesa, 74 ya beto gulusamaka¹⁵ na diboko ya ba mbeni na beto, kusadila yandi kukonda boma, 75 na busantu ti na masonga na ntwala na yandi, bilumbu na beto yonso. 76 Ye nge, mwana ya fioti, nge ta bingama profeta ya Yina me kuluta zulu : Sambu nge ta kwenda na ntwala ya ilungi ya *Mfumu sambu na kuyidika ba nzila na yandi, 77 sambu na kupesa nzayilu ya luguluku¹⁶ na nkangu na yandi, na ndoluka ya masumu na bo, 78 na mawa ya nene ya Nzambi na beto, na nzila na yo ntangu¹⁷ ya zulu yina ke kubasika me kutala beto, 79 na mpila nde yo kungengila ba yina me kuvanda na mudidi ye na kizuzi ya lufwa, sambu na kutwadisa makulu na beto na nzila ya ngemba.

80 Ye mwana vandaka kuyela ye vandaka kukuma ngolo na Mpeve ; ye yandi vandaka

¹⁴ Kukatula na kimpika sambu.

¹⁵ Kisika ya nkaka : kukatula, bonso 1 Tes. 1, 10.

¹⁶ Kukatulama, *nzila ya kutanga* 69, 71.

¹⁷ Kubasika, na kubasika ; *Lxx vandaka kutuba mutindu yina* Kimenina ya yel. 23, 5, etc.

na makanga tii na kilumbu ya kumonisama¹⁸ na yandi na Izalaele.

2 KAPU 2

1 Yo kumaka nde, na bilumbu yina, nsiku ya Kayisali Ogusti basikaka, nde kusunama ya ba zina ya bantu ya ntoto yonso kusalama. 2 (kusunama ya ba zina yo mosi salamaka kaka ntangu Kiliniusi bakaka kiyeka ya kimfumu na Siliya.) 3 Ye bantu yonso vandaka kwenda sambu na kudisonikisa, konso muntu na mbanza na yandi mosi. 4 Ye Yozefo mpi katukaka na Galilea, na mbanza ya Nazaleti, na Yudea, na mbanza ya Dawidi yina bo ke bingaka Betelemi, sambu yandi vandaka ya nzo ti ya dikanda ya Dawidi, 5 sambu na kudisonikisa ti Maliya, yina vandaka nketo ya dilaka ya makwela ti yandi, yina vandaka na divumu. 6 Ye yo kumaka, ntangu bo vandaka pana, nde bilumbu yina yandi fetele kubuta lungaka ; 7 ye yandi butaka mwana na yandi ya ntete ya bakala, ye fikaka yandi bilele, ye ladisaka yandi na kidikilu, sambu kisika vandaka ve sambu na bo na nzo ya ba nzenza.

8 Ye vandaka na bizunga yina kaka ba ngungudi, ya vandaka kuzinga na nseke, ye vandaka kukengidila bibuka ya mameme na bo na mpipa. 9 Ye tala, wanzio mosi ya *Mfumu monikilaka bo, nkembo ya *Mfumu ngengaka na nziunga na bo ; ye bo simbamaka na boma ya ngolo. 10 Ye wanzio kutuba na bo : Beno wa boma ve, sambu tala, mono ke zabisa beno nsangu ya nene ya kiese yina ta kuvanda sambu na bantu yonso ; 11 sambu bubu, na bwala ya Dawidi, Ngulusi me butukila beno, yina ikele Klistu, Mfumu. 12 Ye yai ikele kidimbu sambu na beno, beno ta kumona mwana ya fioti ya bo me kufika bilele ye ya kulala na kidikilu. 13 Ye na kintulumukina vandaka ti wanzio kibuka ya makesa ya zulu, na kukumisaka Nzambi, ye na kutubaka : 14 Nkembo na Nzambi na bisika ya kuluta zulu ; ye na ntoto, ngemba ; ye kiese ya mbote na kati ya bantu! 15 Ye yo kumaka, ntangu ba wanzio bikaka bo na kwenda na zulu, nde ba ngungudi tubaka kati na bo : Beto kwenda mpi tii na Betelemi, ye beto tala diambu yina me kuma yina *Mfumu me kuzabisa beto. 16 Ye bo kwendaka nswalu, ye bo monaka Maliya ti Yozefo, ti mwana ya fioti ya kulala na kidikilu. 17 Ye ya bo monaka yandi, bo zabisaka ndinga yina tubaminaka bo na yina me kutala Mwana yai ya fioti. 18 Ye ba yina yonso kuwaka yo yitukaka mambu yina tubaminaka bo na ba ngungudi. 19 Ye Maliya vandaka kubumba mambu yai yonso kati na yandi, na kuyindulaka yo na ntima na yandi. 20 Ye ba ngungudi vutukaka, na kukembilaka ye na kukumisaka Nzambi na mambu yonso ya bo kuwaka ye monaka, mutindu yo tubaminaka bo.

21 Ye ntangu bilumbu nana lungisamaka sambu na kuyotisa yandi, yandi bingamaka na zina ya Yezu, zina yina yandi bingamaka na wanzio na ntwala ya kubaka divumu.

22 Ye ntangu bilumbu ya kugedisama na bo, mpila ya nsiku ya Mose, lungaka, bo nataka yandi na Yeluzalemi, sambu na kusonga yandi na *Mfumu 23 (na mpila yo me sonamaka na nsiku ya *Mfumu, nde mwana ya bakala yonso yina ta butuka ya ntete ta bingama santu ya *Mfumu)¹⁹, 24 ye sambu na kutambika nkayilu, mutindu yina me tubamaka na nsiku ya *Mfumu, mayembe zole to bana ya mayembe zole.

25 Ye tala, vandaka na Yeluzalemi muntu mosi yina vandaka na zina ya Simeoni ; ye muntu yai vandaka masonga ye na kuzitisa Nzambi , ye yandi vandaka kukinga kukatula mawa ya Izalaele, ye Mpeve Santu vandaka na zulu na yandi. 26 Ye yandi zabisamaka na

¹⁸ Kumonisama na meso ya bantu.

¹⁹ Tala Kub. 13, 2, 12, 15.

ntwala na bu Nzambi na Mpeve Santu, nde yandi ta kumona lufwa ve, nde ntete—ntete yandi kumona Klistu ya *Mfumu. 27 Ye yandi kwisaka na tempelo, na kunatama na Mpeve ; ye bonso bibuti vandaka kunata Mwana ya fioti Yezu sambu na kusala na yandi mutindu ya kikalulu ya nsiku, 28 yandi bakaka yandi²⁰ na maboko na yandi, ye kusakumuna Nzambi ye kutuba : 29 Ntangu yai, Mfumu²¹, nge kubika mpika na nge kukwenda na ngemba, na mutindu ya ndinga na nge ; 30 sambu meso na mono me kumona lugululu²² na nge, 31 yina nge kuyidikaka na ntwala ya ba nkangu yonso : 32 Nsemo mosi sambu na kusongisama ya makanda, ye nkembo ya Izalaele nkangu na nge. 33 Ye tata na yandi ti mama na yandi yitukaka na mambu yina tubakamaka sambu na yandi. 34 Ye Simeoni sakumunaka bo ye tubaka na Maliya mama na yandi : Tala, yandi yai me tulama sambu na kubwa ye kutelama ya ba mingi na Izalaele, ye sambu na kidimbu ya bo ta kutedimina 35 (ye ata mbele mosi ta kutobula ata moyo na nge mosi), na mpila nde mabanza ya ba ntima mingi kumonisama.

36 Ye vandaka Ana, profeta ya nketo, mwana ya nketo ya Fanuwele, ya dikanda ya Azeli (yandi vandaka mununu mingi, ya yandi zingaka ti bakala mosi mvula nsambwadi tuka bu mwense na yandi, 37 ye mufwidi ya kiteso²³ ya ba mvula makumi nana na iya), yina vandaka kubika tempelo ve, na kusadilaka [Nzambi] na kubuya madia ti na bisambu, mpipa ti mwini. 38 Yandi yai, kumaka na ntangu yo yina, yandi vandaka kukumisa *Mfumu, ye vandaka kutuba sambu na yandi na ba yina yonso, na Yeluzalemi, vandaka kukinga kukangulama²⁴.

39 Ye ntangu bo lungisaka yonso na mpila ya nsiku ya *Mfumu, bo vutukaka na Galilea, na Nazaleti, mbanza na bo. 40 Ye Mwana vandaka kuyela ye vandaka kukuma ngolo, ya yandi fulukaka na ngangu ; ye dienga ya Nzambi vandaka na zulu na yandi.

41 Ye bibuti na yandi vandaka kwenda konso mvula na Yeluzalemi, na nkinsi ya paki. 42 Ye ntangu yandi kumaka ti mvula kumi na zole, bonso bo kwendaka na Yeluzalemi, mutindu ya kikalulu ya nkinsi, 43 ye nde bo kulungisa bilumbu [ya nkinsi], ye bonso bo vandaka kuvutuka, Mwana Yezu bikalaka na Yeluzalemi ; ye bibuti na yandi kuzaba yo ve. 44 Kansi na kuyindulaka nde yandi vandaka na kibuka ya bantu ya nzietolo, bo tambulaka kilumbu ya mvimba ye bo sosaka yandi na kati ya ba mpangi ti ba nzabani na bo ; 45 ye na kumonaka yandi ve, bo vutukaka na Yeluzalemi na kusosa yandi. 46 Ye yo kumaka nde na nima ya bilumbu tatu, bo monaka yandi na kati ya tempelo, ya kuvanda na kati ya ba longi, na kuwaka bo ye na kuyufulaka bo. 47 Ye ba yina yonso vandaka kuwa yandi vandaka kuyituka na mayele na yandi ti na ba mvutu na yandi. 48 Ye ntangu bo monaka yandi, bo yitukaka mingi, ye mama kutuba na yandi : Mwana na mono, sambu na inki nge me kusala beto mutindu yai? Tala, tata na nge ti mono beto vandaka kusosa nge, na mpasi kibeni. 49 Yandi kutuba na bo : Sambu na inki beno vandaka kusosa mono? Ketu beno kuzaba ve nde mono fetele kuvanda na mambu ya Tata na mono? 50 Ye bo bakisaka ve ndinga yina ya yandi vandaka kutubila bo. 51 Ye yandi vutukaka ti bo, ye kwisaka na Nazaleti, ye yandi vandaka kulemfukila bo. Ye mama na yandi vandaka kubumba mambu yai yonso na ntima na yandi. 52 Ye Yezu vandaka kuyela na ngangu ti na nda, ye na dienga mfinama ya Nzambi ye na meso ya bantu.

²⁰ To : Yandi mpi.

²¹ Mfumu ya mpika ; kisika ya nkaka : Yina ikele na zulu ya ba ya nkaka.

²² Tala lukaya, bisalu 28, 28.

²³ Mingi ke kutanga : Tii.

²⁴ To : Kusumbama.

3 KAPU 3

1 Na mvula kumi na tanu ya kimfumu ya Tibeli Kayisali, Ponsio Pilatu vandaka mfumu ya kizunga ya Yudea, ye Elode mfumu na kitini ya Galilea, mpangi na yandi Filipino mfumu ya Itule ye ya nziunga ya Talakonite, ti Lusania mfumu ya kitini ya Abileni, 2 na ntangu ya ba mbuta—nganga Ana ti Kayifa, ndinga ya Nzambi kwisaka na Yowani, mwana ya Zakalia, na makanga²⁵. 3 Ye yandi kwendaka na nsi yonso ya ba nziunga ya Yolidani, na kulongaka mbotika ya kupindula ntima na ndoluka ya masumu ; 4 bonso yo me sonamaka na mukanda ya ba ndinga ya Yezaya profeta : «Mungungu ya yina ke kuboka na makanga : Beno yidika nzila ya *Mfumu, beno sungika ba mwa—nzila na yandi. 5 Mabengi yonso ta kufuluka, ngumba yonso ya nene ti ngumba ya fioti yo ta kitisama, ye yina ikele ya kutengama ta kukuma ya kusungama, [ba mwa—nzila] ya nioka—nioka ta kuyilama ; 6 ye nsuni yonso ta kumona lugulusu²⁶ ya Nzambi» (A)²⁷. 7 Yandi vandaka kutuba mpi na bibuka yina vandaka kubasika sambu kubotama na yandi : Dikanda ya biwuta, nani me kebisa beno na kutina makasi ke kwisa? 8 Beno buta mpi ba mbuma yina me kufwana na kupindula ntima ; ye beno yantika ve na kutuba na beno mosi : Beto ikele ti Abalahami bonso tata ; sambu mono ke kutubila beno nde Nzambi lenda, na matadi yai kubasisa bana na Abalahami. 9 Ye ntete, disoka me tulama na nsimbulu ya ba nti ; nti yonso mpi yina ke kubuta mbuma ya mbote ve, ke kuzengama ye kulosama na tiya. 10 Ye bibuka yufulaka yandi, na kutubaka : Inki mpi beto fetele kusala? 11 Ye na kuvutulaka, yandi kutuba na bo : Nde yina ikele na binkutu zole kupesa na yina ikele na yo ve, ye nde yina ikele na madia kusala mutindu mosi. 12 Ye ba futisi mpaku kwisaka mpi sambu na kubaka mbotika ; ye bo kutuba na yandi : Longi²⁸, inki beto fetele kusala? 13 Ye yandi kutuba na bo : Beno kubaka ve ya kuluta yina me kutumamina beno. 14 Ye binwani mpi yufulaka yandi, na kutubaka : Ye beto, inki beto fetele kusala? Yandi kutuba na bo : Beno botula bima ya bantu ve, beno kufunda na luvunu muntu ve ye beno kumona kiese na lufutu na beno. 15 Ye bonso nkangu vandaka kukinga, ye nde bantu yonso vandaka kuyindula na ba ntima na bo na yina me kutala Yowani kana yandi lendaka kuvanda Klistu ve, 16 Yowani vandaka kuvutula na bantu yonso, na kutubaka : Mono, mono ke botika beno na²⁹ masa ; kansi ke kwisa, yina ikele ngolo kuluta mono, mono me kufwana ve na kukangula ba nsinga ya ba sapatu [na yandi], yandi ta botika beno na³⁰ Mpeve Santu ti na tiya. 17 Yandi ikele ti kiyungulu na yandi na diboko na yandi, ye yandi ta kukomba mbote kisika ya kututula mbuma ye yandi ta vukisa ba mbuma na nzo na yandi ya bo ke bumbaka mbuma, kansi yandi ta kuyoka matiti na tiya yina ke zimaka ve. 18 Ye na kupesaka ba ndongisila mingi ya nkaka, yandi vandaka kumwanga mpi nsangu ya mbote na nkangu ; 19 kansi mfumu Elode, na kunganinama na yandi na yina me kutala Elodiasi, nketo ya mpangi na yandi, ye sambu na mambu yonso ya mambi ya Elode salaka, 20 yikaka diaka na ba yina ya nkaka yonso yina ya kutula Yowani na boloko.

21 Ye yo kumaka nde, bonso nkangu yonso bakaka mbotika, Yezu mpi ya yandi botamaka ye na kusambaka, zulu kangukaka ; 22 ye Mpeve Santu kulumukaka na zulu na yandi na mpila ya nitu, bonso diyembe ; vandaka ti mungungu mosi katukaka na zulu : Nge

²⁵ Kisika bantu ke kuzingaka ve (desert).

²⁶ Bonso 2, 3.

²⁷ Yez. 40, 3—5.

²⁸ Yina ke kulonga (*awa ti bisika Ya nkaka mbala mingi*).

²⁹ Na, na ngolo ya.

³⁰ Na, na ngolo ya.

ikele Mwana na mono ya zolama ; kati na nge mono me kumona kiese na mono.

23 Yezu yandi mosi yantikaka kukuma na ba mvula³¹ kiteso makumi tatu, na kuvandaka, bonso bo vandaka kubanza yo, mwana ya Yozefo : 24 Ya Heliya, ya Matati, ya Lewi, ya Meleki, ya Yanai, ya Yozefo, 25 ya Matatiya, ya Amosi, ya Nahumi, ya Eseli, ya Nangayi, ya Mata, 26 ya Matatia, ya Semeini, ya Yozefi, ya Yuda, 27 ya Yoanani, ya Lesa, ya Zolubabeli, ya Salatieli, ya Neli, 28 ya Meleki, ya Adi, ya Kosami, ya Elimadami, ya Eli, 29 ya Yesu, ya Eliezeli, ya Yolimi, ya Matati, ya Lewi, 30 ya Simeoni, ya Yuda, ya Yozefo, ya Yonani, ya Eliakimi, 31 ya Melea, ya Mena, ya Matata, ya Natani, ya Dawidi, 32 ya isayi, ya Yobedi, ya Boazi, ya Sala, ya Nasoni, 33 ya Aminadabi, ya Alani, ya Heselomi, ya Falesi, ya Yuda, 34 ya Yakobi, ya Izaki, ya Abalahami, ya Tala, ya Nakoni, 35 Saluki, ya Lengu, ya Faleki, ya Ebeli, ya Sela, 36 ya Kayinami, ya Alefakisadi, ya Semi, ya Nowa, ya Lameki, 37 ya Matusala, ya Henoki, ya Yaleti, ya Malelehedi, 38 ya Kayinami, ya Enosi, ya Seti, ya Adami, ya Nzambi.

4 KAPU 4

1 Yezu, ya kufuluka na Mpeve Santu, katukaka na Yolidani ye natamaka na³² Mpeve na makanga ; 2 ya yandi mekamaka na diabulu bilumbu makumi iya. Ye yandi kudiaka kima ve na bilumbu yina ; ntangu yo lungaka, yandi waka nzala. 3 Ye diabulu tubaka na yandi : Kana nge ikele Mwana ya Nzambi tuba na ditadi yai nde yo kukuma dimpa. 4 Ye Yezu vutudilaka yandi, na kutubaka : Yo me sonamaka nde <<muntu ta kuzinga na dimpa kaka ve, kansi na ndinga yonso ya Nzambi>>(A)³³.

5 Ye diabulu, na kunataka yandi na zulu ya ngumba ya nda, songaka yandi, na mbala mosi, bimfumu yonso ya ntoto. 6 Ye diabulu kutuba na yandi : Mono ta kupesa nge kiyeka yai yonso, mpi nkembo ya bimfumu³⁴ yai ; sambu yo me pesaminaka mono, ye mono ke kupesa yo na nani mono kuzola. 7 Kana mpi nge fukama³⁵ luse na ntoto na ntwala na mono, yo ta kuvanda yonso ya nge. 8 Ye Yezu, na kuvutudilaka yandi, kutuba : Yo sonamaka : <<Nge ta fukimina *Mfumu Nzambi na nge, ye nge ta kusadila yandi mosi kaka>> (B)³⁶.

9 Ye yandi nataka yandi na Yeluzalemi, ye tulaka yandi na nsongi ya tempelo ye tubaka na yandi : Kana nge ikele Mwana ya Nzambi, kudilosa katuka awa na nsi ; 10 sambu yo me sonamaka : <<Yandi ta kutuma ba wanzio na yandi na yina me kutala nge, sambu na kukeba nge>> ; ye : 11 Bo ta kunata nge na maboko na bo, sambu nde dikulu na nge kututana na ditadi ve(C)³⁷. 12 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Yo me tubamaka : <<Nge ta kumeka *Mfumu Nzambi na nge ve>> (D)³⁸.

13 Ye diabulu ya yandi lungisaka mpukumuna yonso, kwendaka ntama na yandi sambu na mwa—ntangu³⁹.

³¹ To : Yandi mosi vandaka ti kiteso ya ba mvula makumi tatu ntangu yandi yantikaka [kisalu na yandi].

³² *Tala lukaya*, 3, 16.

³³ Kul. 8, 3.

³⁴ Nkembo na yo.

³⁵ Kufukama, bisika Ya nkaka : kupesa lukumu.

³⁶ Kul. 6, 3.

³⁷ Bank. 91, 11—12.

³⁸ Kul.6, 16.

³⁹ Tii na ntangu ya [nkaka].

14 Ye Yezu vutukaka na Galilea, na ngolo ya Mpeve ; ye nsangu na yandi mwanganaka ndambu yonso na insi ya nziunga. 15 Ye yandi mosi vandaka kulonga na ba sinagoga na bo, ya yandi kumisamaka na bantu yonso.

16 Ye yandi kumaka na Nazaleti kuna yandi sansamaka⁴⁰ ; Yandi kotaka na sinagoga na kilumbu ya sabata, na mpila ya kikalulu na yandi, ye telamaka sambu na kutanga. 17 Ye bo pesaka yandi mukanda ya profeta Yezaya ; ye ya yandi kangulaka mukanda, ye yandi sengumunaka kisika yo sonamaka : 18 «Mpeve ya *Mfumu ikele na zulu na mono, sambu yandi pakulaka mono mafuta sambu na kumwanga ba nsangu ya mbote⁴¹ na ba nsukami ; 19 yandi tindaka mono sambu na kumwanga kukangulama⁴² na ba kangami ye kumona diaka ya bifwa meso ; sambu na kupesa kimpwanza ba yina bo ke kumonisa mpasi, sambu na kumwanga mvula ya mbote ya *Mfumu»(A)⁴³. 20 Ye ya yandi kangaka mukanda, ye ya yandi vutulaka yo na yina vandaka kusala kisalu⁴⁴, yandi vandaka ; meso ya bantu yonso yina vandaka na kati ya sinagoga vandaka kutala yandi. 21 Ye yandi yantikaka kutuba na bo : Bubu disonama yai me lungisama, bonso beno ke kuwa⁴⁵ yo. 22 Ye bo yonso vandaka kuta kimbangi na yandi, ye vandaka kuyituka na ba ndinga ya dienga yina vandaka kubasika na munoko na yandi, ye bo vandaka kutuba : Yandi yai ikele mwana ya Yozefo ve? 23 Ye yandi kutuba na bo : Kieleka beno ta tubila mono kingana yai : Munganga, kudibelula nge mosi ; sala awa mpi na insi na nge mambu yai yonso beto me kuwaka yina salamaka na Kafenawumi. 24 Ye yandi kutuba : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde profeta mosi ve me yambamaka na insi na yandi. 25 Ye, ya kieleka, mono ke kutuba na beno vandaka na ba fwidi mingi na Izalaele, na bilumbu ya Eliya, ntangu zulu kangamaka ba mvula tatu ti ba ngonda sambanu, na mpila nde nzala ya ngolo vandaka na insi yonso ; 26 Ye Eliya tindamaka na mosi ve na bo, kaka na Salepete, na insi ya Sidonia, na nketo mosi ya mufwidi. 27 ye vandaka ti bantu mingi ya kimbefo ya lepele na Izalaele na ntangu ya profeta Elisa ; ye mosi ve na bo belukaka, kaka Namani, muntu ya Siliya. 28 Ye bo yonso fulukaka na makasi na sinagoga na kuwaka mambu yai ; 29 ye ya bo telamaka, bo kulaka yandi na nganda ya mbanza, ye bo nataka yandi tii na nsuka ya ngumba kuna mbanza na bo tungamaka, na mpila nde bo kulosa yandi na nsi. 30 Kansi yandi, na kulutaka na kati na bo, kwendaka.

31 Ye yandi kulumukaka na Kafenawumi, mbanza ya Galilea, ye yandi vandaka kulonga bo na kilumbu ya Sabata. 32 Bo vandaka kuyituka na malongi na yandi, sambu ndinga na yandi vandaka ti kiyeka. 33 Ye vandaka na kati ya sinagoga muntu mosi ya vandaka ti mpeve ya mbi ; ye yandi bokaka na ndinga ya ngolo, na kutubaka : 34 Ha⁴⁶! Inki ikele kati na beto ti nge, Yezu ya Nazaleti? Nge me kwisa sambu na kubebisa beto? Mono kuzaba nge, nani nge ikele : Santu ya Nzambi. 35 Ye Yezu nganinaka yandi, na kutubaka : Kanga munoko na nge, ye basika na yandi ye mpeve ya mbi, ya yandi losaka yandi na kati—kati [ya bantu yonso], basikaka na yandi kukonda kusala yandi ata mbi mosi. 36 Ye bo yonso yitukaka, ye bo vandaka kutuba : Kati na bo, na kutubaka : Inki ikele ndinga yai? Sambu yandi ke kutuma na kiyeka ti ngolo ba mpeve ya mbi, ye yo ke kubasika. 37 Ye nsangu na yandi vandaka kumwangana na bifulu yonso ya nziunga.

38 Ye ya yandi telamaka, [yandi basikaka] na sinagoga ye kotaka na nzo ya Simoni. Ye

⁴⁰ Kudisa.

⁴¹ Kisika Ya nkaka : kulonga nsangu Ya mbote.

⁴² Kimpwanza.

⁴³ Yez. 41, 1—2.

⁴⁴ *Tala lukaya*, 1, 2.

⁴⁵ Na makutu na beno.

⁴⁶ Bonso Malako 1, 24.

bukilo ya Simoni ya nketo vandaka na yuku—yuku⁴⁷ ya ngolo, ye bo bondilaka yandi sambu na yandi. 39 Ye ya yandi niekaka na yandi, yandi nganinaka yuku—yuku², ye [yuku—yuku²], katukaka na yandi ; ye na nswalu yandi telamaka, yandi sadilaka bo.

40 Ye bonso ntangu vandaka kudinda, ba yina yonso vandaka ti bantu ya bifu ya kusimbama na bimbefo ya mutindu na mutindu, bo natilaka yandi bo ; ye ya yandi tulaka maboko na konso muntu na kati na bo, yandi belulaka bo. 41 Ye ba mpeve ya mbi mpi vandaka kubasika na ba mingi, na kubokaka ti kutubaka : Nge ikele Mwana ya Nzambi. Ye, na kunganinaka bo, Yandi pesaka bo nswa ve na kutuba, sambu bo vandaka kuzaba nde Yandi vandaka Klistu.

42 Ye ntangu suka tanaka, yandi basikaka ye kwendaka na kisika mosi ya makanga ; ye bibuka vandaka kusosa yandi ye bo kwisaka tii na yandi ; bo vandaka kusimbidila yandi, na mpila nde yandi kwenda ntama na bo ve. 43 Kansi yandi kutuba na bo : Yo fetele nde mono kulonga⁴⁸ kimfumu ya Nzambi na ba mbanza ya nkaka mpi ; sambu mono tindamaka sambu na yina. 44 Ye yandi vandaka kulonga na ba sinagoga ya Galilea.

5 KAPU 5

1 Yo kumaka nde, bonso kibuka vandaka kukangama na yandi sambu na kuwa ndinga ya Nzambi, yandi telamaka na dibungu ya dizanga ya Genezaleti. 2 Ye yandi monaka ba bwatu zole yina vandaka na dibungu ya dizanga ; ba lobi mbisi vandaka ya kubasika na yo ye vandaka kuyobisa ba bukondi na bo. 3 Ye na kumataka na mosi ya ba bwatu yina vandaka na Simoni, yandi lombaka yandi na kukatuka fioti na ntoto ; ye, ya yandi vandaka, yandi vandaka kulonga bibuka katuka na bwatu. 4 Ye ntangu yandi manisaka na kutuba, yandi kutuba na Simoni : Pusana na mudindu, ye beno losa ba bukondi na beno sambu na kuloba. 5 Ye Simoni, na kuvutulaka, kutuba na yandi : Kiyadi⁴⁹, beto salaka mpipa ya mvimba, ye beto bakaka kima ve ; kansi na ndinga na nge mono ta kulosa bukondi. 6 Ye ya yandi salaka yina, bo bakaka ba mbisi ya mingi kibeni, ye ba bukondi na bo vandaka kupasuka. 7 Ye bo bingaka na kidimbu ba mpangi na bo ya kisalu ba yina vandaka na bwatu ya nkaka na kwisa kusadisa bo ; ye ya bo kwisaka ye fulusaka ba bwatu zole, na mpila nde yo vandaka kudinda. 8 Ye Simoni Petelo, ya yandi monaka yina, kudilosaka na mabolongo ya Yezu, na kutubaka : Katuka na mono, Mfumu, sambu mono ikele muntu ya masumu. 9 Sambu, boma ya ngolo simbaka yandi, yandi ti ba yina vandaka ti yandi, kikuma ya mbisi ya bo bakaka ; 10 mutindu mosi Yakobi ti Yowani mpi, bana ya Zebedeo, ba yina vandaka kusala kimvuka ti Simoni. Ye Yezu kutuba na Simoni : Kuwa boma ve, yantika ntangu yai nge ta kuloba bantu. 11 Ye ya bo nataka ba bwatu na ntoto, bo bikaka yonso ye landaka yandi.

12 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka na mosi ya ba mbanza, nde tala muntu mosi ya kufuluka na kimbefo ya lepele ; ye na kumonaka Yezu, yandi fukamaka ilungi na ntoto ye bondilaka yandi, na kutubaka : Mfumu, kana nge zola, nge lenda kumisa mono bunkete. 13 Ye na kutandulaka diboko, yandi simbaka yandi, na kutubaka : Mono me kuzola, kuma bunkete. Ye na nswalu lepele katukaka na yandi. 14 Yezu tumaka yandi na kutuba yo na muntu ve : Kansi kwenda ye kudisonga na nganga—Nzambi, ye pesa dikabu sambu na kukuma bunkete na nge na mpila ya yina Mose tumaka, sambu na kimbangi na bo. 15 Ye

⁴⁷ Tala lukaya Mat. 8, 15.

⁴⁸ Kumwanga nsangu ya mbote, mpila mosi nde kulonga nsangu ya mbote ya kimfumu.

⁴⁹ Yina ikele na zulu ya ba nkaka.

nsangu na yandi vandaka kumwangana mingi ; ye bibuka ya nene vukanaka sambu na kuwa yandi ye sambu na kubeluka na bifu na bo ; 16 kansi yandi, vandaka kwenda na kingenga na ba makanga ye vandaka kusamba.

17 Ye yo kumaka, mosi ya bilumbu⁵⁰ yina, yandi vandaka kulonga. Ye ba falizi ti ba longi ya nsiku, ba yina kwisaka na konso bwala ya Galilea, ti ya Yudea, ti ya Yeluzalemi, bo vandaka pana, ye ngolo ya *Mfumu vandaka pana sambu na kubelula bo. 18 Ye tala, bantu na kunataka muntu mosi [yina] vandaka kikata na mbeto ; bo vandaka kusosa na kukotisa yandi ye kutula yandi na ntwala na Yandi. 19 Ye na kumonaka ve inki mpila bo lenda kotisa yandi, kikuma ya kibuka, bo mataka na ludi ye bo kulumusaka yandi na nzila ya ludi, ti mbeto na yandi ya fioti na kati —kati na ntwala ya Yezu. 20 Ye na kumonaka lukwikilu na bo, yandi kutuba : Muntu, masumu na nge me lolukila nge. 21 Ye ba nsoniki ti ba falizi yantikaka kuyindula, na kutubaka : Nani ikele yandi yai yina ke kuvwenza Nzambi? Nani lenda lolula masumu, kana Nzambi kaka ve? 22 Ye Yezu, na kuzabaka mabanza na bo, vutulaka, kutuba na bo : Sambu na inki beno ke yindula na ba ntima na beno? 23 Inki ikele kukonda mpasi ya kuluta, na kutuba : Masumu na nge me kulolukila nge, to na kutuba : Telama ye tambula? 24 Na mpila nde beno kuzaba nde Mwana ya muntu ikele na kiyeka awa na ntoto ya kulolula masumu (yandi kutuba na kikata) : Mono ke kutuba na nge, telama, na kubakaka mbetu na nge ya fioti, kwenda na nzo na nge. 25 Ye na nswalu, ya yandi telamaka na ntwala na bo, bakaka [mbeto] yina yandi ladilaka, ye kwendaka na nzo na yandi, na kukembisaka Nzambi. 26 Ye bantu yonso yitukaka, ye vandaka kukembisa Nzambi ; ye bo fulukaka na boma, na kutubaka : Bubu beto me kumona mambu ya kuyituka.

27 Ye na nima ya yina yandi basikaka ; ye monaka mufutisi mpaku mosi na zina ya Levi, ya kuvanda na nzo ya kufutisa mpaku ; ye yandi tubaka na yandi : Landa mono. 28 Ye na kubikaka yonso, yandi telamaka ye landaka yandi. 29 Ye Levi sadilaka yandi nkinsi ya nene na nzo na yandi ; ye yo vandaka kibuka ya nene ya ba futisi mpaku ye bantu ya nkaka yina vandaka ti bo na mesa. 30 Ba nsoniki na bo ti ba falizi vandaka kubokutila ba longoki na yandi, na kutubaka : Sambu na inki beno ke kudia ye kunwa ti ba futisi mpaku ye ba nsumuki? 31 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka na bo : Ba yina ikele na mavimpi ya mbote bo ikele na mfunu ya munganga ve, kansi ba yina ikele ti kimbefo. 32 Mono kwisaka ve kubinga bantu ya masonga, kansi ba nsumuki na kupindula ntima. 33 Ye bo tubilaka yandi : Sambu na inki ba longoki ya Yowani ke buyaka madia mbala mingi ye bo ke salaka bisambu, bonso mpi ba yina ya ba falizi, kansi ba yina ya nge ke kudia ti kunwa? 34 Kansi yandi tubilaka bo : Ketu beno beno lenda kubuyisa madia bana ya suku ya dikwela⁵¹ ntangu nde bakala ya dikwela ikele ti bo? 35 Kansi bilumbu ta kwisa, wapi mpi bakala ya dikwela ta kukatulama bo ; ibuna bo ta kubuya madia na bilumbu yina. 36 Ye yandi kutuba na bo mpi kingana mosi : Muntu mosi ve ke tulaka kitembe ya lele ya mpa na lele ya ntama ; kana ve yandi ta kupasula ya mpa, ye mpi kitembe yina me [bakama] na ya mpa ta kufwanana ve ti yina ya ntama. 37 Ye muntu mosi ve ke tulaka vinu ya mpa na mabungu ya mpusu ya mbisi ya ntama, kana ve vinu ya mpa ta kupasula mabungu ya mpusu ya mbisi ya ntama, ye vinu ta kutiamuka, ye mabungu ya mpusu ya mbisi ta kubeba ; 38 kansi vinu ya mpa fetele kutulama na mabungu ya mpusu ya mbisi ya mpa, ye yonso zole ta kubumbama. 39 Ye muntu mosi ve, na nima ya kunwa ya ntama, lenda zola nswalu ya mpa ; sambu yandi kutuba : Ya ntama ikele kuluta mbote.

⁵⁰ Mosi ya bilumbu.

⁵¹ Tala lukaya Malako 2, 19.

6 KAPU 6

1 Yo kumaka, na sabata ya zole—ya ntete⁵², yandi vandaka kuluta bilanga ya ble ; ye ba longoki na yandi vandaka kutumuna ba nti ya ble ye vandaka kudia yo, na kunikaka yo na maboko na bo. 2 Ye mwa ndambu ya ba falizi tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kusala yina me pesama nswa ve na kusala na kilumbu ya sabata? 3 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno tangaka ve ata yina Dawidi salaka ntangu yandi waka nzala, yandi ye ba yina vandaka ti yandi : 4 Inki mutindu yandi kotaka na nzo ya Nzambi, ye bakaka mampa ya kutandama [na meso ya Nzambi], ye diaka yo, ye pesaka yo mpi na ba yina vandaka ti yandi, ata yo me pesama nswa ve na kudia yo, kaka ba nganga—Nzambi mpamba? 5 Ye yandi tubaka na bo : Mwana ya muntu ikele Mfumu mpi ya sabata.

6 Ye yo kumaka mpi, sabata ya nkaka, nde yandi kotaka na sinagoga ye yandi vandaka kulonga. Ye vandaka pana muntu mosi, ye diboko na yandi ya kibakala vandaka ya kuyuma. 7 Ye ba nsoniki ti ba Falizi vandaka kutala kana yandi ta belula na kilumbu ya sabata, na mpila nde bo kubaka diambu ya kufunda yandi. 8 Ye yandi zabaka mabanza na bo ye tubaka na muntu yina vandaka diboko ya kuyuma : Telama, ye kuditula pana na ntwala ya bantu yonso. Ya yandi telamaka ye ya yandi kuditulaka pana. 9 Yezu mpi tubaka na bo : Mono ta kulomba na beno kana yo me pesama nswa, kilumbu ya sabata, na kusala mbote to na kusala mbi, na kugulusa luzingu to na kuvidisa yo? 10 Ye ya yandi talaka bo yonso na nziunga, yandi tubaka na yandi : Tandula diboko na nge. Ye yandi salaka mutindu yina ; ye diboko na yandi kumaka mbote bonso yina ya nkaka. 11 Ye bo fulukaka na nganzi ya mingi, ye bo vandaka kutubana kimvuka na yina bo lenda kusala Yezu.

12 Yo kumaka, na bilumbu yina, nde yandi kwendaka na ngumba mosi sambu na kusamba. Ye yandi lutisaka mpipa ya mvimba na kusamba Nzambi. 13 Ye ntangu suka tanaka, yandi bingaka balongoki na yandi. Ye yandi solaka kumi na zole kati na bo, yina mpi yandi bingaka ba ntumwa : 14 Simoni, yina mpi yandi bingaka Petelo, ti Andele mpangi na yandi ; Yakobi ti Yowani ; Filipo ti Batolomayi ; 15 Matayi ti Toma ; Yakobi [mwana] ya Alafayi, ye Simoni ya bo ke bingaka Muzeloti⁵³; 16 Yuda [mpangi] ya Yakobi, ye Yudasi Isikaliyoti, yina mpi kumaka muyekudi ; — 17 Ye ya yandi kulumukaka ti bo, yandi telamaka na kisika mosi ntoto vandaka ya kutandama, ti kibuka ya nene ya ba longoki na yandi ye nkangu mosi ya nene ya Yudea yonso ti ya Yeluzalemi, ti na bizunga ya dibungu ya Tili ti ya Sidoni, yina kwisaka sambu na kuwa yandi ye sambu na kubeluka na bimbebo na bo ; 18 ba yina mpi vandaka kuyangisama na ba mpeve ya mbi belukaka ; 19 ye kibuka yonso vandaka kusosa na kusimba yandi, sambu ngolo vandaka kubasika na yandi ye yo vandaka kubelula bo yonso.

20 Ye yandi, na kutombulaka meso na ba longoki na yandi, tubaka : Kiese na beno ba nsukami, sambu kimfumu ya Nzambi ikele na beno ; 21 kiese na beno ba yina ikele na nzala ntangu yai, sambu beno ta kuvanda ya kuyukuta ; kiese na beno, beno ba yina ke kudila ntangu yai, sambu beno ta kuseka. 22 Beno ikele bantu ya kiese ntangu bantu ta kumenga beno, ye ntangu bo ta katula beno na [kimvuka na bo], ye bo ta kufinga beno ye ta kulosa zina na beno bonso bantu ya mbi, sambu na Mwana ya muntu. 23 Beno mona kiese na kilumbu yina ye beno yangalala na kiese, sambu tala, lufutu na beno ikele ya nene na zulu, sambu ba

⁵²Na kutuba ya mbote sabata yina vandaka kulanda nkinsi ya ba mbuma ya ntete (Lew. 23, 9-16) ; ba nkaka ke kutanga sabata.

⁵³Mosi ya ba Yuda yina vandaka kunwanisa ba Loma.

tata na bo salaka mutindu yina na ba profeta. 24 Kansi mawa na beno, ba mvwama, sambu beno me baka kukatulama mawa na beno ; 25 mawa na beno ba yina ikele ya kuyukuta, sambu beno ta kuwa nzala ; mawa na beno ya ke kuseka ntangu yai, sambu beno ta kuvanda na bufwidi ye beno ta kudila. 26 Mawa [na beno] ntangu bantu yonso ta kutuba mbote na beno, sambu ba tata na bo salaka mutindu mosi na ba profeta ya luvunu. 27 Kansi mono ke kutuba, na beno ba yina ke kuwa : Beno zola ba mbeni na beno ; beno sala mambote na ba yina ke kumenga beno ; 28 beno sakumuna ba yina ke kusinga beno ; beno samba sambu na ba yina ke kusala beno mbi. 29 Na yina ke kubula nge na ditama, pesa yandi mpi yina ya nkaka ; ye kana muntu kubotula kazaka na nge, kubuyila yandi ve [na kubaka] diaka kinkutu na nge. 30 Pesa na muntu yonso yina ke kulomba nge, ye na yina ke botula yina ikele ya nge, kulomba yo diaka ve. 31 Ye mutindu beno ke kuzola nde bantu kusadila beno, beno mpi beno kusala bo mutindu mosi. 32 Ye kana beno kuzola ba yina ke kuzola beno, inki matondo beno ta kubaka? Sambu ba nsumuki mpi ke zolaka ba yina ke zolaka bo. 33 Ye kana beno ke kusala mbote na ba yina ke kusala beno mbote inki matondo beno ta kubaka? Sambu ba nsumuki mpi ke salaka mutindu yina. 34 Ye kana beno kundefisa ba yina beno ikele ti kivuvu ya kubaka, inki matondo nge ta kubaka? Sambu ba nsumuki mpi ke defisaka na ba nsumuki, na mpila nde bo kubaka mutindu mosi. 35 Kansi beno zola ba mbeni na beno, ye beno sala mbote, beno defisa kukonda kutula kivuvu na kima mosi ; ye lufutu na beno ta kuvanda ya nene, ye beno ta vanda bana ya Yina Kuluta zulu; sambu yandi ikele mbote na ba yina ikele kukonda kupesa matondo ti na bantu ya mbi. 36 Beno kuvanda mpi bantu ya kuwa mawa, bonso mpi Tata na beno ikele muntu ya kuwa mawa ; 37 ye beno sambisa ve, ye bo ta kusambisa beno ve ; beno kuzenga nkanu ve, ye bo ta kuzengila beno nkanu ve ; beno lolula, ye beno ta lolulama⁵⁴ ; 38 beno pesa ye yo ta kupesamina beno : Bo ta kupesa beno na nsongi ya lele ya mbote, ya kuniema, ya kunikisa ye kulutisa kiteso ; sambu na kiteso yina beno ta kutesa, beno ta kutesama diaka.

39 Ye yandi vandaka kutuba mpi kingana mosi : Ketu kifwa meso lenda kutwadisa kifwa meso? Ketu bo ta kubwa bo zole na dibulu ve? 40 Longoki ikele na zulu ya longi na yandi ve, kansi muntu yonso ya kulunga ta kuvanda bonso longi na yandi. 41 Ye sambu na inki nge ke kutala mwa—dititi yina ikele na disu ya mpangi na nge, ye nge ke kumona ve nti ya nene yina ikele na disu na nge mosi? 42 To inki mutindu nge lenda kutuba na mpangi na nge : Mpangi, pesa nswa, mono ta katula mwa—dititi yina ikele na disu na nge, nge ya ke kumona ve nti ya nene yina ikele na disu na nge? Muntu ya kumonisa mutindu ya nkaka ya yandi ikele na ntima katula ntete—ntete nti na disu na nge, ye ibuna nge ta kumona pwelele sambu na kukatula mwa—dititi yina ikele na disu ya mpangi na nge. 43 Sambu ikele ve na nti ya mbote yina lenda kubuta mbuma ya mbi, ata nti ya mbi yina lenda kubuta ba mbuma ya mbote ; 44 sambu konso nti ke zabana na mbuma na yo mosi, sambu bo ke bukaka ve ba mbuma ya ba fige na zulu ya nsende, ata kubuka lezini na ba mwa—nti ya nsende. 45 Muntu ya mbote, ke basisaka yina ikele mbote na bima ya ntalu ya mbote ya ntima na yandi, ye muntu ya mbi, ke basisaka yina ikele mbi [na bima] ya mbi ya ntima na yandi : Sambu na kufuluka ya ntima munoko na yandi ke tubaka. 46 Ye sambu na inki beno ke kubinga mono : Mfumu, Mfumu, ye beno ke kusala ve yina mono ke kutuba? 47 Mono ta kusonga beno na nani me kufwana muntu yonso yina ke kwisa na mono, ye yina ke kuwa ba ndinga na mono ye ke kuzitisa yo : 48 Yandi ikele ya kufwanana na muntu mosi yina ke kutunga nzo, yina timunaka ye kwendaka na mudindu, ye tulaka lufulu⁵⁵ na zulu ya ditadi ya nene : Kansi

⁵⁴ To : Beno pesa kimpwanza, ye beno ta kubaka kimpwanza.

⁵⁵ Tala lukaya na Loma 15, 20.

kufuluka ya masa kwisaka, nzadi kudilosaka ti ngolo na nzo yina, ye yo lendaka kunikisa yo ve, sambu yo tungamaka na zulu ya ditadi ya nene. 49 Kansi yina me kuwa ndinga na mono ye me zitisa yo ve, ikele kufwanana na muntu mosi yina me tunga nzo na ntoto, ya kukonda lufulu⁵⁶ : Ye nzadi me kudilosa ti ngolo na yo, ye yo me kubwa nswalu ; ye kubeba⁵⁷ ya nzo yina vandaka nene.

7 KAPU 7

1 Ntangu yandi manisaka ba ndinga na yandi yonso, nkangu na kuwaka yo, yandi kotaka na Kafenawumi. 2 Ye mpika ya mfumu mosi ya binwani nkama, yina yandi vandaka kuzola mingi, vandaka ya kubela ye zolaka kufwa. 3 Ye kuwaka nsangu ya Yezu, yandi tindaka na yandi ba mbuta ya ba Yuda, na kubondilaka yandi na kwisa kugulusa⁵⁸ mpika na yandi. 4 Ye ya bo kwisaka na Yezu, bo bondilaka yandi ngolo, na kutubaka : Yandi me kufwana nde nge kusadila yandi mpidina, 5 sambu yandi ke kuzolaka dikanda na beto ye yandi mosi tungilaka beto sinagoga. 6 Ye Yezu kwendaka ti bo. Ye ntete, bonso yandi vandaka ntama ve ti nzo, mfumu ya binwani nkama tindilaka yandi ba nduku, na kutubaka na yandi : Mfumu, kudiyangisa ve, sambu mono me kufwana ve nde nge kukota na nzo na mono ; 7 sambu mono mpi mono kudimonaka mono mosi ya kufwana ve na kwenda na nge ; kansi tuba ndinga⁵⁹ mosi ye nsadi na mono ta beluka. 8 Sambu mono mpi, mono ikele muntu me tulama na nsi ya kiyeka [ya muntu ya nkaka], na kuvandaka na binwani na nsi na mono ; ye mono kutuba na mosi : Kwenda, yandi ke kwenda ; ye na ya nkaka : Kwisa, ye yandi ke kwisa ; ye na mpika na mono : Sala yina, ye yandi ke kusala yo. 9 Ye Yezu, ya yandi kuwaka mambu yai, yitukaka na kusepila na yandi ; ye na kubalukaka na kibuka yina vandaka kulanda yandi, tubaka : Mono ke kutuba na beno nde mono me monaka ve, ata na Izalaele lukwikilu ya nene ya mutindu yai. 10 Ye ba yina tindamaka, ya bo vutukaka na nzo, monaka na mavimpi ya mbote mpika yina ya kubela.

11 Ye kilumbu ya kulanda⁶⁰, yo kumaka nde [Yezu] vandaka kwenda na mbanza mosi na zina ya Nayini, ye mingi ya ba longoki na yandi ti kibuka ya nene vandaka kwenda ti yandi. 12 Ye bonso yandi vandaka finama na kielo ya mbanza, tala, bo vandaka kunata na nganda mvumbi mosi, mwana mosi kaka ya mama na yandi, ye yandi vandaka mufwidi ; ye kibuka ya nene ya mbanza vandaka ti yandi. 13 ye Mfumu, na kumonaka yandi, fwilaka yandi nkenda ye tubaka na yandi : Kudila ve. 14 Ye na kufinamaka, yandi simbaka nkela⁶¹ ; ba yina vandaka kunata yo telamaka ; ye yandi kutuba : Ngunza ya bakala, mono ke tuba na nge, telama. 15 Ye mvumbi vandaka, ye yandi yantikaka kutuba ; ye yandi pesaka yandi na mama na yandi. 16 Ye bo simbamaka bo yonso na boma, ye bo vandaka kukembisa Nzambi, na kutubaka : Profeta ya nene me basika na kati na beto, ye Nzambi me kwisa kutala bantu na yandi. 17 Ye makelele ya diambu⁶² yai mwanganaka na yina me kutala yandi na Yudea yonso ye na nsi yonso ya nziunga.

⁵⁶ Fondasio.

⁵⁷ Dibulu.

⁵⁸ To : Kubelula.

⁵⁹ Na ndinga.

⁶⁰ To : Na nima ya yina.

⁶¹ Sanduku ya bo ke kutulaka ba mvumbi.

⁶² Ye ndinga yai.

18 Ye ba longoki ya Yowani kunatila yandi nsangu ya mambu yai yonso. 19 Ye ya yandi bingaka zole ya ba longoki na yandi, Yowani tindaka bo na Yezu, na kutubaka : Ketin nge ikele yina ke kwisa, to beto fetele kuinga ya nkaka? 20 Ye ba bakala, ya bo kwisaka na yandi, tubaka : Yowani mbotiki me tinda beto na nge, na kutubaka : Ketin nge ikele yina ke kwisa, to beto fetele kuinga ya nkaka. 21 (Na ntangu yina, yandi belulaka bantu mingi na ba bimbefto ti ba mpasi ti ba mpeve ya mbi, ye yandi me pesaka kumona na bifwa meso mingi.) 22 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka na bo : Beno kwenda, ye beno tela Yowani mambu yina beno me mona ye ya beno me kuwa : Nde bifwa meso ke kumona, bantu ya bifu ke kutambula, bantu ya lepele ke kukuma bunkete, bifwa makutu ke kuwa, ba fwa ke futumuka, nsangu ya mbote me tubama na ba nsukami. 23 Ye kiese na konso muntu yina ta kubula dibaku ve na mono.

24 Ye ntangu binati nsangu ya Yowani vutukaka, yandi yantikaka kutuba sambu na Yowani na bibuka : Inki beno me kwendaka kutala na makanga? Mwa—nti ke kunikana na mupepe? 25 Kansi inki beno kwendaka kutala? Muntu mosi me kulwata bilele ya mbalu? Tala, ba yina me kulwata kitoko ye ke kuzinga na biese ikele na ba nzo ya ba ntotila. 26 Kansi inki beno kwendaka kutala? Profeta? Yinga, mono ke kutubila beno, ye kuluta profeta. 27 Ikele sambu na yandi nde bo sonikaka : «Tala, mono ke kutinda kinati nsangu na mono na ntwala na nge, yina ta kuyidika nzila na nge na ntwala na nge»⁶³ ; 28 sambu mono ke kutuba na beno : Kati ya ba yina yonso me kubutuka na nketo, ikele na profeta mosi ve kuluta Yowani mbotiki na nene ; kansi yina me kuluta fioti na kimfumu ya Nzambi ikele nene kuluta yandi. 29 (Ye nkangu yonso yina vandaka kuwa yina, ye ba futisi mpaku, vandaka kundima pwelele nde Nzambi ikele masonga, sambu bo bakaka mbotika ya Yowani ; 30 kansi ba Falizi ti ba longi ya nsiku vandaka kulosa sambu na bo mosi makani ya Nzambi, na kukondaka kubaka mbotika na yandi.) 31 Na ba nani mono lenda kufwanisa bantu ya mbandu⁶⁴ yai, ye na ba nani bo me fwanana? 32 bo me fwanana na bana ya fioti yina me kuvanda na zandu, yina ke kuboka ba mosi na ba ya nkaka ye ke kutuba : Beto budilaka beno pitulu⁶⁵ ye beno kinaki ve ; beto yimbilaka beno ba nkunga ya mawa ye beno dilaka ve. 33 Sambu Yowani mbotiki me kwisaka, na kudiaka dimpa ve ti kunwaka vinu ve, ye beno ke kutuba : Yandi ikele ti mpeve ya mbi. 34 Mwana ya muntu kwisaka, kudiaka ti kunwaka ye beno ke kutuba : Tala mudi⁶⁶ ti munwi⁶⁷, nduku ya ba futisi mpaku ti ba nsumuki. 35 Ye ngangu me ndimamaka masonga na bana na yandi yonso.

36 Mosi ya ba falizi lombaka na Yezu na kudia ti yandi. Ye na kukotaka na nzo ya falizi, yandi vandaka na mesa. 37 Ye tala, nketo mosi na mbanza, yina vandaka nsumuki, ye yina zabaka nde Yandi vandaka na mesa na nzo ya falizi, nataka mulangi ya alabatele [ya kufulukaka] na mananasi ; 38 ye vandaka na nima na makulu na yandi, ye na kudilaka, ye yantikaka na kupodisa yo⁶⁸ na mansanga na yandi, ye yandi vandaka kudipa yo ti nsuki ya ntu na yandi, ye vandaka kufika makulu na yandi na ba beze, ye vandaka kupakula yo na mananasi. 39 Ye falizi yina bingaka yandi, na kumonaka yina, tubaka kati na yandi mosi⁶⁹ : Yandi yai, kana yandi vandaka profeta, zolaka kuzaba nani ye inki ikele nketo yai ke kusimba yandi, sambu yandi ikele nsumuki. 40 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka na yandi : Simoni,

⁶³ Malakia. 3, 1.

⁶⁴ Ya ntangu yai (generasio).

⁶⁵ Kisadilu Ya miziki Ya bo ke kubulaka na munoko, to : Fliti.

⁶⁶ Muntu ke kudiaka mbiki.

⁶⁷ Muntu ke kunwaka malafu.

⁶⁸ Makulu na yandi.

⁶⁹ Kutuba na yandi mosi, na kutubaka.

mono ikele na diambu ya kutuba na nge. Ye yandi kutuba : Longi, tuba yo. 41 Kidefisi mosi vandaka na bi defi zole : Mosi vandaka na mfuka ya ba denali nkama tanu, ye ya nkaka makumi tanu ; 42 ye bonso ba yai vandaka na kima ya kufuta ve, yandi katulaka mfuka na mosi ye na ya nkaka. Tuba mpi nani na kati na bo zole ta kuzola yandi kuluta. 43 Ye Simoni, na kuvutulaka, tubaka : Mono kubanza nde yina yandi katudilaka mfuka ya kuluta mingi. Yandi tubaka na yandi : Nge me kuzenga na masonga. 44 Ye na kubalukaka na nketo, yandi tubaka na Simoni : Nge ke mona nketo yai? Mono kotaka na nzo na nge ; nge pesaka mono masa ve sambu na makulu na mono, kansi yandi me kupodisa makulu na mono na mansanga na yandi ye dipaka yo na nsuki na yandi. 45 Nge me kupesa mono beze ve ; kansi yandi, tuka mono kotaka, yandi bikisaka ve na kufika makulu na mono na ba beze. 46 Nge pakulaka ntu na mono mafuta ve, kansi yandi me kupakula makulu na mono na mananasi. 47 Yo yina mono ke kutuba na nge : Masumu na yandi mingi me loluka, sambu yandi zolaka mingi ; kansi yina yo me loluka fioti yandi ke zolaka fioti. 48 Ibuna yandi tubaka na nketo⁷⁰ : Masumu na nge me loluka. 49 Ye ba yina vandaka ti yandi na mesa, yantikaka kutuba kati na bo mosi : Nani ikele yandi yai ke kulolula ata masumu? 50 Ye yandi tubaka na nketo : Lukwikilu na nge me gulusa nge, kwenda na ngemba.

8 KAPU 8

1 Ye yo kumaka na nima ya yina⁷¹, yandi vandaka kuluta na ba mbanza ti na ba bwala, na kulongaka ti kuzabisaka⁷² kimfumu ya Nzambi ; ye ba kumi na zole [vandaka] ti yandi, 2 ye ba nketo mpi yina belukaka na ba mpeve ya mbi ti bimbefo, Maliya, ya bo vandaka kubinga Madeleni⁷³, na yina ya basikaka ba mpeve ya mbi nsambwadi, 3 ye Yoana, nketo ya Kuza, mayala⁷⁴ ya Elode, ye Suzana, ti ba mingi ya nkaka, yina vandaka kusadisa⁷⁵ yandi na bima na bo.

4 Ye bonso kibuka ya nene vandaka kuvukana, ye nde bo vandaka kwisa na yandi katuka ba mbanza yonso, yandi tubaka na kingana : 5 Mukuni basikaka sambu na kukuna mbuma na yandi. Ye bonso yandi vandaka kukuna, ndambu ya [ba nkeni] bwaka na nzila, bo diataka yo na makulu, ye ba ndeke ya zulu kudiaka yo. 6 Ye ya nkaka kubwaka na zulu ya ditadi ya nene ; na nima ya yo menaka, yo yumaka, sambu na kukonda masa. 7 Ye ya nkaka kubwaka na kati ya ba nsende ; ye ba nsende menaka ti yo, ye fitikisaka yo. 8 Ye ya nkaka kubwaka na ntoto ya mbote ; yo menaka, ye butaka mbuma nkama. Na kutubaka mambu yai, yandi vandaka kuboka : Yina ikele na makutu ya kuwa, yandi kuwa. 9 Ye ba longoki na yandi yufulaka yandi, na kutubaka : Kingana yai zola tuba inki? 10 Ye yandi tubaka : Na beno yo me pesama na kuzaba maswekamu ya kimfumu ya Nzambi ; kansi na ba nkaka [yo ke tubama] na bingana, na mpila nde, na kumonaka, bo kumona ve, ye na kuwaka, bo kubakisa ve. 11 Tala yina kingana zola kutuba : Nkeni, ikele ndinga ya Nzambi ; 12 ye ba yina ikele na nzila, ikele ba yina ke kuwa [ndinga] ; na nima Diabulu ke kwisa, yandi ke katula ndinga na ntima na bo, mbayi—mbayi na kukwikilaka bo kuguluka. 13 Ye ba yina ikele na zulu ya

⁷⁰ Na yandi.

⁷¹ To : Na nima.

⁷² Kumwanga nsangu.

⁷³ To : Ya Magadala.

⁷⁴ Administatele.

⁷⁵ Vandaka kusadisa yandi.

ditadi ya nene, ntangu bo ke kuwa ndinga, ke kuyamba yo ti kiese ; ba yai ikele na nsimbulu ve : Bo ke kwikilaka sambu na ntangu mosi, ye na ntangu ya mpukumuna, bo ke katuka. 14 Ye yina kubwaka na kati ya ba nsende, ikele ba yina, ya bo kuwaka [ndinga], ye ya bo kwendaka, bo fitikisamaka na kuyangisama ye bimvwama ti biese ya luzingu⁷⁶ : Ye bo ke kuyedisa mbuma ve. 15 Kansi yina ikele na ntoto ya mbote, ikele ba yina, ya bo kuwaka ndinga, kusimba yo na ntima ya masonga ye ya mbote, ye ke kubuta mbuma na kukangaka ntima. 16 Muntu ve, na nima ya kupedisa mwinda, ke kufika yo kantini, ata kutula na insi ya mbetu ; kansi yandi ke kutula yo na kinatini mwinda, na mpila nde ba yina ke kukota lenda kumona nsemo. 17 Sambu ikele na kima ya kinsweki ve yina ta konda kumonisama, ata kima ya kubumbama yina ta konda kuzabana ti kubasika pwelele. 18 Beno keba mpi na mutindu ya beno ke kuwa ; sambu na konso muntu yina ikele na yo, bo ta kupesa, ye na konso muntu yina ikele na yo ve, ata yina mpi yandi ke kubanza nde yandi ikele⁷⁷ na yo ta kubotulama.

19 Mama na yandi ti ba mpangi yandi kwisaka mfinama na yandi ; ye bo lendaka ve kukuma na yandi, kikuma ya kibuka. 20 Ye yo zabisamaka na yandi na [ba nkaka] yina vandaka kutuba : Mama na nge ti ba mpangi na nge me telama na nganda, na kuzolaka kumona nge na nganda. 21 Kansi yandi, na kuvutulaka, tubaka na bo : Mama na mono ti ba mpangi na mono ikele ba yina ke kuwa ndinga ya Nzambi ye ke kutula yo na bisalu.

22 Ye yo kumaka, na mosi ya bilumbu yina, nde yandi mataka na bwatu, ti ba longoki [na yandi]. Ye yandi tubaka na bo : Beto luta na simu yina ya nkaka ya dizanga, bo kwendaka. 23 Bonso bo vandaka kusabuka, yandi lalaka ; ye mupepe ya ngolo bulaka na dizanga, ye [bwatu] vandaka kufuluka⁷⁸, ye bo vandaka na kigonsa. 24 Ye bo kwendaka ye bo tedimisaka yandi, na kutubaka : Kiyadi, Kiyadi⁷⁹, beto ke kufwa! Ye yandi, ya yandi telamaka, nganinaka mupepe ti bitembo ; yo lembamaka, ye kumaka mpima. 25 Ye yandi tubaka na bo : Wapi lukwikilu na beno? Kansi bo, simbamaka na boma, ye bo vandaka na ngituka, na kutubaka kati na bo : Nani mpi ikele yandi yai, ke kutuma ata na mipepe ye na masa, ye yo ke kulemfukila yandi?

26 Ye bo kumaka na nsi ya Gadala yina ke kotalana ti Galilea. 27 Ye ntangu yandi kitaka na ntoto, muntu mosi ya mbanza kwisaka kukutana ti yandi, yina tuka ntama vandaka na ba mpeve ya mbi. Yandi vandaka kulwata bilele ve ye vandaka kuzinga na nzo ve, kansi na ba maziamu. 28 Ye ya yandi monaka Yezu, ye ya yandi bokaka, yandi kudilosaka na ntwala na yandi, ye tubaka na ndinga ya ngolo : Inki ikele kati na mono ti nge : Yezu, Mwana ya Nzambi Yina me Kuluta zulu? Mono ke bondila nge, kuyangisa mono ve. 29 Sambu [Yezu] tumaka mpeve ya mbi na kubasika na muntu ; sambu tuka ntama yandi kangaka yandi, ye [muntu] vandaka ya kukangama ye ya kukebama na miniololo ti mbienga na makulu ; ye na kuzengaka miniololo na yandi, ye yandi vandaka kunatama na mpeve ya mbi na makanga. 30 Ye Yezu yufulaka yandi, na kutubaka : Inki ikele zina na nge? Ye yandi kutubaka : Lengio ; sambu ba mpeve mingi kotaka kati na yandi. 31 Ye bo vandaka kubondila⁸⁰ yandi na kutuma bo ve na kwenda na dibulu ya konda nsuka. 32 Ye vandaka pana kibuka ya nene ya ba ngulu yina vandaka kudia na ngumba, ye bo vandaka bondila yandi na kupesa bo nswa ya kukota na yo ; ye yandi kupesa bo nswa. 33 Ye ba mpeve ya mbi, na kubasikaka na muntu [yina], kotaka na ba ngulu, ye kibuka ya ba ngulu bakaka ntinu na zulu ya ngumba tii na dizanga, ye bo

⁷⁶ Luzingu bonso mutindu yina na insi—ntoto yai.

⁷⁷ To : Ke banza.

⁷⁸Bo vandaka kufuluka.

⁷⁹*Tala lukaya*, 5, 5.

⁸⁰ Bo vandaka kubondila yandi.

fwaka. 34 Ye ba yina vandaka kudisa bo, na kumonaka yina kuminaka bo, tinaka, ye songaka yo na mbanza ti na ba bwala. 35 Ye bo basikaka sambu na kumona yina kumaka, bo kwisaka na Yezu, ye bo kutaka muntu yina ya ba mpeve ya mbi basikaka ya kuvanda, ya kulwata bilele ye na bu muntu ya mbote, na makulu ya Yezu ; ye bo waka boma. 36 Ye ba yina monaka [mambu yina lutaka], telaka bo mpi inki mutindu muntu ya ba mpeve ya mbi gulusamaka. 37 Ye bibuka yonso ya insi ya kizunga ya bantu ya Gadala, bondilaka Yezu⁸¹ na kukatuka na bo, sambu bo simbamaka na boma ya ngolo : ye yandi, ye ya yandi mataka na bwatu, vutukaka. 38 Muntu yina ya ba mpeve ya mbi basikaka, bondilaka yandi [na kupesa yandi nswa] ya kuvanda ti yandi ; kansi yandi vutulaka yandi, na kutubaka : 39 Vutuka na nzo na nge ye tuba yonso ya Nzambi me kusadila nge. Ye yandi kwendaka, na kumwangaka na ba mbanza yonso yina Yezu sadilaka yandi.

40 Ye ntangu Yezu vutukaka, yo kumaka nde kibuka yambaka yandi, sambu bo yonso vandaka kuinga yandi. 41 Ye tala, muntu mosi na zina ya Yayilo, —ye yandi vandaka mfumu ya sinagoga,—kwisaka, ye na kudilosaka na makulu na Yezu, yandi bondilaka yandi na kwisa na nzo na yandi, 42 sambu yandi vandaka na mwana mosi kaka ya nketo, ya kiteso ya mvula kumi na zole, ye yandi vandaka kwenda na lufwa. Ye bonso yandi vandaka kwenda, kibuka vandaka kukangama na yandi. 43 —Nketo mosi ya vandaka kubasika menga tuka ba mvula kumi na zole, ye yina, ya yandi manisaka bima na yandi yonso na minganga, ata mosi ve lendaka kubelula yandi, 44 finamaka na nima ye simbaka nsongi ya lele na yandi ; ye na nswalu kubasika ya menga kangamaka. 45 Ye Yezu kutuba : Nani me kusimba mono? Ye bonso bo yonso vandaka kubuya, Petelo kutuba, ye ba yina vandaka ti yandi : Kiyadi⁸², bibuka ke kufitikisa nge ti kukangama na nge, ye nge ke kutuba : Nani me kusimba mono? 46 Yezu tubaka : Muntu mosi me kusimba mono, sambu mono kuzaba nde ngolo me kubasika na mono. 47 Ye nketo, na kumonaka nde yandi vandaka ya kubumbana ve, kwisaka na kutekitaka, ye, na kudilosaka na ntwala na yandi, na kutubaka na ntwala ya nkangu yonso na inki kikuma yandi simbaka yandi, ye inki mutindu yandi belukaka mbala mosi. 48 Yandi kutuba na yandi : Vanda na kikesa⁸³, mwana [na mono] ya nketo ; lukwikilu na nge me belula⁸⁴ nge ;. Kwenda na ngemba. 49 Bonso Yandi vandaka kutuba diaka, muntu mosi katukaka na nzo ya mfumu ya sinagoga, na kutubaka na yandi : Mwana na nge ya nketo me kufwa, kuyangisa Longi⁸⁵ ve. 50 Ye Yezu, ya yandi kuwaka yo, vutudilaka yandi, na kutubaka : Kuwa boma ve, kwikila kaka, ye yandi ta kuguluka. 51 Ye ntangu yandi kumaka na nzo, yandi pesaka nswa ve na muntu na kukota, kaka Petelo ti Yowani ti Yakobo, ti tata ya ngunza ya nketo ye mama na yandi. 52 Ye bantu yonso vandaka kunokisa mansanga ye kudila yandi ; ye yandi tubaka na bo : Beno kudila ve, sambu yandi ikele ya kufwa ve, kansi yandi me kulala. 53 Ye bo vandaka kusawula yandi, na kuzaba nde yandi vandaka ya kufwa. 54 Kansi, na kutulaka bantu yonso na nganda, ye ya yandi bakaka yandi na diboko, bokaka, na kutubaka : Ngunza ya nketo telama. 55 Ye mpeve na yandi vutukaka kati [na yandi] ; ye yandi telamaka na mbala mosi ; ye yandi tumaka nde bo kupesa yandi madia. 56 Ye bibuti na yandi vandaka kuyituka ngolo ; ye yandi tumaka bo na kutuba na muntu ve yina kumaka.

⁸¹Bondilaka yandi.

⁸²Tala lukaya 5, 5.

⁸³Ba nkaka ke kundimaka : vanda na kikesa ya mbote.

⁸⁴Gulusa.

⁸⁵Yina ke kulonga.

9 KAPU 9

1 Ye ya yandi vukisaka ba kumi na zole, yandi pesaka bo ngolo ye kiyeka na zulu ya ba mpeve yonso ya mbi, ye [kiyeka] ya kubelula bimbefo. 2 Ye yandi tindaka bo na kulonga kimfumu ya Nzambi ti kubelula ba mbefo ; 3 ye yandi tubaka na bo : Beno kubaka kima ve sambu na nzila, ata kitini ya nti, ata ngoto, ata dimpa, ata mbongo ; ye konso muntu kuvanda na bilele zole. 4 Ye na inki nzo beno lenda kukota, beno kuzinga pana, katuka kuna, beno kwenda. 5 Ye ba yina yonso ta kuyamba beno ve, ... na kubasikaka na mbanza yina, beno katula ata mfututu ya makulu na beno, na kimbangi na bo. 6 Ye, na kwendaka, bo vandaka kuluta na kati ya ba bwala yonso, na kumwangaka nsangu ya mbote ye na kubelulaka bisika yonso.

7 Ye mfumu Elode waka yonso yina vandaka kusalama na nzila na yandi ; ye yandi kumaka kisaka—saka, sambu bantu ya nkaka vandaka kutuba nde Yowani me futumuka kati na ba fwa ; ye ba nkaka, nde Eliya me basika ; 8 ye mwa ndambu, nde mosi ya ba profeta ya ntama me futumuka. 9 Ye Elode tubaka : Mono, mono zengisaka Yowani ntu ; kansi nani ikele yandi yai, yina ya mono ke kuwa mambu ya mutindu yai? Ye yandi vandaka kusosa kumona yandi.

10 Ye ba ntumwa, vutukaka, telaka yandi yonso yina ya bo salaka. Ye na kubakaka bo ti yandi ye yandi kudibendaka na kingenga na kisika mosi ya makanga ya mbanza⁸⁶ mosi ya bo ke bingaka Betesayida. 11 Ye bibuka, ya bo zabaka yo, landaka yandi. Ye ya yandi yambaka bo, yandi tubilaka bo kimfumu ya Nzambi, ye yandi belulaka ba yina vandaka na mfunu ya kubeluka. 12 Ye ntangu yantikaka na kudinda ; ye ba kumi na zole, na kufinamaka, tubaka na yandi : Vutula kibuka, na mpila nde bo kwenda na ba bwala ye na ba bwala ya fioti ya nziunga, bo kuzinga kuna ye bo kuzwa bima ya kudia, sambu beto ikele awa na kisika ya makanga. 13 Kansi yandi tubaka na bo : Beno, beno pesa bo madia. Ye bo tubaka : Beto ikele ve na kuluta mampa tanu ti ba mbisi zole, kaka kana beto kwenda ye nde beto kusumba madia sambu na nkangu yai yonso ; 14 sambu bo vandaka ba bakala kiteso ya mafunda tanu. Ye yandi tubaka na ba longoki na yandi : Beno vandisa bo na ba ndonga makumi tanu na konso ndonga. 15 Ye bo salaka mutindu yina, ye bo vandisaka bo yonso. 16 Ye ya yandi bakaka mampa tanu ti ba mbisi zole, na kutalaka na zulu, yandi sakumunaka yo, ye yandi zengaka yo ; ye yandi kupesa yo na ba longoki na yandi sambu na kutula yo na ntwala ya kibuka. 17 Ye bo diaka bo yonso ye bo fulukaka ; ye bo lokutaka, bitunga kumi na zole ya bitini yina bikalaka.

18 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka kusamba na kingenga, nde ba longoki na yandi vandaka ti yandi. Ye yandi yulaka bo, na kutubaka : Bibuka ke kutuba nde mono ikele nani? 19 Ye na kuvutulaka, bo tubaka : Yowani mbotiki ; ba ya nkaka : Eliya ; ye ba ya nkaka nde mosi ya ba profeta ya ntama me futumuka. 20 Ye yandi tubaka na bo : Ye beno, nani beno ke kutuba nde mono ikele? Petelo na kuvutulaka, kutuba : Klistu ya Nzambi! 21 Ye na kutubilaka bo ti ngolo, yandi tumaka bo na kutuba yai na muntu mosi ve, na kutubaka : 22 Mwana ya muntu fetele kumona mpasi mingi, ye nde yandi kulosama na ba mbuta ye na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba nsoniki, ye nde bo kufwa yandi, ye nde yandi kufutumuka kilumbu ya tatu. 23 Ye yandi vandaka kutuba na bo yonso : Kana muntu zola kukwisa na nima na mono, yandi kudibuya yandi mosi, nde yandi kubaka kulunsi na yandi konso kilumbu, ye kulanda mono : 24 Sambu konso muntu yina ta zola kugulusa luzingu na

⁸⁶ Ba mingi ke kutangaka : Na kingenga na mbanza mosi.

yandi ta kuvidisa⁸⁷ yo ; ye konso muntu ta kuvidisa² luzingu na yandi sambu na zola na mono, yandi yina ta kugulusa yo. 25 Sambu inki munluta muntu ta kubaka, na kubaka insi—ntoto mvimba, kana yandi ke kudibebisa⁸⁸ yandi mosi to kudividisa yandi mosi? 26 Sambu konso muntu yina ta kuwa mono nsoni ti ya ba ndinga na mono, Mwana ya muntu ta kuwa yandi nsoni ntangu yandi ta kwisa na nkembo na yandi ye na yina ya Tata ti ya ba wanzio ya Santu. 27 Ye mono ke kutuba na beno, ya kieleka, nde na ba yina ikele awa, ikele ti ba ya nkaka ta kufwa ve tii kuna bo lenda kumona kimfumu ya Nzambi.

28 Ye yo kumaka, kiteso ya bilumbu nana na nima ya ba ndinga yai, nde yandi bakaka ti yandi Petelo ti Yowani ti Yakobo, ye nde yandi tombukaka na ngumba mosi⁸⁹ sambu na kusamba. 29 Ye bonso yandi vandaka kusamba, mutindu ya ilungi na yandi balukaka mutindu ya nkaka, ye lele na yandi kumaka mpembe [ye] vandaka kungenga bonso nsemo ya nzasi ; 30 ye tala, ba bakala zole, yina vandaka Mose ti Eliya vandaka kutuba ti yandi, 31 yo vandaka Mose ti Eliya yina, na kumonanaka na nkembo, vandaka kutubila lufwa⁹⁰ na yandi yina yandi zolaka kulungisa na Yeluzalemi. 32 Ye Petelo ti ba yina vandaka ti yandi bo vandaka ti kizitu ya mpongi ; ye ntangu bo telamaka na mpongi, bo monaka nkembo na yandi ti ba bakala zole yina vandaka ti yandi. 33 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka kabana ti yandi, nde Petelo tubaka na Yezu : Kiyadi⁹¹, yo ikele mbote nde beto kuvanda awa ; ye beto kusala ba tenta tatu : Mosi sambu na nge, ye mosi sambu na Mose, ye mosi sambu na Eliya, na kuzabaka ve yina yandi vandaka kutuba. 34 Ye bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, dituti mosi kwisaka ye fikaka⁹² bo ; ye bo kuwaka boma bonso bo vandaka kukota kati na dituti. 35 ye mungungu mosi katukaka kati na dituti, na kutubaka : Yandi ikele Mwana na mono ya zolama, beno kuwa yandi. 36 Ya mungungu wisanaka, Yezu monanaka yandi mosi. Ye bo vandaka mpima ye bo tubaka na muntu ve diambu mosi yina bo monaka na bilumbu yina.

37 Ye yo kumaka, kilumbu ya kulanda, ntangu bo kulumukaka na ngumba, nde kibuka ya nene kwisaka sambu na kukutana ti yandi. 38 Ye tala, bakala mosi na kati ya kibuka bokaka, na kutubaka : Longi⁹³, mono ke bondila nge, tala mwana na mono ya bakala, sambu mono ikele na mwana kaka yandi yai mosi ; 39 ye tala, mpeve mosi ke kusimba yandi ; ye na kintulumukina yandi ke kuboka ti kunikisa yandi ngolo, na kubasisaka yandi mafulu ; ye yandi ke basika na yandi na mpasi ; na nima ya kubuka yandi ngolo. 40 Ye mono bondilaka ba longoki na nge na kukula yandi, ye bo kukaka ve. 41 Ye Yezu, na kuvutulaka, kutuba : O mbandu ya kukonda lukwikilu ye ya kubeba, tii na inki ntangu mono ta kuvanda na beno ye mono ta kukanga ntima sambu na beno? Nata awa mwana na nge ya bakala. 42 Bonso yandi vandaka kufinama, mpeve ya mbi bwisaka yandi ye yangisaka yandi ngolo ; kansi Yezu nganinaka mpeve ya mbi, ye belulaka mwana ye vutulaka yandi na tata na yandi. 43 Ye bantu yonso yitukaka bunene ya Nzambi.

Ye bonso bantu yonso vandaka kuyituka na yina Yezu vandaka kusala, yandi tubaka na ba longoki na yandi : 44 Beno, beno kubumba mbote ba ndinga yai, ya beno kuwaka, sambu Mwana ya muntu ta kukabama na maboko ya bantu. 45 Kansi bo bakisaka ndinga yai ve, ye yo bumbaminaka bo, na mpila nde bo kubakisa yo ve ; ye bo vandaka kuwa boma na kuyufula yandi na yina me kutala ndinga yai. 46 Ye ngiufu mosi basikaka na kati na bo, [na kuzaba] :

⁸⁷Na nsi kibeni : Kubebisa.

⁸⁸Na zulu kibeni : kuvidisa.

⁸⁹Matayo 4, 21, ye 5, 1.

⁹⁰Kukwenda.

⁹¹Yina ikle na zulu ya ba nkaka.

⁹²Tala lukaya, Mat. 17, 5.

⁹³Yina ke kulonga.

Nani na kati na bo lendaka kuvanda⁹⁴ ya kuluta nene. 47 Kansi Yezu, na kumonaka dibanza ya ntima na bo, bakaka mwana ya fioti, ye tulaka yandi mfinama na yandi ; 48 Ye yandi tubakaka na bo : Konso muntu ta kuyamba mwana yai ya fioti na zina na mono, me kuyamba mono ; ye konso muntu ke kuyamba mono, me kuyamba yina tindaka mono. Sambu yina ikele ya kuluta fioti kati na beno yonso, yandi yina ikele nene. 49 Ye Yowani, na kuvutulaka, tubaka : Kiyadi, beto monaka muntu mosi, yina vandaka kukula ba mpeve ya mbi na zina na nge, ye beto buyilaka⁹⁵ yandi, sambu yandi ke landaka nge ti beto ve. 50 Yezu tubaka na yandi : Beno buyila yandi ve⁹⁶, sambu yina ikele kutelemina beno ve ikele sambu na beno.

51 Yo kumaka, bonso bilumbu ya nzanguka na yandi [na zulu] vandaka kulungisama, yandi balukaka na ndambu ya Yeluzalemi ti lukanu ya ngwi ya kwenda kuna ; 52 ye yandi tindaka binati nsangu na ntwala na yandi. Ye ya bo kwendaka, bo kotaka na bwala mosi ya ba Samaliya sambu na kuyidikila yandi [kisika ya kulala] ; 53 ye bo yambaka yandi ve, sambu ilungi na yandi talaka na Yeluzalemi. 54 Ye ba longoki na yandi, Yakobi ti Yowani, na kumonaka yina, tubaka : Mfumu, keti nge kuzola nde beto kutuba nde tiya kukulumuka na zulu ye kuyoka bo, bonso mpi Eliya salaka? 55 Ye, na kubalukaka, yandi nganinaka bo ngolo, [ye yandi kutuba : Beno kuzaba ve inki mpeve ikele kutwadisa beno]! 56 Ye bo kwendaka na bwala ya nkaka.

57 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka kwenda na nzila, muntu mosi tubaka na yandi : Mfumu, mono ta kulanda nge na wapi nge lenda kwenda. 58 Ye Yezu tubaka na yandi : Mikengi ikele na mabulu na bo ya kulala, ye ba ndeke ya zulu ikele ti ba buyamba ; kansi Mwana ya muntu ikele na kisika ya kupemisa ntu na yandi ve. 59 Ye Yandi tubaka na ya nkaka : Landa mono ; —ye yandi tubaka : Mfumu, pesa mono nzila na kwenda kuzika ntete—ntete tata na mono. 60 Ye Yezu tubaka na yandi : Bika bafwa kuzika bafwa na bo ; ye nge, kwenda ye mwanga kimfumu ya Nzambi. 61 Ya nkaka mpi tubaka : Mono ta kulanda nge, Mfumu ; kansi pesa mono nzila nde mono kwenda ntete—ntete kupesa mbote ya nsuka na ba yina ikele na nzo na mono. 62 Ye Yezu tubaka na yandi : Muntu mosi ve, yina me kutula diboko na kusimba kibundudilu ntoto ke kutala na nima, me kufwana na kimfumu ya Nzambi ve.

10KAPU 10

1 Na nima ya mambu yai, Mfumu solaka mpi ba ya kumi na nsambwadi ya nkaka, ye tindaka bo zole—zole na ntwala na yandi na ba mbanza yonso ye na bisika yonso yandi lendaka kwenda yandi mosi. 2 Yandi vandaka kutubila bo mpi : Mbuma ya kubuka ikele mingi, kansi ba nsadi ikele fioti ; beno bondila mpi Mfumu ya bilanga, na mpila nde yandi kutinda ba nsadi na bilanga na yandi. 3 Beno kwenda ; tala, mono ke tinda beno bonso bana ya mameme na kati ya miyewu. 4 Beno nata ata nkutu ya mbongo ve, ata ngoto, ata sapatu ; ye beno kupesa muntu mbote ve na nzila. 5 Kansi, na inki nzo beno lenda kota, beno kutuba ntete—ntete : Ngemba na nzo yai! 6 Ye kana mwana ya ngemba mosi ikele pana, ngemba na beno ta kuvanda na yo⁹⁷, kana ve yo ta vutukila beno ; 7 ye beno zinga na nzo yina kaka, na kudiaka ti kunwaka yina yonso bo ta [kupesa beno] ; sambu nsadi me fwana na lufutu na

⁹⁴ To : Vandaka mbuta.

⁹⁵ Beto kangisaka yandi nzila.

⁹⁶ Beno kanga yandi nzila ve.

⁹⁷ To : na zulu na yandi.

yandi. Benoit kuluta ve nzo na nzo. 8 Ye na konso mbanza ya benoit ta kota ye nde bo kuyamba benoit, benoit kudia yina ta kutulama na ntwala na benoit, 9 ye benoit belula ba mbefo yina ta kuvanda pana, ye benoit tuba na bo : Kimfumu ya Nzambi me finama na benoit. 10 Kansi na mbanza ya nkaka ya benoit ta kota ye wapi bo ta kuyamba benoit ve, benoit basika na ba bala— bala ye benoit kutuba : 11 Ata mfututu ya mbanza na benoit, yina me kangama na makulu⁹⁸ na beto, beto ke katudila benoit yo ; benoit zaba yai, kimfumu ya Nzambi me finama. 12 Mono ke kutuba na benoit nde ndola ya Sodomi ta kuvanda fioti na kilumbu yina ya kuluta yina ya mbanza yina. 13 Mawa na nge, Kolazini! Mawa na nge, Betesayida! Sambu kana mambu ya kuyituka yina salamaka kati na benoit salamaka na Tili ti Sidoni, nga ntama bo zolaka kupindula ba ntima, na kuvandaka na ba ngoto ti mputulu ; 14 Kansi ndola ya Tili ti ya Sidoni, na kusambisama, ta kuvanda ya fioti kuluta ya benoit. 15 Ye nge, Kafenawumi, yina tombulamaka tii kuna na zulu, nge ta kulumusama tii kuna na hadesi⁹⁹. 16 Yina ke kuwa benoit, me kuwa mono ; ye yina ke kulosa benoit, me kulosa mono ; ye yina me kulosa mono me kulosa yina tindaka mono.

17 Ba kumi na nsambwadi vutukaka na kiese, na kutubaka : Mfumu, ata ba mpeve ya mbi ke kulemfukila beto na zina na nge. 18 Ye yandi kutuba na bo : Mono vandaka kumona Satana ke kubwa katuka na zulu bonso nsemo ya nzasi. 19 Tala, mono ke kupesa benoit kiyeka ya kutambula na zulu ya ba nioka ti ba nkutu, ye na zulu ya ngolo yonso ya mbeni ; ye kima mosi ve ta kusala benoit mbi ; 20 Kansi, benoit kumona kiese ve na yina ba mpeve ke lemfukila benoit, kansi benoit mona kiese sambu ba zina na benoit ikele ya kusonama na mazulu. 21 —Na ntangu yo yina, yezu monaka kiese na Mpeve ye tubaka : Mono ke kumisa nge, ô Tata, Mfumu ya zulu ti ya ntoto, sambu nge me bumba mambu yai na bantu ya ngangu, ti na bantu ya mayele, ye nde nge ke monisa yo na bana ya fioti. E, Tata, sambu ikele yina nge me kumona mbote na ntwala na nge. 22 Bima yonso me pesama na mono na Tata na mono ; ye muntu mosi ve kuzaba nani ikele Mwana, kana ikele Tata ve ; ata nani ikele Tata, kana ikele Mwana ve, ye na yina ya Mwana ta kuzola kumonisa yo. 23 Ye na kubalukaka na ba longoki, yandi tubaka kaka na bo : Kiese na meso yina ke mona yina benoit ke mona! 24 Sambu mono ke kutuba na benoit nde ba profeta mingi ti ba ntotila [mingi] vandaka na mpusa ya kumona mambu ya benoit ke mona ye bo monaka yo ve, ye kuwa mambu yina benoit ke kuwa, ye bo waka yo ve.

25 Ye tala, longi mosi ya nsiku telamaka sambu na kumeka yandi, ye tubaka : Longi, inki mono fetele kusala sambu na kubiadila¹⁰⁰ luzingu ya mvula na mvula? 26 Yandi tubaka na yandi : Inki me sonamaka na nsiku? Inki mutindu nge ke kutanga? 27 Ye na kuvutulaka, yandi tubaka : «Nge ta kuzola *Mfumu Nzambi na nge na ntima na nge yonso, ye na moyo na nge yonso, ye na ngolo na nge yonso, ye na dibanza na nge yonso»(A)¹⁰¹ ; « ye nkweni na nge bonso nge mosi»(B)¹⁰². 28 Ye yandi tubaka na yandi : Nge me vutula mbote ; sala yina, ye nge ta kuzinga. 29 Kansi yandi, na kuzolaka kudimonisa masonga yandi mosi, tubaka na Yezu : Ye nani ikele nkweni na mono? 30 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka : Muntu mosi kulumukaka katuka Yeluzalemi na kwenda na Yeliko, ye yandi bwaka na [maboko] ya miyibi, yina mpi, ya bo botulaka yandi [yonso] na nima ya kulweka lweka yandi, bo kwendaka, na kubikaka yandi mfinama ya lufwa. 31 Na kukonda kukana, nganga—Nzambi

⁹⁸ Na beto na makulu na beto.

⁹⁹ *Tala lukaya*, Mat. 11, 23.

¹⁰⁰ Heriter.

¹⁰¹ Kul.6, 5.

¹⁰² Lew. 19, 18.

mosi vandaka kulumuka na nzila yo yina kaka ye, na kumonaka yandi, lutaka na lweka ya nkaka ; 32 ye kiteso mosi mpi Mulewi mosi, ya yandi kumaka na kisika yina, kwisaka, ye, na kumonaka yandi, lutaka na lweka ya nkaka : 33 Kansi Musamaliya mosi, na kulandaka nzila na yandi, kwisaka na yandi, ye, na kumonaka yandi, fwaka nkenda, 34 ye mfinamaka ye kangaka ba mputa na yandi, na kutiamuninaka yo mafuta ti vinu ; ye ya yandi tulaka yandi na mpunda na yandi mosi, nataka yandi na nzo ya ba nzenza ye taninaka yandi. 35 Kilumbu ya kulanda, na kwendaka, yandi basisaka ba denali¹⁰³ zole ye pesaka yo na mfumu ya nzo ya ba nzenza, ye kutuba na yandi : Tanina yandi ; ye kana nge kufuta ya kuluta, mono, na kuvutuka na mono, mono ta vutudila nge yo. 36 Nani na ba yai tatu nge ke kubanza nde yandi vandaka nkwenso ya yina kubwaka na [maboko] ya ba miyibi? 37 Yandi tubaka : Ikele yina wilaka yandi mawa. Ye Yezu tubaka na yandi : Kwenda, ye nge sala mutindu mosi.

38 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka na nzila, nde yandi kotaka na bwala mosi. Ye nketo mosi ya bo ke bingaka Malata yambaka yandi na nzo na yandi. 39 Ye yandi vandaka ti mpangi ya nketo na zina ya Maliya, yina mpi, ya yandi vandaka na makulu ya Yezu¹⁰⁴ vandaka kuwa ndinga na yandi ; 40 kansi Malata vandaka kudipesa na bisalu mingi. Ye ya yandi kwisaka na Yezu ye tubaka na yandi : Mfumu, yo ke kusala nge diambu ve nde mpangi na mono ya nketo me bikisa mono mono mosi na kusala [bisalu]? Tuba na yandi mpi yandi kusadisa mono. 41 Ye Yezu, na kuvutudila yandi, tubaka : Malata, Malata, nge ke kudiayangisa ye kumona ntima mpasi na mambu mingi ; 42 Kansi diambu mosi kaka ikele mfunu ; ye Maliya solaka yina ya mbote, yina ta kukatulama na yandi ve.

11KAPU 11

1 Ye bonso yandi vandaka kusamba na kisika mosi, yo kumaka, na nima ya kumanisa, nde mosi na ba longoki na yandi tubaka na yandi : Mfumu, longa beto kusamba, bonso mpi Yowani longaka yo na ba longoki na yandi. 2 Ye yandi tubaka na bo : Ntangu beno ke kusamba, beno kutuba : Tata, nde zina na nge kusantisama ; nde kimfumu na nge kukwisa ; 3 pesa beto konso kilumbu dimpa yina kufwana na beto ; 4 ye lolula beto masumu na beto, sambu beto mosi mpi ke lolulaka ba yina ikele na mfuka na beto ; ye kunata beto ve na mpukumuna. 5 Ye yandi tubaka na bo : Nani ikele yina kati na beno, na kuvandaka na nduku mosi, lenda kwenda na yandi na midi ya mpipa ye lenda kutuba na yandi : Nduku, defisa mono mampa tatu, 6 sambu nduku na mono me kuma na nzietolo na nzo na mono, ye mono ikele na kima ve ya kupesa yandi? 7 Ye yina ikele na kati, na kuvutulaka, ta kutuba : Kuyangisa mono ve ; kielo me kangamaka ntete, ye bana na mono ikele na mbeto ti mono ; mono lenda kutelama ve ye kupesa nge yo. 8 —Mono ke tuba na beno nde, ata yandi me telama ve ye kupesa yandi yo ve sambu yandi ikele nduku na yandi, kansi, kikuma ya kuyangisa na yandi, yandi ta kutelama ye ta kupesa yandi yo na kiteso yandi ikele na yo mfunu. 9 Ye mono, mono ke tuba na beno : Beno kulomba, ye yo ta kupesamina beno ; beno sosa, ye beno ta kusengumuna ; beno kokutula, bo ta kangudila beno ; 10 sambu konso muntu ke lombaka, ke kubaka ; ye yina ke kusosa ke kusengumuna ; ye na yina ke kokutula yo ta kukanguka. 11 Inki tata kati na beno, na yina mwana na yandi ta kulomba yandi dimpa ye ta kupesa yandi ditadi? To mpi, kana [yandi kulomba] mbisi, ta kupesa yandi, na kisika ya

¹⁰³ Denali : *Tala lukaya* Malako 6, 37.

¹⁰⁴ Mingi ke kutanga : Ya Mfumu.

mbisi, nioka? 12 To mpi, kana yandi kulomba diaki, ta kupesa yandi nkutu? 13 Kana mpi beno, yina ikele bantu ya mbi, beno zaba kupesa na bana na beno bima ya mbote¹⁰⁵, ikwa kuluta Tata na beno yina ikele na zulu yandi¹⁰⁶ ta kupesa Mpeve Santu na ba yina ke kulomba yandi yo!

14 Ye yandi kulaka mpeve mosi ya mbi yina vandaka baba. Ye yo kumaka nde, ntangu mpeve ya mbi basikaka, baba tubaka ; ye bibuka yitukaka na yina. 15 Kansi mwa ndambu kati na bo vandaka kutuba : Yandi ke kula ba mpeve ya mbi na nzila ya Bezezebule, mfumu ya ba mpeve ya mbi. 16 Ye ba nkaka, sambu na kumeka yandi, vandaka kulomba yandi kidimbu mosi ya zulu. 17 Kansi yandi, na kuzabaka mabanza na bo, tubaka na bo : Kimfumu yonso yina ke kabana kati na yo mosi¹⁰⁷ ta kumwangana, ye nzo ke [kabana] kati na yo mosi ta kubwa ; 18 Ye kana Satana mpi ikele ya kukabana kati na yandi mosi, inki mutindu kimfumu na yandi ta kukwamina na kuzinga? Sambu beno ke kutuba nde mono ke kukula ba mpeve ya mbi na nzila ya Bezezebule. 19 Kana na nzila ya Bezezebule nde mono ke kula ba mpeve ya mbi, bana na beno, na nzila ya nani bo ke kula bo? Yo yina bo ta kuvanda bo mosi ba zuzi na beno. 20 Kansi kana mono ke kula ba mpeve ya mbi na nzila ya Nzambi, ibuna kimfumu ya Nzambi me kuma tii na beno. 21 Ntangu muntu ya ngolo, ya me lwata binwaninu na yandi, ke kukengidila nzo¹⁰⁸ na yandi, bima na yandi ikele na ngemba ; 22 kansi kana ke kwisa yina kuluta yandi na ngolo nde yandi kununga yandi, yandi kukatula yandi binwaninu na yandi yina yandi vandaka kutudila ntima, ye ke kabisa bima yina yandi botulaka yandi. 23 Yina ikele ti mono ve ikele kutedimina mono ; ye yina ke vukisa ti mono ve, ke kupanza. 24 Ntangu mpeve ya mbi me basika na muntu, yandi ke kwenda na bisika ya makanga, na kusosaka kupema ; ye yandi na kumonaka yo ve, yandi kutuba : Mono ta vutuka na nzo na mono kuna mono basikaka. 25 Ye ya yandi kwisaka na yo, yandi kukuta yo ya kukombula ye ya kuyidika. 26 Ibuna yandi kukwenda, ye kubaka ba mpeve nsambwadi ya nkaka ya kuluta yandi mosi na mbi ; ye ya bo kotaka, bo kuzinga pana ; ye mutindu ya nsuka ya muntu yina ikele kuluta ya ntete na mbi. 27 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, nde nketo mosi tombulaka mungungu na yandi na kati ya kibuka ye tubaka na yandi : Kiese ikele divumu yina nataka nge, ye mabele yina nge nwaka. 28 Ye yandi kutuba : Kansi nde kiese ya kuluta na ba yina ke kuwa ndinga ya Nzambi ye ke kuzitisa yo.

29 Ye bonso bibuka vandaka kukuma mingi, yandi yantikaka na kutuba : Mbandu yai ikele mbandu mosi ya mbi ; yo ke lombu kidimbu mosi ; ye yo ta kupesamina yo kidimbu ve, kana ve kaka kidimbu ya Yonasi. 30 Sambu bonso Yonasi vandaka kidimbu na bantu ya Ninive, mutindu yina mpi ta kuvanda Mwana ya muntu na mbandu yai. 31 Ntotila ya nketo mosi ya Sudi ta kutelama na kusambisama, ti ba bakala ya mbandu yai ye ta kuzengila bo nkanu ; sambu yandi katukaka na nsuka ya ntoto sambu na kuwa ngangu ya Salomo, ye tala, ikele awa ya kuluta Salomo¹⁰⁹. 32 Ba bakala ya Ninive ta kutelama, na kusambisama ti mbandu yai, ye ta kuzengila yo nkanu ; sambu bo pindulaka ntima na malongi ya Yonasi, ye tala, ikele awa ya kuluta Yonasi. 33 Muntu mosi ve, na nima ya kupedisa mwinda, ke kutula yo na kisika ya kubumbana, ata na nsi ya kantini, kansi na kinatini mwinda, na mpila nde ba yina ke kota kumona nsemo. 34 Mwinda ya nitu, ikele disu na nge ; ntangu disu na nge ikele

¹⁰⁵ Dikabu ya mbote.

¹⁰⁶To : Tata, yina, ya zulu, ta kupesa.

¹⁰⁷Na nzo mosi.

¹⁰⁸Tala ba lukaya, Mat.26, 58, 69.

¹⁰⁹Tala 1 ba ntotila 10, 1-13.

mbote¹¹⁰, nitu na nge ya mvimba mpi ikele ya kufuluka na nsemo ; kansi ntangu yo ikele mbi, nitu na nge mpi ikele mudidi. 35 Keba mpi nde nsemo yina ikele na nge kuvanda mudidi. 36 Kana mpi nitu na nge ya mvimba ikele ya kufuluka na nsemo, na kuvandaka na kitini mosi ve ya mudidi, yo ta kuvanda yonso ya kufuluka na nsemo, bonso ntangu mwinda ke kupedila nge na kungenga na yo.

37 Ye bonso yandi vandaka kutuba, falizi mosi bondilaka yandi na madia na nzo na yandi ; ye na kukotaka, yandi vandaka na mesa. 38 Kansi falizi, na kumonaka [yina], yitukaka sambu nde yandi yobisaka ntete—ntete maboko ve. Na ntwala ya madia. 39 Ye Mfumu tubaka na yandi : Sambu na beno, ba falizi, beno ke kuyobisa nganda ya mbungu ti ya dilonga, kansi na kati beno ikele ya kufuluka na kubotula bima na kingolo—ngolo ti na mbi. 40 Ba zoba! Yina salaka nganda, keti yandi salaka mpi kati ve? 41 Kansi beno kupesa dikabu ya ba nsukami na yina beno ikele na yo, ye tala, mambu yonso ta kuvanda na beno ya kukonda mvindu. 42 Kansi mawa na beno, ba falizi! Sambu beno ke futaka mosi na kumi ya mante ye ya lue¹¹¹ ye na matiti ya mutindu yonso, ye beno ke bikisa kusambisama ye zola ya Nzambi : Yo fetele nde beno kusala mambu yai, ye kubika yina ve. 43 Mawa na beno, ba falizi! Sambu beno ke zolaka bivandidi ya ntete na ba sinagoga, ye ba mbote na ba zandu. 44 Mawa na beno! Sambu beno ikele bonso ba maziamu yina ke monikaka ve ; ye bantu, na kutambulaka na zulu, ke kuzaba kima ve na yo. 45 Ye mosi ya ba longi ya nsiku, na kuvutulaka, tubaka na yandi : Longi, na kutubaka mambu yai, nge ke tubila beto mpi mafingu. 46 Ye yandi tubaka : Na beno mpi, mawa, ba longi ya nsiku! Sambu beno ke tula bantu bifunda ya mpasi na kunata, ye beno mosi ke kusimba ve bifunda yai ata na mosi ya misapi beno. 47 Mawa na beno! Sambu beno ke tungaka ba maziamu ya ba profeta, ye ba tata na beno kufwaka bo. 48 Beno ke kuta mpi kimbangi na bisalu ya ba tata na beno ye beno ke kusepila na yo ; sambu bo, bo fwaka bo, ye beno, beno ke kutunga ba maziamu na bo. 49 Yo yina mpi ngangu ya Nzambi tubaka : Mono ta tindila bo ba profeta ye ba ntumwa, ye bo ta kufwa bo ye bo ta kukula ba nkaka na kumonisa bo mpasi : 50 Na mpila nde menga ya ba profeta yonso yina kutiamukaka tuka kugangama ya insi—ntoto kulombama diaka na mbandu yai, 51 yantika menga ya Abele tii kuna menga ya Zakalia, yina kufwaka kati na diziku ya nkayilu ti na nzo : Yinga, mono ke tubila beno, yo ta kulombama na mbandu yai. 52 Mawa na beno, ba longi ya nsiku! Sambu beno me katulaka fungula ya mazaya : Beno kotaka ve beno mosi, ye beno kangaka nzila na ba yina vandaka kukota. 53 Ye bonso yandi vandaka kutubila bo mambu yai, ba nsoniki ti ba falizi yantikaka kuwila yandi nganzi ye bo vandaka tindika yandi na kutuba mambu mingi, 54 na kutudilaka yandi mitambu, ye na kusosaka na kubaka diambu mosi na munoko na yandi, na mpila ya kufunda yandi.

12KAPU 12

1 Kansi bibuka ya bo vukanaka na mafunda, na mpila nde bo vandaka kudiatana ba mosi na ba ya nkaka, ntete, yandi yantikaka kutuba na ba longoki na yandi : Beno keba na kiputi¹¹² ya falizi, yina ikele kumonisa mutindu ya nkaka na yina ikele na ntima. 2 Kansi ikele ve na kima ya kufika yina ta konda kumona, ata kima mosi ya kinsweki yina ta konda kuzabana. 3 Yo yina mambu yonso yina beno tubaka na mudidi ta kuwakana na nsemo, ye

¹¹⁰ Mbote, *disongidila* : ya kukonda mvindu.

¹¹¹ Nti ya nkisi ya ntalu ya fioti.

¹¹² Tala lukaya na Malako 8, 15.

yina yonso beno tubaka na dikutu na ba suku ta kumwangana na zulu ya ba ludi. 4 Kansi mono ke kutuba na beno, ba nduku na mono : Beno kuwa boma ve ba yina ke fwaka nitu ye yina na nima lenda kusala kima ve ya kuluta ; 5 kansi mono ta kusonga beno nani beno fetele kuwa boma : Beno kuwa boma yina, na nima ya kufwa, ikele na kiyeka ya kulosa na gehena : Yinga, mono ke tuba na beno, beno kuwa yandi yina boma. 6 Ketu bo ke tekaka ve ba ndeke tanu ya fioti sambu na makuta zole ya fioti? Ye ata mosi ve na kati na bo ikele ya kuvilana na ntwala ya Nzambi. 7 Kansi ata nsuki ya ntu na beno yonso ikele ya kutanga. Beno kuwa boma mpi ve : Beno me kuluta ba ndeke ya fioti mingi na ntalu. 8 Ye mono ke kutuba na beno : Konso muntu yina ta kundima mono na ntwala ya bantu, Mwana ya muntu ta kundima yandi mpi na ntwala ya ba wanzio ya Nzambi ; 9 kansi yina ta kubuya mono na ntwala ya bantu mono mpi ta kubuya yandi na ntwala ya ba wanzio ya Nzambi. 10 Ye konso muntu ta tubila Mwana ya muntu mbi¹¹³, yo ta kulolulama na yandi ; kansi na yina ta kutuba ba ndinga ya mafingu na Mpeve Santu, yo ta kulolulama ve. 11 Ye ntangu bo ta kunata beno na ntwala ya ba sinagoga ye ya ba zuzi ye ya ba mfumu, beno kuvanda na kudiyangisa ve inki mpila, to inki kima beno ta vutula, to na yina beno ta tuba ; 12 sambu Mpeve Santu ta kulonga beno na ntangu yina kaka yina [beno] fetele kutuba.

13 Ye muntu mosi tubaka na yandi na kati ya kibuka : Longi¹¹⁴, tuba na mpangi na mono na kukabula ti mono bima ya kubiadila¹¹⁵. 14 Kansi yandi tubaka na yandi : Muntu, nani me kutula mono [na kuvanda] zuzi na beno ye sambu na kukabisila beno bima? 15 Ye yandi tubaka na bo : Beno tala, beno kudikebisa na nzala ya kuvanda na konso kima ; sambu ata muntu ikele mvwama, luzingu na yandi ikele kati na¹¹⁶ bima na yandi ve. 16 Ye yandi tubaka na bo kingana mosi : Bilanga ya muntu mosi ya mvwama butaka mingi ; 17 ye yandi vandaka kuyindula kati na yandi mosi, na kutubaka : Inki mono ta kusala, sambu mono kuzaba ve na wapi mono ta kuvukisa ba mbuma na mono? 18 Ye yandi tubaka : Tala yina mono ta kusala : Mono ta kupanza bibumbidi mbuma na mono ye mono ta tunga yo ya kuluta nene, ye mono ta vukisa kati na yo mbuma na mono yonso ti bima na mono ; 19 ye mono ta tuba na moyo na mono : Moyo na [mono], nge ikele ti bima mingi ya me vukana sambu na ba mvula mingi ; pema ka nge, dia, nwa, yangalala ; . 20 Kansi Nzambi kutuba na yandi : Zoba! Kaka na mpipa yai, moyo na nge ta lombamina nge ; ye bima yai nge yidikaka, ta kuvanda ya nani? 21 Yo ikele mutindu yai na yina ke kutikaka bima ya ntalu sambu na yandi mosi, ye yina ikele mvwama ve na yina me kutala Nzambi.

22 Yandi kutuba na ba longoki na yandi : Sambu na yina, mono ke kutuba na beno : Beno kudiyangisa ve sambu na luzingu, na yina beno ta kudia ; ata sambu na nitu, yina beno ta kulwata : 23 Luzingu ikele kuluta madia, ye nitu kuluta lele. 24 Beno yindula mbote ba kumbi—kumbi : Bo¹¹⁷ ke kunaka ve ye bo ke bukaka ve, ye bo ikele ve na kisika ya kuyidika mbuma ata ya bibumbidi mbuma ; ye Nzambi ke disaka bo : Ikwa beno kuluta ba ndeke mingi na ntalu! 25 Ye nani kati na beno, na kudiyangisa na yandi, lenda kuyika mfwoko¹¹⁸ mosi na nda na yandi? 26 Kana mpi beno lenda kusala ve kibeni yina ikele ya kuluta fioti, sambu na inki beno ke kudiyangisa na yina me bikala? 27 Beno tala mbote bintutu, inki mpila yo ke yelaka : Yo ke salaka ve ata kutunga ve ; kansi mono ke kutuba na beno nde ata Salomo

¹¹³ Ta kutuba ndinga mosi.

¹¹⁴ Yina ke kulonga.

¹¹⁵ Kimvwama ya muntu ke kubaka na yina ya bo bikisaka na muntu me kufwa

¹¹⁶ Ke kwisa ve.

¹¹⁷ Sambu bo.

¹¹⁸ Kitini ya nda ya diboko (coudée).

kibeni, na nkembo na yandi yonso, lwataka ve bonso mosi na yo. 28 Ye kana Nzambi ke lwatisa mutindu yina matiti yina ikele bubu na mfinda ye yina mbasi ke losama na fulu, ikwa kuluta Yandi ta [kulwatisa] beno ya kuluta, bantu ya lukwikilu ya fioti! 29 Ye beno, beno kusosa ve yina beno ta kudia to yina beno ta kunwa, ye beno kudiayangisa na yo ve ; 30 sambu makanda ya insi—ntoto ke sosaka bima yai yonso ; kansi Tata na beno kuzaba nde beno ikele na mfunu ya bima yai ; 31 kansi beno sosa kimfumu na yandi, ye bima yai yonso ta kupesamina beno na zulu na yo.

32 —Kuwa boma ve, kibuka ya fioti ya mameme¹¹⁹, sambu yo sepidisaka Tata na beno na kupesa beno kimfumu. 33 Beno teka yina beno ikele na yo, ye beno pesa makabu ya ba nsukami ; beno sala ba mwa—ngoto ya kubumba mbongo yina ke nunaka ve, bima ya ntalu yina ke manaka ve, na mazulu, kuna muyibi ke finamaka ve, ye kuna nselele ke bebisaka ve ; 34 sambu na kisika yina ikele bima na beno ya ntalu, kisika yina ta kuvanda mpi ntima na beno. 35 Nde luketu na beno kuvanda ya kukanga na mukaba, ye ba mwinda na beno ya kupela ; 36 ye beno kuvanda beno mosi ya kufwanana na bantu yina ke kuinga kiyadi¹²⁰ na bo, na inki ntangu yandi ta katuka na nkinsi ya makwela : Na mpila nde, ntangu yandi ta kwisa ye ta kokutula, bo kangudila yandi nswalu. 37 Kiese na ba mpika, yina kiyadi, ntangu yandi ta kwisa, ta kukuta bo ya kukangula meso. Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde yandi ta kukanga mukaba, yandi ta vandisa bo na mesa, ye, na kupusanaka, yandi ta kusadila bo. 38 Ye kana yandi kwisa na kitini ya zole ya mpipa to ya tatu, ye nde yandi kukuta bo mutindu yina, kiese ikele ba [mpika] yina. 39 Kansi beno zaba yai, Kana kiyadi ya nzo zabaka na inki ntangu muyibi fetele kwisa, yandi zolaka kukangula meso ye zolaka kubika ve nde [muyibi] kukota. 40 Beno mpi beno vanda ya kuyilama ; sambu, mwana ya muntu ke kwisa, na ntangu yina beno ke banza ve. 41 Ye Petelo tubaka na yandi : Mfumu, nge ke tuba kingana yai sambu na beto, to mpi sambu na bantu yonso? 42 Ye Mfumu tubaka : Nani mpi ikele mayala ya nkwikisi¹²¹ ya nzo, ya mayele, yina mfumu ta kutula na zulu ya ba nsadi ya nzo na yandi sambu na kupesa bo madia na bo ya ble na ntangu ya kufwana? 43 Kiese ikele mpika yina, nde yina kiyadi na yandi, ntangu yandi ta kwisa, ta kukuta yandi na kusalaka mutindu yina. 44 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde yandi ta kutula yandi na zulu ya bima na yandi yonso. 45 Kansi kana mpika yina kutuba na ntima na yandi : Kiyadi na mono ke sukinina na kwisa, ye nde yandi kuyantika na kubula ba nsadi ya babakala ti ya ba nketo, ye na kudia, ye na kunwa ye na kulawuka malafu, 46 kiyadi ya mpika yina ta kwisa na kilumbu mosi yina ya yandi ke vingila ve, ye na ntangu mosi yina ya yandi ke kuzaba ve, ye yandi ta kuzenga yandi na bitini zole¹²², ye ta vukisa yandi na ndola mosi ti bantu yina ikele ba nkwikisi ve. 47 Mpika yina zabaka luzolo ya kiyadi na yandi, ye yina kudiyaidikaka ve ye salaka ve mpila ya luzolo na yandi, ta bulama mingi ; 48 ye yina zabaka yo ve, ye salaka mambu yina me fwana na kubulama, ta kubulama mingi ve : Sambu na konso muntu yo ta kupesama mingi, yo ta kulombama mingi ; ye na yina bo me kupesa kiyeka ya mambu mingi, yo ta kulombama¹²³ ya kuluta. 49 Mono kwisaka kulosa tiya na ntoto ; ye inki mono kuzola, kana yo ikele ntete ya kupela? 50 Kansi mono fetele botama na mbotika mosi ; ye ikwa yo ke kuniema mono na ntima tii kuna yo kulungisama! 51 Beno ke banza nde mono kwisaka kunata ngemba na ntoto? Ve, mono ke tuba na beno ; kansi nkabana. 52 Sambu tuka ntangu

¹¹⁹ Na kutuba ya mbote : [Nge] kibuka ya fioti.

¹²⁰ Na mpila ke kutubamaka : Mfumu (*awa, ye nzila ya kulanda*).

¹²¹ Fidèle.

¹²² To kukatula yandi.

¹²³ Na yandi yo ta kuvanda.

yai, bo ta vanda tanu na nzo mosi¹²⁴, ya kukabana : Tatu ta tedimina zole, ye zole ta tedimina tatu ; 53 tata ta tedimina mwana ya bakala, ye mwana ya bakala ta tedimina tata ; mama ta tedimina mwana ya nketo ye mwana ya nketo ta tedimina mama ; bukilo ya nketo ta tedimina nketo ya mwana na yandi, ye nketo ta tedimina bukilo na yandi.

54 Ye yandi tubaka mpi na bibuka : Ntangu beno ke mona dituti ke basika na ndambu ke basikaka ntangu, na nswalu beno ke tuba : Mvula ke kwisa ; ye yo ke kuma buna. 55 Ye ntangu [beno ke mona] mupepe ya ndambu ya nsi ke kubula, beno ke kutuba : Mwini ta vanda ngolo, ye yo ke kuma mutindu yina. 56 Bantu ya kumonisa mutindu ya nkaka ya yina bo ikele na ntima! Beno zaba kuswasisa mutindu ya ntoto ti ya zulu, ye inki mutindu beno ke kuswasisa ve ntangu yai? 57 Ye sambu na inki mpi beno ke sambisa ve na beno mosi yina ikele masonga? 58 Sambu ntangu nge ke kwenda ti muntu yina ikele na diambu ti nge na ntuala ya ba zuzi, sala ngolo na nzila na kukangulama na yandi, kana ve yandi kunata nge na zuzi ; ye nde zuzi ta kupesa nge na kipaya¹²⁵, ye nde kipaya kulosa nge na boloko. 59 Mono ke tuba na nge nde nge ta basika kuna ve, tii kuna nge ta kumanisa na kufuta mpata¹²⁶ ya nsuka.

13KAPU 13

1 Na ntangu yina kaka, mwa ndambu vandaka pana, yina telaka yandi yina kuminaka bantu ya Galilea yina ya Pilatu vukisaka menga na bo ti ba nkayilu na bo. 2 Ye [Yezu], na kuvutulaka, kutuba na bo : Beno ke banza nde bantu ya Galilea yai vandaka ba nsumuki ya kuluta bantu ya Galilea yonso, sambu bo monaka mpasi na mambu ya mutindu yai? 3 Ve, mono ke tuba na beno ; kansi kana beno pindula ba ntima na beno ve, beno ta kufwa beno yonso mutindu mosi. 4 To, keti beno ke kwikila nde bantu kumi na nana yina nzo ya nda na Silowe bwilaka bo, ye fwaka bo, vandaka kuluta bantu yonso ke zingaka na Yeluzalemi na mbi? 5 Ve, mono ke tuba na beno ; kansi kana beno pindula ba ntima ve, beno ta kufwa beno yonso mutindu mosi.

6 Ye yandi vandaka kutuba kingana yai : Muntu mosi vandaka ti nti ya fige ya kukuna na kilanga na yandi ya ba nti ya vinu ; ye yandi kwisaka kusosa mbuma kati na yo, ye yandi monaka yo ve. 7 Ye yandi tubaka na nkengidi ya kilanga ya ba nti ya vinu : Tala mvula tatu mono ke kwisa kusosa mbuma na nti yai ya ba fige, ye mono ke mona yo ve : Zenga yo ; sambu na inki mpi yo ke baka kisika na ntoto mpamba—mpamba? 8 Ye na kuvutulaka, kutuba na yandi : Kiyadi, bika yo mvula yai mpi, tii kuna mono ta kutimuna ba lweka na yo ye nde mono kutula mafuku¹²⁷ ; 9 ye mbala ya nkaka yo ta kubuta mbuma : Kana ve, na nima nge ta kuzenga yo.

10 Yandi vandaka kulonga na mosi ya ba sinagoga, na kilumbu mosi ya sabata. 11 Ye tala, vandaka pana ti nketo mosi ya vandaka na mpeve ya kifu tuka ba mvula kumi na nana, ye yandi vandaka ya kufumbama ye lendaka ve kudisungika. 12 Ye Yezu, na kumonaka yandi, ye bingaka yandi ye tubaka na yandi : Nketo, nge me kangulama na kifu na nge. 13 Ye yandi tulaka maboko na zulu na yandi : Ye na ntangu yina kaka, ye na mbala mosi yandi sungamaka, ye vandaka kembila Nzambi. 14 Ye mfumu ya sinagoga, waka nganzi na yina

¹²⁴ Mosi kaka.

¹²⁵ Polisi.

¹²⁶ Mwa— kibende ya mbongo ya fioti to dikuta.

¹²⁷ Matufi ya ba mbisi ya bo ke kutulaka bonso madia ya ba nti na masamba (fumier).

nde Yezu belulaka, na kilumbu ya sabata, na kuvutulaka, kutuba na kibuka : Bilumbu ikele sambanu sambu na kusala ; beno kwisa mpi bilumbu yina, ye beno beluka, ye na kilumbu ya sabata ve. 15 Mfumu mpi vutudilaka yandi, ye tubaka : Bantu ya kumonisa mutindu ya nkaka na yina bo ikele na ntima! Konso muntu na beno ke kangulaka ve na kidikilu ngombe na yandi to mpunda ya fioti na yandi na kilumbu ya sabata, ye kunata bo ve kunwa? 16 Ye yandi yai, yina ikele mwana ya nketo ya Abalahami, yina ya Satana kangaka, tala, mvula kumi na nana, yo fwanaka ve kugulusa yandi na miniololo yai na kilumbu ya sabata? 17 Ye bonso yandi vandaka kutuba mambu yai, ba yina yonso vandaka kutedimina yandi simbamamaka na nsoni ; ye kibuka yonso vandaka kumona kiese na mambu yonso ya nkembo yina vandaka kusalama na yandi.

18 Ye yandi vandaka kutuba : Na inki me fwanana kimfumu ya Nzambi, ye na inki mono lenda kufwanisa yo? 19 Yo me fwanana na nkeni mosi ya mutalade yina muntu mosi bakaka ye losaka na masamba na yandi ; yo yelaka, ye kumaka nti ya nene, ye ba ndeke ya zulu vandaka kuzinga na ba lutangu na yo.

20 Ye yandi tubaka diaka : Na inki mono ta fwanisa kimfumu ya Nzambi? 21 Yo me fwanana na kiputi¹²⁸ yina nketo mosi bakaka, ye yandi bumbaka na bitesolo tatu ya fufu ya mampa, tii kuna yonso kuvimba.

22 Ye yandi vandaka kwenda na ba mbanza ti ba bwala, na kulongaka, ye na kulandaka nzila na yandi na kwendaka na Yeluzalemi. 23 Ye muntu mosi tubaka na yandi : Mfumu, ba yina fetele guluka¹²⁹ bo ikele mingi ve? 24 Ye yandi tubaka na bo : Beno tula ngolo sambu na kukota na kielo ya fioti ; sambu mingi, mono ke tuba na beno, bo ta sosa na kukota ye bo ta lenda ve. 25 Ntangu kaka ya kiyadi ya nzo ta telama, ye ta kanga kielo, ye nde beno ta yantika kutelama na nganda, ye ta kokutula na kielo, na kutubaka : Mfumu, kangudila beto! Ye nde, na kuvutulaka, yandi ta kutuba na beno : Mono kuzaba beno ve, [mono kuzaba mpi ve] ya wapi beno ikele ; 26 ibuna beno ta yantika kutuba : Beto diaka ye nwaka na meso na nge, ye nge longaka na ba bala—bala na beto. 27 Ye yandi ta tuba : Mono ke tuba na beno, mono kuzaba beno ve, [mono kuzaba mpi ve] ya wapi beno ikele ; beno katuka na mono, beno yonso, ba nsadi ya mambi¹³⁰. 28 Kuna ta kuvanda bidilu ti nkwetisa ya meno, ntangu beno ta kumona Abalahami ti Izaki ti Yakobi ti ba profeta yonso na kimfumu ya Nzambi, kansi beno, ya kulosama na nganda. 29 Ye bo ta katuka na ndambu ya ntangu ke basikaka ye ya ndambu ntangu ke dindaka, ti na ndambu ya node ye na ndambu ya sudi ; ye bo ta kuvanda na kimfumu ya Nzambi. 30 Ye tala, ikele ti bantu ya nsuka yina ta kuvanda bantu ya ntete, ye ikele ti bantu ya ntete yina ta kuvanda bantu ya nsuka.

31 Na kilumbu¹³¹ yina kaka, ba falizi kwisaka, na kutubaka na yandi : Katuka awa ye kwenda ka nge ; sambu Elode zola kufwa nge. 32 Yandi tubaka na bo : Beno kwenda, beno tuba na mukengi yai : Tala, mono ke kula ba mpeve ya mbi ye mono ke belula bubu ti mbasi, ye na kilumbu ya tatu mono me lungisama. 33 Kansi yo fetele nde mono kutambula bubu, ye mbasi ye kilumbu ya kulanda, sambu yo lenda salama ve nde profeta kufwa na nganda ya Yeluzalemi. 34 Yeluzalemi, Yeluzalemi, [mbanza] yina ke kufwa ba profeta ye kulosila matadi ba yina tindamaka na yandi, mbala ikwa mono zolaka kuvukisa bana na nge, bonso nsusu ya nketo ke vukisaka bana na yandi na nsi ya mapapu na yandi, ye beno zolaka yo ve!

¹²⁸ Tala lukaya na Malako 8, 15.

¹²⁹ To : Ba yina me bumbama, *na kusambisama ya makanda na Messia, na mpila nde bo kukota na kimfumu, — mpila mosi*. Bisele ya Izalaele ; tala Yez. 10, 21—22.

¹³⁰ Bisika ya nkaka : Mambu ya mbi.

¹³¹ Mingi ke kutanga : Na ntangu yo yina.

35 Tala, nzo na beno me bikadila beno ; ye mono ke kutuba na beno, beno ta mona mono ve tii kuna kukuma beno lenda kutuba : Lusakumunu kuvanda na yina ke kwisa na zina ya *Mfumu¹³²!

14KAPU 14

1 Ye yo kumaka nde, bonso yandi vandaka kukota, na kilumbu ya sabata, na nzo ya mosi ya ba mbuta ya ba falizi sambu na kudia dimpa, bo vandaka kutala yandi. 2 Ye tala, kuvandaka ti muntu mosi na ntuala na yandi nitu ya kuvimba na masa. 3 Ye Yezu, na kuvutulaka, tubaka na ba longi ya nsiku ti na ba falizi, keti yo me kupesama nswa na kubelula, na kilumbu ya sabata? 4 Ye bo vandaka mpima. Ye ya yandi bakaka yandi, yandi belulaka yandi ye vutulaka yandi. 5 Ye na kuvutulaka, yandi tubaka na bo : Nani na kati na beno yina na kuvandaka, na mwana ya mpunda¹³³ to ngombe, yina me kubwa na dibulu, ta katula yandi ve na nswalu kilumbu ya sabata? 6 Ye bo lendaka ve kupesa yandi mvutu na mambu yina.

7 Yandi tubaka kingana na ba bingami, na kutalaka inki mutindu bo vandaka kupona bisika ya ntete ; ye yandi vandaka kutuba na bo : 8 Ntangu bo ta binga nge na muntu mosi na ba nkinsi ya makwela, kuditula ve na kisika ya ntete, mbayi—mbayi muntu yina ya kuluta nge na lukumu na kubingama na yandi, 9 ye nde yina bingaka beno, nge ti yandi, kwisa ye kutuba na nge : Pesa kisika na nge na yandi yai ; ye ibuna nge fetele kutelama, ti nsoni, na kubaka kisika ya nsuka. 10 Kansi, ntangu nge ta bingama, kwenda ye nge kuvanda na kisika ya nsuka, na mpila nde, ntangu yina bingaka nge ta kwisa, yandi kutuba na nge : Nduku, pusana na ntuala. Ibuna nge ta vanda na lukumu na ntuala ya ba yina yonso ta kuvanda na mesa ti nge. 11 Sambu yina yonso ke kuditombula, ta kukulumusama, ye yina ta kudikulumusa, ta kutombulama.

12 Ye yandi tubaka mpi na yina bingaka yandi : Ntangu nge ke sala madia ya midi to ya nkokila, kubinga ve ba nduku na nge ata ba mpangi na nge, ata bibuti na nge, ata ba mvwama yina ke kuvanda na nge mfinama, mbayi—mbayi nde bo mpi kubinga nge na ntangu na bo ye nde bo kuvutudila nge mutindu mosi. 13 Kansi ntangu nge ke kusala nkinsi ya madia, binga ba nsukami, bantu ya bifu, bantu ya makulu kifu, bifwa meso ; 14 ye nge ta kuvanda muntu ya kiese, sambu bo ikele na kima ve ya kuvutudila nge : Sambu mutindu mosi yo ta pesamina nge na lufutumuku ya bantu ya masonga.

15 Ye mosi na ba yina vandaka na mesa, na kuwaka mambu yai kutuba na yandi : Kiese na yina ta kudia dimpa na kimfumu ya Nzambi. 16 Ye yandi tubaka na yandi : Muntu mosi salaka nkinsi ya nkokila ya nene ye yandi bingaka bantu mingi na yo. 17 ye na ntangu ya madia, yandi tindaka mpika na yandi kutuba na ba bingami : Beno kwisa, sambu yonso ikele ya kuyilama. 18 Kansi bo yantikaka bo yonso kulomba ndolula mutindu mosi. Ya ntete tubaka na yandi : Mono sumbaka kilanga mosi, mono fetele kwenda ye kutala yo ; mono ke bondila nge, ndima ndoluka na mono. 19 Ye ya nkaka tubaka : Mono sumbaka ba ngombe kumi, ye mono ke kwenda kumeka bo ; mono ke bondila nge ndima ndoluka na mono. 20 Ye ya nkaka tubaka : Mono kwelaka nketo, ye kikuma na yo mono lenda kwenda ve. 21 Ye mpika, ya yandi vutukaka, tubaka mambu yai na kiyadi na yandi. Ibuna kiyadi ya nzo, na

¹³² Tala, ba nkunga 118, 26.

¹³³ Mingi ke kutangaka : Mwana.

makasi, kutuba na mpika na yandi : Kwenda nswalu na ba bala—bala ti na ba bala—bala ya fioti ya ba mbanza, ye nata awa ba nsukami, ye bantu ya bifu, ti bifwa meso, ti bifwa makulu. 22 Ye mpika tubaka : Kiyadi, yo me salama bonso nge tumaka, ye kifulu ikele diaka. 23 Ye kiyadi tubaka na mpika na yandi : Kwenda na ba nzila ti na bikaku, kotisa [bantu] na ngolo, na mpila nde nzo na mono kufuluka ; 24 sambu mono ke tuba na beno, ata mosi ve na bantu yina bingamaka ta kulekita madia na mono.

25 Ye bibuka ya nene vandaka kwenda ti yandi. Ye na kubalukaka, yandi kutuba na bo : 26 Kana muntu mosi kwisa na mono, ye kana yandi kumenga tata na yandi ve, ti mama na yandi, ti nketo na yandi, ti bana na yandi, ti ba mpangi na yandi ya ba bakala, ti ba mpangi na yandi ya ba nketo, ye ata mpi luzingu na yandi mosi, yandi lenda kuvanda ve longoki na mono. 27 Ye konso muntu ke kunata kulunsi na yandi ve, ye ke kulanda mono ve, yandi lenda kuvanda longoki na mono ve. 28 Sambu nani kati na beno yina, na kuzolaka kutunga nzo ya nda, ke vanda ve ntete—ntete ye kutanga ntalu na yo, [sambu na kutala] kana yandi ikele na yina ya kumanisa yo? 29 Mbayi—mbayi nde, ya yandi tulaka lufulu ye lendaka kumanisa yo ve, ba yina yonso ke kumona yandi kuyantika na kuseka yandi, na kutubaka: 30 Muntu yai yantikaka kutunga, ye yandi lendaka na kumanisa ve. 31 To, inki ntotila yina, na kwendaka sambu na kunwanisa ntotila ya nkaka, kuvanda ve ntete—ntete ye kuyindula ve kana yandi lenda, ti mafunda kumi [ya bantu], yandi ta kuka, kutedimina yina ke kwisa na yandi ti mafunda kumi na zole? 32 kana ve, na ntangu yandi ikele ntete ntama, yandi kutindila yandi ntumwa ye kuyufula yandi [mambu] ya ngemba, 33 mutindu yina mpi, konso muntu kati na beno ta kubuya ve yina yonso yandi ikele na yo, lenda kuvanda longoki na mono ve. 34 Mungwa mpi ikele mbote ; kansi kana mungwa mpi kuvidisa ntomo na yo, ti inki bo ta kupesa yo ntomo? 35 Yo ke fwana, ata sambu na ntoto ve, ata na mafuku ; bo ke kulosa yo na nganda. Yina ikele na makutu ya kuwa, nde yandi kuwa.

15KAPU 15

1 Ye ba futisi mpaku yonso ti ba nsumuki vandaka kufinama na yandi sambu na kuwa yandi. 2 Ye ba falizi ti ba nsoniki vandaka kubokuta, na kutubaka : Yandi yai ke kuyamba ba nsumuki ye kudia ti bo. 3 Ye yandi kutuba na bo kingana yai, na kutubaka : 4 Inki muntu kati na beno, yina na kuvandaka na mameme nkama ye na kuvidisa mosi, ke kuyambula ve makumi uvwa na uvwa na makanga, ye ke kwenda ve na nima ya yina vilaka, tii kuna yandi ta kumona yo? 5 Ye ya yandi kumona yo, yandi ke kutula yo na mapeka na yandi mosi, na kusepila ; 6 ye, na kuvutuka na nzo, yandi kubinga ba nduku ti ba mfinami, na kutubaka na bo : Beno yangalala ti mono, sambu mono me mona dimeme na mono yina vilaka. 7 Mono ke tuba na beno, mutindu yina kiese ta kuvanda na zulu sambu na nsumuki mosi kaka yina me pindula ntima, kuluta bantu ya masonga makumi uvwa na uvwa yina ikele na mfunu ya kupindula ntima ve.

8 To inki nketo, yina, na kuvandaka ti mbongo ya bibende kumi, kana yandi me vidisa mbongo ya kibende mosi, ta kupedisa ve mwinda, ye kukombula ve nzo, ye ke kusosa yo mbote—mbote tii kuna yandi ta kumona yo? 9 Ye ya yandi kumona yo, yandi kuvukisa ba nduku ya ba nketo ti ba mfinami ya ba nketo, na kutubaka : Beno yangalala ti mono, sambu mono me kumona dalaki¹³⁴ ya mono vidisaka. 10 Mutindu yina, mono ke kutuba na beno,

¹³⁴ Mat 17. 24.

ikele na kiese na ntwala ya ba wanzio ya Nzambi sambu na nsumuki mosi kaka yina me pindula ntima.

11 Yandi tubaka : Muntu mosi vandaka ti bana ya ba bakala zole ; 12 ye ya leke kati na bo tubaka na tata na yandi : Tata, pesa mono ndambu ya bima yina mono fetele kubaka. Ye yandi kabisilaka bo bima na yandi. 13 Ye bilumbu fioti na nima, ya leke, ya yandi bakaka yonso ye kwendaka na nganda na nsi mosi ya ntama ; ye kuna yandi manisaka bima na yandi na kuzingaka na mambi. 14 Ye na nima ya kumanisa bima yonso, ye nzala ya nene kwisaka na nsi yina ; ye yandi yantikaka na kukuma na kukonda. 15 Ye yandi kwendaka ye kangamaka na muntu mosi ya nsi yina, ye yandi yai tindaka yandi na bilanga na yandi sambu na kusansa ba ngulu. 16 Ye yandi zolaka kufulusa divumu na yandi na madia ya ba ngulu vandaka kudia ; ye muntu mosi ve vandaka kupesa yandi [kima]. 17 Yandi yindulaka na yandi mosi, yandi tubaka : Ikwa ya ba nsadi ya tata na mono ikele ti dimpa ya kufuluka, ye mono ke kufwa awa na nzala! 18 Mono ta kutelama ye mono ta kwenda na tata na mono ye mono ta tuba na yandi : Tata, mono sumukilaka zulu ye na ntwala na nge ; 19 mono me kufwana diaka ve na kubingama mwana na nge ; baka mono bonso mosi ya ba nsadi na nge. 20 Ye na kutelamaka, ye kwisaka na tata na yandi. Ye bonso yandi vandaka diaka ntama, tata na yandi monaka yandi ye fwilaka yandi nkenda, ye, na kubakaka ntinu [na kwenda na yandi], kudilosaka na nkingu na yandi ye fikaka yandi na ba beze. 21 Ye mwana tubaka na yandi : Tata, mono sumukilaka zulu ye na ntwala na nge ; mono me kufwana diaka ve na kubingama mwana na nge. 22 Kansi tata tubaka na ba mpika na yandi : Beno nata na nganda mvwela ya kuluta kitoko¹³⁵, ye beno lwatisa yandi yo ; ye beno tula lupetu na musapi na yandi ye ba sapatu na makulu na yandi ; 23 mpi beno nata mwana ya ngombe ya mafuta ye beno fwa yo ; ye beto kudia ye beto kusala nkinsi ; 24 sambu mwana na mono yai vandaka ya kufwa ye yandi me vutuka na luzingu ; yandi vilaka, ye me monika. Ye bo yantikaka kusala nkinsi ; 25 mwana na yandi ya ntete vandaka na bilanga ; ye bonso yandi vandaka kuvutuka ye vandaka kumfinama na nzo, yandi waka miziki ti makinu ; 26 ye, ya yandi bingaka mosi ya ba nsadi, yufulaka yo kuvandaka inki. 27 Yandi kutuba na yandi : Mpangi na nge me kwisa, ye tata na nge me fwa mwana ya ngombe ya mafuta, sambu yandi me mona yandi na mavimpi ya mbote na nitu. 28 Ye yandi waka makasi ye zolaka ve kukota. Ye tata na yandi ya yandi basikaka, bondilaka yandi. 29 Kansi yandi, na kuvutulaka, kutuba na tata na yandi : Tala ba mvula mingi mono ke kusadila¹³⁶ nge, ye ata mbala mosi ve mono vwenzaka lutumu na nge ; ye ata mbala mosi nge me pesaka mono ntete ata mwana ya nkombo sambu mono kusala nkinsi ti ba nduku na mono ; 30 kansi ntangu yandi yai, mwana na nge, yina diaka bima na nge ti ba nketo ya ndumba, me kwisa, nge me fwa mwana ya ngombe ya mafuta sambu na yandi. 31 Ye yandi tubaka na yandi : Mwana [na mono], nge ikele ntangu yonso ti mono, ye yina yonso ikele ya mono ikele ya nge ; 32 ye fetele kusala nkinsi ye ke yangalala ; sambu yandi yai, mpangi na nge, vandaka ya kufwa, ye yandi me vutuka diaka na luzingu ; yandi vandaka ya kuvila ye yandi me monika diaka.

16KAPU 16

1 Ye yandi tubaka mpi na ba longoki na yandi : Vandaka na muntu mosi ya mvwama

¹³⁵ Ya ntete.

¹³⁶ Kusadila, kuvanda mpika, *bonso* Mat.6, 24.

yina vandaka ti mayala¹³⁷ ; ye yandi yai fundamaka na ntwala na yandi nde yandi ke bebisa bima na yandi. 2 Ye ya yandi bingaka yandi, yandi tubaka na yandi : Inki mono ke kuwa sambu na nge? Tendula nsadilu ya kimayala na nge ; sambu nge lenda vanda diaka mayala ve. 3 Ye mayala tubaka kati na yandi mosi : Inki mono ta kusala, sambu kiyadi na mono ke botula mono kimayala? Mono lenda bundula ntoto ve ; mono ikele kuwa nsoni na kulomba—lomba : 4 Mono kuzaba yina mono ta kusala, na mpila nde, ntangu mono ta katulama na kimayala na mono, mono kuyambama na ba nzo na bo. 5 Ye yandi bingaka mosi na mosi ya ba yina vandaka na mfuka ya kiyadi na yandi, yandi tubaka na ya ntete : Ikwa nge fetele kufuta na kiyadi na mono? 6 Ye yandi tubaka : Ba ngungulu¹³⁸ nkama ya mafuta. Ye yandi tubaka na yandi : Baka kisonikini na nge, ye vanda nswalu, ye sonika makumi tanu. 7 Na nima yandi tubaka na ya nkaka : Ye nge, ikwa nge fetele kufuta? Ye yandi tubaka na yandi : Ba ngoto nkama ya ble. Ye yandi tubaka : Baka kisonikini na nge ye sonika makumi nana. 8 Ye kiyadi kumisaka mayala ya konda masonga sambu yandi salaka na mayele. Sambu bana ya mvu yai ikele ngangu, na yina me kutala mbandu na bo mosi, kuluta bana ya nsemo. 9 Ye mono, mono ke kutuba na beno : Beno baka ba nduku na bimvwama ya kukonda masonga¹³⁹, na mpila nde, ntangu beno ta kuma¹⁴⁰ na kukonda, beno kuvanda ya kuyambama na ba nzo ya tenta ya mvula na mvula. 10 Yandi yina ikele nkwikisi na yina ikele ya kuluta fioti, ikele nkwikisi mpi na yina ikele ya nene ; ye yandi yina ikele kukonda masonga na yina ikele ya kuluta fioti, ikele kukonda masonga mpi na yina ikele nene. 11 Kana mpi beno vandaka ba nkwikisi ve na kimvwama ya konda masonga¹⁴¹, nani ta kupesa beno ya kieleka? 12 Ye kana, na yina ikele ya muntu ya nkaka, beno vandaka ba nkwikisi ve, nani ta kupesa beno yina ikele ya beno? 13 Nsadi mosi ve lenda kusadila¹⁴² ba mfumu zole ; sambu ya ta kumenga mosi ye ta kuzola ya nkaka, to yandi ta kangama na mosi ye ta kusawula yina ya nkaka : Beno lenda ve kusadila Nzambi ti bimvwama¹⁴³.

14 Ye ba falizi mpi, yina vandaka kuzola mbongo, waka mambu yina yonso, ye bo sekaka yandi. 15 Ye yandi tubaka na bo : Beno ikele ba yina ke kudikumisa masonga bo mosi na meso ya bantu ; kansi Nzambi kuzaba ba ntima na beno : Sambu yina ke monana [ya kutombulama] kati na bantu ikele mbi na ntwala ya Nzambi. 16 Nsiku ti ba profeta [vandaka] tii na Yowani ; yantika ntangu yina kimfumu ya Nzambi ke longama¹⁴⁴ ye muntu na muntu ke kusala kingolo—ngolo sambu na kukota kati na yo. 17 Yo ikele kukonda mpasi ya kuluta nde zulu ti ntoto kuluta, nde kisono mosi ya mukanda ya nsiku kubwa. 18 Konso muntu yina ta kukula nketo na yandi na dikwela ye ta kwela ya nkaka, me kusala bizumba ; ye konso muntu ke kwela nketo yina ya bakala na yandi me kukula na dikwela, me kusala bizumba.

19 Vandaka ti muntu mosi ya mvwama yina vandaka kulwata bilele ya mbwaki ti ya lino ya kitoko, ye yandi vandaka kusala nkinsi ya nene ya kitoko kibeni, konso kilumbu. 20 Ye vandaka na nsukami mosi, zina na yandi Lazale, ya kulala, na kielo na yandi, nitu yonso ya kufuluka na ba mputa, 21 ye yina vandaka na mpusa ya kufuluka na bitini ya madia yina vandaka kubwa na mesa ya mvwama ; kansi ba mbwa mpi vandaka kulekita ba mputa na yandi. 22 Ye yo kumaka nde nsukami kufwaka, ye yandi natamaka na ba wanzio na ntulu ya

¹³⁷ Muntu yina ke kebaka kimvwama ya nzo ya muntu.

¹³⁸ *Tala* Yez. 45, 14.

¹³⁹ Mammoni ya mbi.

¹⁴⁰ *Na mpila ya ba nkaka* : Bo ta kwisa.

¹⁴¹ To : Mammoni ya mbi.

¹⁴² Kusadila, kuvanda mpika, *bonso* Mat. 6, 24.

¹⁴³ Mammoni.

¹⁴⁴ Kumwangama.

Abalahami. Ye mvwama mpi kufwaka, ye zikamaka. 23 Ye, na Hadesi¹⁴⁵, na kutombulaka meso na yandi, bonso yandi vandaka na ba mpasi, yandi kumona na ntama Abalahami, ye Lazale na ntulu na yandi. 24 Ye na kubokaka, yandi tubaka : Tata Abalahami, wila mono mawa ye tinda Lazale, na mpila nde yandi kutula nsongi ya musapi na yandi na masa ye yandi kukumisa ludimi na mono madidi, sambu mono ke kuyangisama na tiya yai. 25 Kansi Abalahami tubaka : Mwana na [mono], yindula nde nge bakaka bima na nge kati na luzingu na nge, ye Lazale mutindu mosi ba mpasi ; ye ntangu yai yandi ke kubombama awa, ye nge ke kuyangisama. 26 Ye diaka, dibulu ya nene ikele ya kutulama kati na beto ti beno ; na mpila nde ba yina zola kuluta katuka awa tii na beno kulenda yo ve, ye nde ba yina [zola kuluta] katuka kuna kusabuka tii na beto mpi ve. 27 Ye yandi tubaka : Mono ke bondila nge mpi, tata, na kutinda yandi na nzo ya tata na mono, 28 sambu mono ikele na ba mpangi tanu ya ba bakala ; na mpila nde yandi yai kukebisa bo ngolo ; na mpila nde bo kwisa ve na kisika yai ya mpasi. 29 Kansi Abalahami tubaka na yandi : Bo ikele ti Mose ti ba profeta ; nde bo kuwila bo. 30 Yandi tubaka : Ve, tata Abalahami ; kansi kana muntu mosi kukatuka na ba fwa kukwenda kuna na bo, bo ta kupindula ntima. 31 Ye yandi tubaka na yandi : Kana bo kuwila ve Mose ti ba profeta, bo ta kundimisama ve ata fioti, kana muntu mosi kufutumuka kati na ba fwa.

17KAPU 17

1 Yandi tubaka na ba longoki na yandi : Yo lenda konda kusalama ve nde mabaku¹⁴⁶ kukuma ve ; kansi mawa na yina na nzila na yandi yo ke kuma! 2 Yo kuluta mbote sambu na yandi nde bo kutula yandi mulengu¹⁴⁷ ya mpunda ya fioti¹⁴⁸ na nkingu, ye nde yandi kulosama na nzadi mungwa, nde na kubudisa mosi ya ba leke yai dibaku. 3 Beno keba na beno mosi. Kana mpangi na nge me kusumuka, ndimisa yandi, kana yandi kupindula ntima, lolula yandi ; 4 ye kana mbala nsambwadi na kilumbu yandi kusadila nge disumu, ye nde mbala nsambwadi yandi me kuvutuka na nge, na kutubaka : Mono me kupindula ntima, nge ta lolula yandi.

5 Ye ba ntumwa kutubaka na Mfumu : Yika beto lukwikilu. 6 Ye Mfumu kutubaka : Kana beno ikele na lukwikilu bonso nkeni ya mutalade, beno zolaka kutuba na nti yai : Nge kuditumuna, ye nge kudikuna na nzadi mungwa ; ye yo ta kulemfukila beno. 7 Kansi nani kati na beno, kana yandi ikele ti mpika yina ke bundulaka to kutwisaka¹⁴⁹ [bitwisi], lenda tuba na yandi, ntangu yandi ke katuka na bilanga, pusana nswalu ye¹⁵⁰ vanda na mesa? 8 Kansi yandi ta kutuba na yandi ve nde : Yidikila mono madia kanga mukaba ye pesa mono madia tii kuna mono kudia ye kunwa ; ye na nima ya yina, nge ta kudia ti kunwa, nge? 9 Yandi ta kutonda mpika sambu yandi salaka yina tumaka na yandi ? Mono ke yindula yo ve. 10 Mutindu yina, beno mpi, ntangu beno ta kusala mambu yonso yina tumamaka na beno, beno tuba : Beto ikele ba mpika ya konda mfunu ; beto salaka yina ya beto fetele kusala.

11 Ye yo kumaka nde na kwendaka na Yeluzalemi, yandi vandaka kuluta na Samaliya ti

¹⁴⁵ Tala lukaya, Mat.11, 23.

¹⁴⁶ Tala lukaya, Mat, 13, 41.

¹⁴⁷ Ditadi ya nene ya bo vandaka kunikina fufu.

¹⁴⁸ Kibulu ya fioti bonso mpunda.

¹⁴⁹ Kudisa ti kukeba bintwisi.

¹⁵⁰ To : Kutuba nswalu : Pusana ye.

na Galilea. 12 Ye bonso yandi vandaka kukota na bwala mosi, ba bakala kumi ya kimbefo ya lepele kutanaka ti yandi ; ye bo telamaka na ntama ; 13 ye bo tombulaka mungungu, na kutubaka : Yezu, Kiyadi¹⁵¹ wila beto mawa! 14 Ye na kumonaka bo, yandi tubaka na bo : Ye beno kwenda, beno kudisonga na ba nganga—Nzambi. Ye yo kumaka na kukwendaka bo kumaka bunkete. 15 Mosi kati na bo, na kumonaka nde yandi belukaka, yandi vutukaka, na kukumisaka Nzambi na mungungu ya ngolo ; 16 Ye yandi fukamaka ilungi na ntoto na makulu ya Yezu¹⁵², na kutondaka yandi. Ye yandi vandaka muntu ya Samaliya. 17 Ye, Yezu na kuvutula, kutuba : Keti ba kumi bo kumaka bunkete ve? Ye ba uvwa, [bo ikele wapi]? 18 Bo monanaka ve ba yina me kuvutuka sambu na kukembisa Nzambi, kaka nzenza yai. 19 Ye yandi tubaka na yandi : Telama, ye kwenda ; lukwikilu na nge me belula¹⁵³ nge.

20 Ye yandi yufulamaka na ba Falizi inki ntangu kimfumu ya Nzambi lenda kwisa, yandi kuvutulaka na bo, ye tubaka : Kimfumu ya Nzambi ke kwisa ve na mutindu kima yina bantu lenda kutala ; 21 ye bo ta kutuba ve : Tala, yo ikele awa, to, tala yo ikele kuna. Sambu tala, kimfumu ya Nzambi ikele kati na beno. 22 Ye yandi kutubaka na ba longoki : Bilumbu ta kwisa yina beno ta kuvanda na mpusa ya kumona mosi ya bilumbu ya Mwana muntu, ye beno ta kumona yo ve. 23 Ye bo ta kutuba na beno : Tala, yandi ikele awa ; to, tala, yandi ikele kuna. Beno kwenda kuna ve, ye beno kulanda bo ve. 24 Sambu bonso nsemo ya nzasi yina ke kungenga, ke kupela katuka ndambu mosi ya nsi ya zulu tii kuna na ndambu ya nkakaya nsi ya zulu, mutindu yina ta kuvanda Mwana ya muntu na kilumbu na yandi. 25 Kansi na ntwala yandi fetele kumona mpasi mingi, ye yandi kulosama na mbandu yai. 26 Ye bonso yo kumaka na bilumbu ya Noa, mutindu yina ta kuvanda bilumbu ya Mwana ya muntu mpi : 27 Bo vandaka kudia, bo vandaka kunwa, bo vandaka kukwela, bo vandaka kukwedisa, tii na kilumbu yina Noa kotaka na nzanza ; ye mvula ya ngolo kwisaka, ye yo kufwaka bo yonso. 28 Yo ta kuvanda mutindu mosi mpi, bonso yo kumaka na bilumbu ya Loti : Bo vandaka kudia, bo vandaka kunwa, bo vandaka kusumba, bo vandaka kuteka, bo vandaka kukuna, bo vandaka kutunga ; 29 kansi, kilumbu yina loti basikaka na Sodom, yo nokaka na zulu mvula ya tiya ti ya sofolo, yina kufwaka bo yonso ; 30 yo ta kuvanda mutindu mosi na kilumbu Mwana ya muntu ta kumonana. 31 Na kilumbu yina, nde yina ta kuvanda na ludi ye ta kuvanda ti bima na yandi na kati ya nzo, kukulumuka ve sambu na kunata yo ; ye mutindu mosi nde yina ta kuvanda na bilanga kuvutuka ve na nima. 32 Beno yindula nketo ya Loti. 33 Konso muntu ta kusosa kugulusa luzingu na yandi, ta kuvidisa yo ; ye konso muntu ta kuvidisa yo ta kubumba¹⁵⁴ yo. 34 Mono ke kutuba na beno nde na mpipa yina zole ta kuvanda na mbeto mosi, mosi ta kubakama ye ya nkaka ta kubikala ; 35 Ba nketo zole ta kunika kimvuka, mosi ta kubakama ye ya nkaka ta kubikisama ; 36 [zole ta kuvanda na bilanga, mosi ta kubakama ye ya nkaka ta kubikisama]. 37 Ye na kuvutulaka, bo kutuba na yandi : Wapi, Mfumu? Ye yandi kutubaka na bo : Kisika yina ikele nitu, pana mpi ta kuvukana ba mbemba¹⁵⁵.

18KAPU 18

¹⁵¹ Yina ikele na zulu ya ba nkaka.

¹⁵² Na makulu na yandi.

¹⁵³ Gulusa.

¹⁵⁴ To : Ta kubumba ; Na kutubama ya mbote : ta kubaka diaka luzingu.

¹⁵⁵ *Ke kutuba inki mutindu na nswalu yonso ba ndeke ya ke kudiaka misuni ke kubwilaka ba mvumbi ; tala Mat. 24, 27-28.*

1 Ye yandi tubilaka na bo mpi kingana mosi, sambu [na kusonga] nde bo fetele kusamba ntangu yonso ye kulemba ve, 2 na kutubaka : Na mbanza mosi vandaka ti zuzi mosi yina vandaka kuwa Nzambi boma ve ye vandaka kuzitisa bantu ve ; 3 ye na kati ya mbanza yina vandaka na mufwidi mosi ya nketo, ye yandi kwendaka na yandi, na kutubaka : Nungisa mono na mbeni na mono. 4 Ye yandi buyaka sambu na mwa ntangu. Kansi na nima ya yina, yandi tubaka kati na yandi mosi : Ata mu ke kuwaka Nzambi boma ve ye nde mono ke kuzitisaka bantu ve, 5 kansi, sambu mufwidi yai ke kuyangisa mono, mono ke kunungisa yandi, mbayi—mbayi, na kwisaka konso ntangu yandi, kubudisa¹⁵⁶ mono ntu. 6 Ye Mfumu tubaka : Beno kuwa yina ya zuzi ya konda nsiku me kutuba. 7 Ye Nzambi lenda nungisa ve ba nsolami na yandi yina ke bokila yandi mwini ti mpipa, ye yandi ke sukinina na kwisa [kusadisa bo]? 8 Mono ke kutuba na beno nde yandi ta nungisa bo nswalu. Kansi ntangu Mwana ya muntu ta kwisa, yandi ta kukuta lukwikilu awa na ntoto?

9 Ye yandi tubaka mpi kingana yai na mwa ndambu yina vandaka kutula ntima na bo mosi bonso nde bo vandaka masonga, ye yina vandaka kusahula bantu ya nkaka : 10 Bantu zole tombukaka na tempelo sambu na kusamba, mosi Falizi, ye ya nkaka mufutisi mpaku. 11 Falizi, na kutelamaka na kingenga, vandaka kusamba kati na yandi mosi na ba ngogo yai : O Nzambi, mono ke kutonda nge na yai nde mono ikele ve bonso bantu ya nkaka yina ikele mibotudi bima, bantu ya konda masonga, bantu ya bizumba ; to ata bonso mufutisi mpaku yai. 12 Mono ke buyaka madia mbala zole na mposi, mono ke pesaka mosi na kumi na yina yonso ya mono ikele kuvwa. 13 Ye mufutisi mpaku, na kutelamaka ntama, vandaka kuzola ve ata kutombula meso na zulu, kansi yandi vandaka kudibula na ntulu, na kutubaka : O Nzambi, wila mono mawa, nsumuki¹⁵⁷! 14 Mono ke kutuba na beno nde yandi yai kulumukaka na nzo na yandi ya kukuma masonga, kansi yina ya nkaka ve ; sambu konso muntu ta kuditombula, ta kukulumusama ; ye yina ke kudikulumusa ta kutombulama.

15 Ye bo natilaka yandi mpi bana ya fioti, na mpila nde yandi kusimba ; ye ba longoki, na kumonaka yo, nganinaka ba yina [vandaka kunataka bo]. 16 Kansi Yezu, ya yandi bingaka bo, tubaka : Beno bikisa bana ya fioti kukwisa na mono, ye beno kanga bo nzila ve ; sambu na ba ya mutindu yai¹⁵⁸ ikele kimfumu ya Nzambi ikele na ba ya mutindu yai. 17 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno : konso muntu ta kuyamba ve kimfumu ya Nzambi bonso mwana ya fioti, ta kukota kuna ve.

18 Ye mosi ya ba mfumu [ya nkangu] yulaka yandi, na kutubaka : Longi ya mbote, inki mono fetele kusala sambu na kubiadila luzingu ya mvula na mvula? 19 Ye Yezu tubaka na yandi : Sambu na inki nge me kubinga mono muntu ya mbote? Muntu mosi ve ikele mbote, mosi [kaka], Nzambi. 20 Nge me kuzaba ba lutumu : Kusala bizumba ve ; kufwa ve ; kuyiba ve ; kuta kimbangi ya luvunu ve ; zitisa tata na nge ti mama na nge. 21 Ye yandi kutubaka : Mono me zitisaka mambu yai yonso tuka kileke na mono. 22 Ye ntangu Yezu kuwaka yina, yandi kutuba na yandi : Kima mosi¹⁵⁹ me kukonda nge diaka : Teka yina yonso nge ikele na yo, ye kabisa yo na ba nsukami, ye nge ta kuvanda na kimvwama na mazulu ; ye kwisa, landa mono. 23 Ye yandi, ya yandi kuwaka mambu yai, yandi kumaka na mawa mingi ; sambu yandi vandaka mvwama ya nene. 24 Ye Yezu, na kumonaka nde yandi kumaka mawa mingi, kutubaka : Ikwa ba yina ikele na bima ta kukota na mpasi kimfumu ya Nzambi! 25 Sambu yo ikele kukondampasiya kuluta nde kamela kukota na munoko ya sindani, nde mvwama kukota

¹⁵⁶ To : Yandi kukwisa ntangu yonso kuzenga mono ntu.

¹⁵⁷ Nsumuki mosi.

¹⁵⁸ Sambu ba ya mutindu yai.

¹⁵⁹ Mosi kaka.

na kimfumu ya Nzambi. 26 Ye ba yina kuwaka yina, kutubaka : Ye nani lenda guluka? 27 Ye yanditubaka : Mambu yina lenda kusalama ve na bantu lenda kusalama na Nzambi. 28 Ye Petelo kutubaka : Tala, beto me kubika yonso ye beto me kulanda nge. 29 Ye yandi tubaka na bo : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno, ikele na muntu mosi ve yina ke kubika nzo, to bibuti, to ba mpangi, to nketo, to bana sambu na zola ya kimfumu ya Nzambi, 30 lenda konda kubaka mingi kuluta na ntangu yai, ye na mvu ke kwisa, luzingu ya mvula na mvula.

31 Ye na kubakaka na yandi ba kumi na zole, yandi tubaka na bo : Tala, beto ke kutombuka na Yeluzalemi, ye mambu yina yonso sonamaka na ba profeta yina me kutadila Mwana ya muntu ta kulungisama : 32 Sambu yandi ta kukabama na ba makanda ; ye bo ta kuseka yandi, ye bo ta kufinga yandi ye bo ta kulosila yandi mate ; 33 ye na nima ya bo ta kubula yandi fimbu, bo ta kufwa yandi ; ye na kilumbu ya tatu yandi ta kufutumuka. 34 Ye bo bakisaka kima ve na mambu yai ; ye ndinga yai bumbaminaka bo, ye bo bakisaka¹⁶⁰ ve mambu yina tubamaka.

35 Ye yo kumaka, ntangu yandi kwisaka na nziunga ya Yeliko, nde kifwa meso mosi ya vandaka ya kuvanda na lweka ya nzila ye vandaka kulomba. 36 Ye na kuwaka kibuka yina vandaka kuluta, yandi yufulaka inki diambu yai. 37 ye bo songaka yandi nde Yezu ya Nazaleti vandaka kuluta. 38 Ye yandi bokaka, na kutubaka : Yezu, mwana ya Dawidi, wila mono mawa! 39 Ye ba yina vandaka kwenda na ntwala nganinaka yandi na mpila nde yandi kukanga munoko ; kansi yandi vandaka kuboka kuluta ngolo : Mwana ya Dawidi! wila mono mawa. 40 Ye Yezu, ya yandi telamaka, tumaka nde bo kunatila yandi yandi ; ye bonso yandi vandaka kufinama, yandi yufulaka yandi : 41 Inki nge kuzola mono kusala nge? Ye yandi tubaka : Mfumu, mono kumona diaka. 42 Ye Yezu tubaka na yandi : Mona diaka, lukwikilu na nge me kubelula¹⁶¹ nge. 43 Ye na ntangu yina yandi monaka diaka ye landaka yandi, na kukembisaka Nzambi. Ye bantu yonso, na kumonaka yina, kumisaka Nzambi.

19KAPU 19

1 Ye yandi kotaka na Yeliko, ye lutaka na kati [ya mbanza]. 2 Ye tala, muntu mosi, na zina Zakayi : ye yandi vandaka mfumu ya ba futisi mpaku, ye yandi vandaka mvwama ; 3 ye yandi vandaka kusosa na kumona Yezu, nani yandi vandaka ; ye lendaka ve, kikuma ya kibuka, sambu yandi vandaka ntela ya nkufi. 4 Ye na kubakaka ntinu na ntwala, yandi mataka na nti ya sikomola sambu na kumona yandi ; sambu yandi zolaka kuluta pana. 5 Ye ntangu yandi kumaka na kifulu yina, Yezu na kotalaka na zulu, monaka yandi, ye tubaka na yandi : Zakayi, kulumuka nswalu ; sambu mono fetele kuzinga bubu yai na nzo na nge. 6 Ye yandi kulumukaka nswalu, ye yambaka yandi na kiese. 7 Ye na kumonaka yina, bantu yonso vandaka kubokuta, na kutubaka nde yandi kotaka na nzo ya nsumuki sambu na kuvanda pana. 8 Ye Zakayi, na kutelamaka pana, tubaka na Mfumu : Tala, Mfumu, mono ke kupesa kati— kati ya bima na mono na ba nsukami ; ye kana mono salaka muntu mosi mbi na kufunda ya luvunu, mono ke vutudila yandi mbala iya. 9 Ye Yezu tubaka na yandi : Bubu yai lugulusu me kwisa¹⁶² na nzo yai, sambu yandi mpi ikele mwana ya Abalahami ; 10 sambu Mwana ya muntu kwisaka kusosa ye kugulusa yina vilaka.

11 Ye bonso bo vandaka kuwa mambu yai, yandi yikaka ye tubaka [na bo] kingana

¹⁶⁰ Zabaka ve.

¹⁶¹ Kugulusa.

¹⁶² Kukuma.

mosi, sambu yandi vandaka mfinama ya Yeluzalemi, ye bo vandaka kubanza nde kimfumu ya Nzambi zolaka kumonana nswalu. 12 Yandi tubaka mpi : Muntu mosi ya lukumu kwendaka na nsi mosi ya ntama, sambu na kubaka kimfumu ye kuvutuka. 13 Ye ya yandi bingaka kumi ya ba mpika na yandi mosi, yandi pesaka bo mbongo ya bibende ya wolo kumi¹⁶³, ye kutuba na bo : Beno sala kinkita tii kuna mono ta kwisa. 14 Bantu ya bwala na yandi vandaka kumenga yandi ; ye bo tindaka na nima na yandi ngenzi, na kutubaka : Beto zola ve nde yandi yai kuyala beto. 15 Ye yo kumaka, na kuvutuka na yandi, na nima nde yandi bakaka kimfumu, nde yandi tumaka na kubinga mfinama na yandi ba mpika yai yandi pesaka mbongo, na mpila nde yandi kuzaba ikwa konso muntu me kubaka bonso munluta na kinkita na yandi. 16 Ye ya ntete kwisaka, na kutubaka : Kiyadi¹⁶⁴, mbongo ya kibende ya wolo na nge me kubuta mbongo ya kibende ya wolo kumi. 17 Ye yandi tubaka na yandi : Mbote, mpika ya mbote, sambu nge vandaka nkwikisi na yina ikele fioti mingi, baka kiyeka na ba mbanza kumi. 18 Ye ya zole kwisaka, na kutubaka : Kiyadi, mbongo ya kibende ya wolo na nge kubutaka ba mbongo ya kibende ya wolo tanu. 19 Ye yandi tubaka mpi na yandi yai : Ye nge, vanda na [zulu] ya ba mbanza tanu. 20 Ye ya nkaka kwisaka, na kutubaka : Kiyadi, tala mbongo ya kibende ya wolo na nge, yina mono bumbaka na kitembe ya lele ; 21 sambu mono waka nge boma, sambu nge ikele muntu ya mantata : Nge ke bakaka yina ya nge tulaka ve, ye nge ke bukaka yina ya nge kunaka ve. 22 Yandi kutuba na yandi : Mono ta kusambisa nge na ndinga¹⁶⁵ na nge mosi, mpika ya mbi : Nge zabaka nde mono ikele muntu mosi ya mantata, na kubakaka yina mono tulaka ve ye kubukaka yina mono kunaka ve ; 23 ye sambu na inki nge tulaka ve mbongo na mono na banki, ye ntangu mono zolaka kuvutuka mono zolaka kubaka yo ti munluta? 24 Ye yandi tubaka na ba yina vandaka pana : Beno katula yandi mbongo ya kibende ya wolo ye beno pesa na yina ikele na ba mbongo ya kibende ya wolo kumi. 25 —Ye bo tubaka na yandi : Mfumu, yandi ikele na ba mbongo ya kibende ya wolo kumi. —26 Sambu mono ke kutubila beno na konso muntu ikele na yo, yo ta kupesama ; ye na yina ikele na yo ve, ata yina yandi ikele na yo bo ta kubotula yandi yo. 27 Kansi bo yina, ba mbeni na mono, ba yina zolaka ve nde mono kuyala bo, beno nata bo awa ye beno kufwa bo na ntwala na mono.

28 Ye ya yandi tubaka mambu yai, yandi vandaka kwenda na ntwala na bo, na kutombukaka na Yeluzalemi.

29 Ye yo kumaka, bonso yandi vandaka kufinama na Betefaze ye na Betania, na ngumba ya bo ke bingaka ya ba nti ya Olive, nde yandi tindaka zole ya ba longoki na yandi, na kutubaka : 30 Beno kwenda na bwala yina ke kotalana [ti beto] ; ya beno ta kukota kuna, beno ta kumona mwana ya mpunda ya fioti¹⁶⁶ ya kukanga, yina muntu mosi¹⁶⁷ ve me vandilaka yo ; beno kangula yo, ye beno kunata yo. 31 Ye kana muntu mosi kuyufula beno sambu na inki beno ke kukangula yo, beno ta kutuba na yandi mutindu yai : Mfumu ikele na mfunu na yo. 32 Ye ba yina tindamaka, na kwendaka, monaka [yonso] bonso yandi tubilaka bo. 33 Ye bonso bo vandaka kukangula mwana ya mpunda ya fioti¹, ba nkwa na yo tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kangula mwana ya mpunda ya fioti¹? 34 Ye bo tubaka : Sambu Mfumu ikele na mfunu na yo. 35 Ye bo nataka yo na Yezu ; ye ya bo tulaka bilele na bo na zulu ya mwana ya mpunda ya fioti, bo tulaka Yezu na zulu. 36 Ye bonso yandi vandaka

¹⁶³ Kuluta Bibende ya mbongo nkama.

¹⁶⁴ To : Mfumu (awa, ti na kapu ya yonso).

¹⁶⁵ Na munoko na nge mosi.

¹⁶⁶ Tala lukaya, luka 17, 2.

¹⁶⁷ Mosi ve ya bantu.

kwenda nzila na yandi, bo vandaka kutanda bilele na bo na nzila. 37 Ye bonso yandi vandaka kufinama, na nkulumuka ya ngumba ya banti ya ba olive, kibuka yonso ya ba longoki, na kuyangalalaka, yantikaka na kukumisa Nzambi na mungungu ya ngolo sambu na mambu ya kuyituka yonso yina bo monaka, 38 na kutubaka : Ntotila yina ke kwisa na zina ya *Mfumu¹⁶⁸ kusakumuka! Ngemba na zulu, ye nkembo na bisika ya kuluta zulu! 39 Ye ba ya nkaka ya ba Falizi tubaka na yandi na kati ya kibuka : Longi, nganina ba longoki na nge. 40 Ye, na vutulaka, yandi tubaka na bo : Mono ke tuba na beno nde kana ba yai kukanga munoko, matadi ta kuboka. 41 Ye ntangu yandi mfinamaka, na kumonaka mbanza, yandi dilaka sambu na yo, na kutubaka : 42 Kana nge zabaka, nge mpi, na kilumbu yai ya nge, mambu yina ikele ya ngemba na nge! Kansi ntangu yai yo me bumbama na meso na nge. 43 Sambu bilumbu ta kwisa na nge, yina ba mbeni na nge ta kuzungisila nge mabulu ya nda, ye bo ta kuziunga nge, ye bo ta kufitikisa nge na ba ndambu yonso, 44 ye bo ta kubwisa nge na ntoto, nge ti bana na nge na kati na nge ; ye bo ta kubika ve kati na nge ditadi na zulu ya ditadi, sambu nge zabaka ve ntangu ya kutala¹⁶⁹ nge.

45 Ye yandi kotaka na tempelo, ye yantikaka kukula na nganda ba yina vandaka kuteka ti kusumba kati na yo, 46 na kutubaka na bo : Yo me sonamaka : <<Nzo na Mono ikele nzo ya kisambu>> (A)¹⁷⁰ ; kansi beno, beno me kumisa yo kintadi ya ba miyibi¹⁷¹. 47 Ye yandi vandaka kulonga bilumbu yonso na tempelo ; ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki, ye ba mbuta ya nkangu, sosaka na kufwa yandi. 48 Ye bo vandaka kumona kima ve yina bo lendaka kusala ; sambu nkangu yonso vandaka kuwa yandi mbote—mbote kibeni.

20KAPU 20

1 Ye yo kumaka, na mosi ya bilumbu yina, bonso yandi vandaka kulonga bantu na tempelo ye vandaka kumwanga nsangu ya mbote, nde ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki kumaka ti ba mbuta. 2 Ye bo tubaka na yandi, na kutubaka : Tuba na beto na inki kiyeka nge ke kusala mambu yai, to nani yina pesaka nge kiyeka yai? 3 Ye na kuvutulaka, yandi kutuba na bo : Mono ta kuyufula beno, mono mpi, diambu mosi, ye beno kutuba na mono : 4 Mbotika ya Yowani katukaka na zulu to na bantu? 5 Ye bo yindula kati na bo, na kutubaka : Kana beto kutuba : Na zulu, yandi ta kutuba : Sambu na inki beno kwikilaka yandi ve? 6 Ye kana beto kutuba : Na bantu, nkangu yonso ta kulosila beto matadi, sambu bo ke ndimaka nde Yowani vandaka profeta. 7 Ye bo vutulaka nde bo zabaka ve na wapi yo katukaka. 8 Ye Yezu kutuba na bo : Mono mpi, ke kutuba na beno ve na inki kiyeka mono ke kusala mambu yai.

9 Ye yandi yantikaka kutuba na nkangu kingana yai : Muntu mosi kunaka kilanga ya vinu, ye pesaka yo na ba nsadi bilanga na kufutila, ye yandi kwendaka na nganda ya nsi ntangu ya nda. 10 Ye na nsungi ya kubuka mbuma, yandi tindaka mpika mosi na ba nsadi bilanga, na mpila nde bo kupesa yandi mbuma ya kilanga ya vinu ; kansi ba nsadi bilanga, ya bo bulaka yandi, bo vutulaka yandi maboko mpamba. 11 Ye yandi tindaka diaka mpika ya nkaka ; kansi ya bo bulaka yandi mpi, ye bo safulaka yandi ye bo vutulaka yandi maboko mpamba. 12 Ye yandi tindaka diaka ya tatu ; kansi bo lwadisaka mpi yandi yai, ye bo losaka

¹⁶⁸ Tala Bank. 118, 26.

¹⁶⁹ *Disongidila* : kutalama na mambote na Messia.

¹⁷⁰ Yez. 56, 7.

¹⁷¹ Tala Yel. 7, 11.

yandi na nganda. 13 Ye kiyadi ya kilanga ya vinu kutuba : Inki mono ta kusala? Mono ta kutinda mwana na mono ya zolama ; mbala ya nkaka ntangu bo ta kumona yandi yai, bo ta kuzitisa yandi. 14 Kansi ntangu ba nsadi bilanga monaka yandi, bo yindulaka kati na bo na kutubaka : Yandi yai ikele kibiadi¹⁷², beto fwa yandi, na mpila nde bima ya kubiadila¹⁷³ kuvanda ya beto. 15 Ye ya bo losaka yandi na nganda ya kilanga ya vinu, bo fwaka yandi. Inki mpi kiyadi ya kilanga ya vinu ta kusala bo? 16 Yandi ta kwisa ye kufwisa ba nsadi bilanga yina, ye ta kupesa kilanga ya vinu na ba ya nkaka. Ye ya bo waka yo, bo tubaka : Yo kuvanda mpidina ve! 17 Ye yandi, na kutalaka bo kutuba : Inki mpi yai ya me kusonama : «Ditadi ba yina vandaka kutunga losaka, yo yina me kukuma ditadi ya kuluta mfunu ya nsongi» (A)¹⁷⁴. 18 Konso yina ta kubwa na zulu ya ditadi yina, ta kutoluka ; kansi yina yo ta kubwila, yo ta kunikumuna yandi.

19 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki sosaka, na ntangu yo yina kaka na kukanga yandi ; ye bo vandaka kuwa nkangu boma, sambu bo zabaka nde yandi tubaka kingana yina sambu na bo.

20 Ye na kukengidilaka yandi, bo tindaka ba nongi¹⁷⁵ ba yina vandaka kudimonisa nde bo ikele bantu ya masonga, sambu na kukanga yandi na ba ndinga, na mpila nde bo kukaba yandi na maboko ya zuzi ti na kiyeka ya mfumu ya kizunga. 21 Ye bo yufulaka yandi, na kutubaka : Longi, beto kuzaba nde nge ke tubaka ye nde nge ke longaka na masonga, ye nde nge ke talaka ve mutindu bantu ke monanaka, kansi nde nge ke kulongaka nzila ya Nzambi na kieleka. 22 Keti yo me pesamina beto nswa na kufuta kitadi na Kayisali¹⁷⁶ to ve? 23 Ye na kuzabaka mayele na bo ya mbi, yandi tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kumeka mono? 24 Beno songa mono denali mosi ; yo ikele na kifwanisu ti kisono ya nani? Ye na kuvutulaka, bo tubaka : Ya Kayisali. 25 Ye yandi tubaka na bo : Ye beno vutula mpi bima ya Kayisali na Kayisali, ye bima ya Nzambi na Nzambi. 26 Ye bo lendaka kukanga yandi ve na ba ndinga na yandi na ntwala ya nkangu ; ye bo yitukaka na mvutu na yandi, bo kangaka munoko.

27 Ye mwa ndambu ya ba Saduse, yina ke buyaka nde lufutumuku ikele, bo finamaka, ye yufulaka yandi, na kutubaka : 28 Longi, Mose sonikilaka beto, nde kana mpangi ya muntu mosi me kufwa, na kuvandaka na nketo, ye yandi kufwa ya konda bana ; mpangi na yandi lenda kubaka nketo ye kupesa dikanda na mpangi¹⁷⁷ na yandi. 29 Vandaka mpi ba mpangi nsambwadi ; ye ya ntete, ya yandi bakaka nketo mosi, fwaka kukonda bana ; 30 ye ya zole [bakaka nketo, ye yandi yai mpi fwaka kukonda bana] ; 31 ye ya tatu bakaka yandi, ye mutindu mosi mpi bo nsambwadi : Bo bikaka bana ve ye bo fwaka ; 32 ye na nima na bo yonso nketo mpi kufwaka. 33 Na lufutumuku mpi, yandi ta kuvanda nketo ya nani na kati na bo, sambu bo nsambwadi bakaka yandi bonso nketo? 34 Ye Yezu tubaka na bo : Bana ya mvu¹⁷⁸ yai ke kukwela ye bo ke kupesama na dikwela ; 35 kansi ba yina ta kufwana na kubaka kisika na mvu yina ye na lufutumuku kati na bafwa, bo ke kwelaka ve ata kupesama na dikwela, 36 sambu mpi bo lenda kufwa diaka ve ; sambu bo me fwanana na ba wanzio, ye bo ikele bana ya Nzambi, na kuvandaka bana ya lufutumuku. 37 Nde ba fwa ke kufutumuka, Mose kibeni tadisaka yo, na [disolo] : «Na mwa—nti», ntangu yandi bingaka *Mfumu :

¹⁷² Yina ke kubaka kimvwama ya tata ke kubika.

¹⁷³ Heritage.

¹⁷⁴ Ba nku. 118, 22.

¹⁷⁵ Bantu ya kudikusaka nde bo ikele bantu ya masonga (espions).

¹⁷⁶ Mfumu ya Loma.

¹⁷⁷ Tala kul. 25, 5.

¹⁷⁸ Bantu ya insi—ntoto ya ntangu yai.

Nzambi ya Abalahami, ye Nzambi ya Izaki, ye Nzambi ya Yakobi¹⁷⁹. 38 Yandi ikele ve Nzambi ya ba fwa, kansi ya ba zinga ; sambu na yandi bantu yonso ke kuzinga. 39 Ye mwa ndambu ya nkaka ya ba nsoniki, vutulaka, na kutubaka : Longi, nge me kutuba mbote. 40 Ye bo mekaka diaka ve kuyufula yandi ata kima mosi.

41 Ye yandi tubaka na bo : Inki mutindu bo ke tubaka nde Klistu ikele mwana ya Dawidi? 42 Ye Dawidi yandi mosi tubaka, na mukanda ya ba nkunga : «*Mfumu tubaka na Mfumu na mono : Vanda na diboko na mono ya kibakala, 43 tii kuna mono kutula ba mbeni na nge bonso kiniatilu ya makulu na nge» (A)¹⁸⁰. 44 Dawidi mpi ke kubinga yandi Mfumu ; ye inki mutindu yandi ikele mwana na yandi?

45 Ye bonso nkangu yonso vandaka kuwa, yandi tubaka na ba longoki na yandi : 46 Beno keba na ba nsoniki, yina ke kumona kiese na kutambula na ba mvwela ya nda, ye ba yina ke zolaka ba mbote na bisika bantu mingi ke vukanaka, ye ba kiti ya ntete na ba sinagoga, ye bifulu ya ntete na ba nkinsi ; 47 yina ke kuminaka ba nzo ya ba fwidi, ye na kukusa bo ke salaka bisambu ya nda ; —ba yai ta kubaka ndola ya kuluta nene.

21KAPU 21

1 Ye bonso yandi vandaka kutala, yandi monaka ba mvwama yina vandaka kutula makabu na kibumbidi mbongo ya tempelo. 2 Ye yandi monaka mpi mufuidi mosi ya nsukami yina tulaka ba mpata¹⁸¹ zole. 3 Ye yandi tubaka : Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mufwidi yai ya nsukami me kutula kuluta [ba ya nkaka] yonso ; 4 sambu ba yai yonso me kutula makabu ya [Nzambi] na mbongo yina bo vandaka na yo mfunu ve, kansi yandi yai me kutula na kukonda na yandi, yonso yina yandi vandaka na yo sambu na kuzinga.

5 Ye bonso ba ya nkaka vandaka kutuba sambu na tempelo nde yo vandaka ya kuyidika mbote na matadi ya kitoko ti ba nkayilu¹⁸², yandi tubaka : 6 Sambu na bima yai beno ke kutala, bilumbu ta kwisa yina yo ta kubikala ve ata ditadi na zulu ya ditadi yina ta konda kulosama na nsi. 7 Ye bo yufulaka yandi, na kutubaka : Longi, inki ntangu mambu yai fetele kukuma, ye inki ta kuvanda kidimbu ntangu mambu yai ta kukuma? 8 Ye yandi tubaka : Beno keba nde beno kukusama ve ; sambu ba mingi ta kwisa na zina na mono, na kutubaka : Ikele mono, ye ntangu me finama ; beno kulanda bo ve. 9 Ye ntangu beno ta kuwa ke kutubama sambu na mvita ti kutombuka, beno kuwa boma ve ; sambu mambu yai fetele kukuma ntete—ntete ; kansi nsuka ta kuvanda nswalu ve. 10 Ibuna yandi kutubaka na bo : Dikanda ta kutedimina dikanda ya nkaka, ye kimfumu ta kutedimina kimfumu ; 11 ye yo ta kuvanda kunikana ya ngolo ya ntoto na bifulu mingi, ti ba nzala, ti bimbefo ya mbi ; ye yo ta kuvanda mambu ya boma ti bidimbu ya nene na zulu. 12 Kansi, na ntwala ya mambu yai yonso, bo ta kukanga beno, ye bo ta kumonisa beno mpasi, na kukabaka beno na ba sinagoga ye [na kutulaka beno] na boloko ; ye beno ta kunatama na ntwala ya ba ntotila ti na ba mfumu ya bizunga sambu ya zina na mono. 13 Ye yina ta kubalukila beno na kimbangi. 14 Beno kutula mpi na ba ntima na beno na kudiyangisa ve na ntwala inki beno ta kuvutula ndinga, 15 sambu mono mono ta kupesa beno munoko ti ngangu, na yina ba mbeni na beno yonso ta kukuka ve na kuvutudila beno to kutedimina. 16 Ye beno ta kukabama mpi na bibuti ti ba mpangi, ti na

¹⁷⁹Tala Kub. 3, 6.

¹⁸⁰Bank.110, 1.

¹⁸¹Tala lukaya Malako 12, 42.

¹⁸²Bima ya me pesama.

ba mfinami ti na ba nduku, ye bo ta kufwa ba ya nkaka na kati na beno ; 17 ye bo ta kumenga beno na bantu yonso, kikuma ya zina na mono. 18 Ye ata nsuki mosi ve ya ntu na beno ta kubeba. 19 Beno kusidikisa¹⁸³ mioyo na beno na kukanga ntima na beno. 20 Ye ntangu beno ta kumona Yeluzalemi me kuziungama na makesa, beno kuzaba nde kubebisama na yo me mfinama. 21 Ibuna nde ba yina ikele na Yudea kutina na ba ngumba ; ye ba yina ikele na kati ya Yeluzalemi kukatuka na yo ; ye nde ba yina ikele na ba bwala kukota ve kati na yo. 22 Sambu ikele yina bilumbu ya kuvutula mbela ; na mpila nde mambu yina yonso sonamaka yo kulungisama. 23 Kansi mawa na ba nketo yina ikele na mavumu ti ba yina ta kunwisa bana mabele na bilumbu yina! Sambu yo ta kuvanda na mpasi ya nene na insi, ye makasi sambu na nkangu yai. 24 Ye bo ta kubwa na makasi ya mbele, ye bo ta kunatama na kimpika na makanda yonso ; ye Yeluzalemi ta kuniatama na makulu na makanda tii kuna ntangu ya makanda ta lenda kulungisama. 25 Ye yo ta kuvanda na bidimbu na ntangu ti na ngonda ti na ba mbwetete¹⁸⁴, ye na ntoto boma ya ngolo ya makanda na kuyangisama na ntwala ya makelele ya ngolo ya nzadi mungwa ti bitembo, 26 bantu ta kufwa na boma ye na kuvingila mambu yai ke kwisa na insi—ntoto, sambu ba ngolo ya mazulu ta kunikana. 27 Ye ibuna bo ta kumona Mwana ya muntu na kukwisaka na dituti ti ngolo ye nkembo ya nene. 28 Ye ntangu mambu yai ta kuyantika na kukuma, beno tala na zulu, ye beno tedimisa ba ntu na beno, sambu kugulusama¹⁸⁵ na beno me mfinama.

29 Ye yandi tubaka na bo kingana mosi : Beno tala nti ya ba fige ti ba nti yonso : 30 Ntangu matiti na yo me yantika na kumena, beno kuzaba na nzila beno mosi, na kumonaka yo, nde ntangu ya nsungi ya mwini me kufinama. 31 Mutindu mosi mpi beno, ntangu beno ta kumona mambu yai ke kwisa, beno zaba nde kimfumu ya Nzambi me mfinama. 32 Ya kieleka, mono ke kutuba na beno nde mbandu yai ta kuluta ve nde mambu yai yonso kukwisa. 33 Zulu ti ntoto ta kuluta, kansi ba ndinga na mono ta kuluta ve. 34 Ye beno keba na beno mosi, mbayi—mbayi ba ntima na beno lenda kuvanda kizitu na kudia mbiki ti kulahuka malafu, ye na ba kuyangisama ya luzingu, ye nde kilumbu yina kukuta beno na kintulumukina ; 35 sambu yo ta kukwisa bonso bukondi na ba yina yonso ke kuzingaka na zulu ya ntoto. 36 Beno kangula meso mpi, na kusambaka ntangu yonso, na mpila nde beno lenda monana ya kufwana na kutina mambu yina yonso fetele kukuma, ye na kutelama na ntwala ya Mwana ya muntu.

37 Ye yandi vandaka kulutisa bilumbu na tempelo na kulonga ; ye na ba mpipa yandi vandaka kubasika ye vandaka kuzinga na ngumba na zina ya ba nti ya ba olive. 38 Ye nkangu yonso, tuka suka—suka vandaka kwisa na yandi na tempelo sambu na kuwa yandi.

22KAPU 22

1 Nkinsi ya mampa ya kukonda kiputi, yina bingamaka Paki, vandaka kufinama, 2 ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki vandaka kusosa inki mpila bo lenda kufwa yandi ; sambu bo vandaka kuwa nkangu boma.

3 Ye Satana kotaka na Yudasi, ya bo ke bingaka Isikaliyoti, yina vandaka kati ya ba kumi na zole ; 4 ye yandi kwendaka ye tubanaka ti ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba

¹⁸³Na kutubaka ya mbote : Beno kuvwa na kubakaka.

¹⁸⁴To na yonso : bigangwa yonso ikele na zulu.

¹⁸⁵To : Kukatuka na kimpika.

mbuta ya mikengi¹⁸⁶ na mpila yandi lenda kuyekudila bo yandi. 5 Ye bo yangalalaka, ye bo ndimaka kupesa yandi mbongo. 6 Ye yandi ndimaka kibeni ; ye yandi vandaka kusosa ntangu ya mbote sambu yandi kuyekudila bo yandi pana kibuka ikele ve.

7 Ye kilumbu ya mampa ya kukonda kiputi, na yina bo fetele kutambika paki, kumaka. 8 Ye yandi tindaka Petelo ti Yowani, na kutubaka : Benoit kwenda, ye benoit yidikila beto paki, na mpila nde beto kudia yo. 9 Ye bo tubaka na yandi : Na wapi nge zola nde beto kuyidika yo? 10 Ye yandi tubaka na bo : Tala, ntangu benoit ta kukota na mbanza, muntu mosi ke kunata dibungu ya masa ta kwisa kukutana ti benoit ; benoit landa yandi na nzo yina yandi ta kukota. 11 Ye benoit ta kutuba na kiyadi ya nzo : Longi¹⁸⁷ ke kutuba na nge : Wapi suku kuna mono ta kudia paki ti ba longoki na mono? 12 Ye yandi ta kusonga benoit suku¹⁸⁸ ya nene na zulu ya kuyilama ; benoit yidika [paki] kuna. 13 Ye ya bo kwendaka, bo kutaka [yonso] bonso yandi tubaka na bo ; ye bo yidikaka paki.

14 Ye pana ntangu kulungaka, yandi vandaka na mesa, ye ba ntumwa [kumi na zole] ti yandi. 15 Ye yandi tubaka na bo : Mono vandaka na mpusa¹⁸⁹ ya ngolo na kudia paki yai ti benoit, na ntwala nde mono kumona mpasi ; 16 sambu mono ke kutuba na benoit nde mono ta kudia yo diaka ve tii kuna yo ta lungisama na kimfumu ya Nzambi. 17 Ye yandi bakaka mbungu mosi, yandi tondaka ye tubaka : Benoit baka yai ye benoit kabisa yo kati na benoit, 18 sambu mono ke kutuba na benoit nde mono ta kunwa diaka ve yina ke katuka na mbuma ya nti ya vinu , tii kuna kimfumu ya Nzambi ta kwisa. 19 Ye ya yandi bakaka dimpa, [ye] ya yandi tondaka, yandi zengaka yo, ye pesaka bo yo, na kutubaka : Yai ikele nitu na mono, yina me kupesama sambu na benoit, benoit sala yai sambu na kusungimina mono ; 20 —Mutindu mosi mbungu mpi, na nima ya kudia, na kutubaka : Mbungu yai ikele ngwakana ya mpa na menga na mono, yina me kutiamuka sambu na benoit ; 21 Kansi tala, diboko ya yina ke kuyekula mono ikele ti mono na mesa. 22 Ye Mwana ya muntu ke kwenda, na mpila yo yilamaka ; kansi mawa na muntu yina na nzila na yandi Mwana ya muntu ta yekulama! 23 Ye bo yantikaka kuyufulana mosi na ya nkaka, nani kati na bo lenda kusala mutindu yina. 24 Ye yo kumaka mpi kutulana ntembe kati na bo [sambu na kuzaba] nani kati na bo ta kutangama ya kuluta nene. 25 Ye yandi tubaka na bo : Ba ntotila ya makanda ke kuyalaka bo, ye ba yina ikele na kiyeka na ntwala na bo ke bingamaka ba nsadi mambote ; 26 kansi yo ta kuvanda mutindu yina ve na benoit ; kansi nde yina ya kuluta nene kati na benoit yandi lenda kuvanda bonso leke, ye yina ke twadisa bonso nsadi. 27 Sambu nani me luta nene, yina ikele na mesa to yina ke kusadila? Ketii yina ikele na mesa ve? Kansi mono, mono ikele kati na benoit bonso yina ke kusadila. 28 Kansi benoit, benoit ikele ba yina tatamanaka ti mono na ba mpukumuna¹⁹⁰ na mono. 29 Ye mono, mono ke pesa benoit kimfumu bonso Tata na mono pesaka mono mosi, 30 na mpila nde benoit lenda kudia ye benoit lenda kunwa na mesa na mono na kimfumu na mono ; ye nde benoit lenda kuvanda na ba kiti ya kimfumu, na kusambisaka makanda kumi na zole ya Izalaele.

31 Ye Mfumu tubaka : Simoni, Simoni, tala, Satana me lombaka na kubaka benoit na kuyungula benoit bonso mbuma ya ble ; 32 kansi mono, mono sambaka sambu na nge, na mpila nde lukwikilu na nge kumana ngolo yonso ve ; ye nge, ntangu nge ta vutuka siamisa ba mpangi na nge. —33 Ye yandi kutubaka na yandi : Mfumu, mono ikele ya kuyilama na

¹⁸⁶ Nkengidi.

¹⁸⁷ Yina ke kulunga.

¹⁸⁸ *Tala lukaya* Malako 14, 15.

¹⁸⁹ Na mpusa yonso mono vandaka ti mpusa.

¹⁹⁰ To : Kumekama.

kwenda ti nge na boloko ti na lufwa. —34 Ye yandi tubaka : Petelo, mono ke kutuba na nge : Nsusu ta kudila ve bubu yai, nde ntete—ntete nge ta kubuya mbala tatu nde nge kuzaba mono ve.

35 Ye yandi kutuba na bo : Ntangu mono tindaka beno kukonda kibumbidi mbongo, kukonda ngoto ye kukonda sapatu, keti beno kondaka kima? Ye bo kutuba : Beto kondaka kima ve. 36 Yandi tubaka na bo mpi : Kansi ntangu yai, nde yina ikele na kibumbidi mbongo yandi kubaka yo, ye kiteso mosi [yina ikele] ti ngoto, ye nde yina ikele na [mbele] ve kuteka lele na yandi ye kusumba mbele. 37 Sambu mono ke tubila beno nde, yo fetele diaka nde yina sonamaka, yo kuvanda ya kulungisama na mono : «Ye yandi tangamaka na kati ya bantu ya konda nsiku» (A)¹⁹¹. Sambu mpi mambu yina me tadila mono ta kuvanda ti nsuka na yo. 38 Ye bo tubaka : Mfumu, tala awa ba mbele zole. Ye yandi tubaka na bo : Yo me fwana.

39 Ye na kubasikaka, yandi kwendaka, na mpila ya kikalulu na yandi, na ngumba ya ba nti ya ba olive, ye ba longoki mpi landaka yandi. 40 Ye ntangu yandi kumaka na kisika yina, yandi tubaka na bo : Beno samba nde beno kota na mpukumuna ve. 41 Ye yandi katukaka na bo yandi mosi kiteso ya nda ya kulosama ya ditadi, ye ya yandi fukamaka, 42 yandi vandaka kusamba na kutubaka : Tata, kana nge zola kulutisa mbungu yai ntama na mono! Kansi, yo kuvanda luzolo na mono ve kansi yina ya nge kusalama. 43 Ye wanzio mosi ya Mfumu basikilaka yandi, na kusiamisaka yandi. 44 Ye na kuvandaka na [mpasi ya ngolo mingi na ntima], yandi vandaka kusamba ngolo kibeni ; ye mutoki na yandi kumaka bonso menga ke kangama ke tiamuka na ntoto. 45 Ye yandi telamaka na kisambu na yandi, yandi kwisaka na ba longoki, yina yandi kutaka ya kulala na kiadi ; 46 yandi tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kulala? Beno telama, ye beno samba na mpila nde beno lenda kukota ve na mpukumuna.

47 Bonso yandi vandaka kutuba diaka, tala kibuka mosi, ye yina vandaka na zina Yudasi, mosi ya ba kumi na zole, vandaka kutambula na ntuala na bo ; ye yandi finamaka na Yezu, sambu na kupesa yandi beze. 48 Ye Yezu tubaka na yandi : Yudasi, nge ke yekula Mwana ya muntu na beze? 49 Ye ba yina vandaka na nziunga na yandi, na kumonaka yina zolaka kukuma, tubaka na yandi : Mfumu beto ta kubula na mbele? 50 Ye mosi kati na bo bulaka nsadi ya mbuta—nganga ye yandi katulaka yandi dikutu ya kibakala. 51 Kansi Yezu, na kuvutulaka, tubaka : Bikabo [kusala] tii awa ; ye ya yandi simbaka dikutu na yandi, yandi belulaka yandi. 52 Ye Yezu tubaka na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na ba mbuta ya mikengi ya tempelo ti na ba mbuta yina kwisaka na yandi : Beno me kubasika bonso na kukanga muyibi ti ba mbele ti ba nti? 53 Ntangu mono vandaka bilumbu yonso ti beno, na tempelo, beno tandudilaka mono maboko na beno ve sambu na kukanga mono ; kansi yai ikele ntangu na beno, ye kiyeka ya mudidi.

54 Ye na kukangaka yandi, bo nataka yandi, ye bo kotisaka yandi na nzo ya mbuta—nganga. Petelo vandaka kulanda na ntama. 55 Ye ntangu bo pedisaka tiya na kati ya kibansala¹⁹² ye ya bo vandaka kimvuka, Petelo vandaka na kati na bo. 56 Ye nsadi mosi ya nketo, na kumonaka yandi ya kuvanda mfinama ya nsemo, ye ya yandi talaka yandi mbote—mbote, kutuba : Yandi yai mpi vandaka ti yandi. 57 Kansi yandi buyaka, na kutubaka : Nketo, mono zaba yandi ve. 58 Ye na nima fioti, ya nkaka na kumonaka yandi, tubaka : Ye nge, nge ikele ya bantu yina. Kansi Petelo tubaka : O muntu, mono ikele ya bo ve. 59 Ye kiteso ya ntangu mosi na nima, ya nkaka tubaka na ngolo : Ya kieleka, yandi yai mpi vandaka ti yandi ; sambu yandi ikele mpi muntu ya Galilea. 60 Ye Petelo tubaka : O muntu, mono kuzaba ve yina nge ke kutuba. Ye na nswalu bonso yandi vandaka kutuba diaka, nsusu dilaka. 61 Ye

¹⁹¹Yez. 53, 12.

¹⁹²Kibansala ya kuziungama na bibaka ya nzo, kisika ya mbuta—nganga ke kuzingaka ; Mat.26, 69.

Mfumu, na kubalukaka, talaka Petelo, ye Petelo yibukaka na ndinga ya Mfumu, bonso yandi tubilaka yandi : Na ntwala nde nsusu kudila, nge ta kubuya mono mbala tatu. 62 Ye Petelo, ya yandi basikaka na nganda, dilaka ngolo.

63 Ye ba bakala yina vandaka kusimba Yezu vandaka kuseka yandi ye kubula yandi ; 64 ye na kufikaka yandi [meso], bo vandaka kuyufula yandi, na kutubaka : Bikula ; nani ikele yina me kubula nge? 65 Ye bo vandaka kutuba mambu mingi ya nkaka sambu na yandi, na kusahulaka yandi.

66 Ye ntangu suka tanaka, lukutakanu ya ba mbuta ya nkangu, ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki, vukanaka ; ye bo nataka yandi na Sanedilini na bo, na kutubaka : 67 Kana nge, ikele Klistu, tubila beto yo. Ye yandi tubaka na bo : Kana mono kutubila beno, beno ta kwikila yo ve ; 68 ye kana mono kuyula beno, beno ta kuvutudila mono mvutu ve [to beno ta kubika mono ve na kwenda]. 69 Kansi tuka ntangu yai Mwana ya muntu ta kuvanda na diboko ya kibakala ya ngolo ya Nzambi. 70 Ye bo tubaka bo yonso : Nge, nge ikele mpi Mwana ya Nzambi? Ye yandi tubaka na bo : Beno ke kutuba beno mosi nde mono ikele yo. 71 Ye bo tubaka : Beto ikele na mfunu ya inki kimbangi ya nkaka? Sambu beto mosi beto me kuwa yo na munoko na yandi.

23KAPU 23

1 Ye na kutelamaka bo yonso na kimvuka¹⁹³, bo nataka yandi na Pilatu. 2 Ye bo yantikaka na kufunda yandi, na kutubaka : Beto me kumona muntu yai ke bebisa dikanda na beto ye ke buyila bantu na kufuta mpaku na Kayisali¹⁹⁴, na kuditubilaka yandi mosi nde yandi ikele Klistu, ntotila. 3 Ye Pilatu yufulaka yandi, na kutubaka : Nge, nge ikele ntotila ya ba Yuda? Ye na kuvutulaka, yandi tubaka na yandi : Nge me kutuba yo. 4 Ye Pilatu tubaka na ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti na bibuka : Mono ke kumona ve kikuma ya kuzengila muntu yai nkanu. 5 Kansi bo vandaka kukwamina, na kutubaka : Yandi ke bendumuna bantu, na kulongaka na Yudea ya mvimba, ya yandi yantikaka tuka Galilea ti na kisika yai. 6 Ye Pilatu ya yandi kuwaka kutubama na yina me kutala Galilea, yufulaka kana muntu yai ikele muntu ya Galilea. 7 Ya yandi kuwaka nde yandi vandaka ya ndambu ya nsi ya luyalu ya Elode, yandi vutulaka yandi na Elode yina, na bilumbu yina, vandaka yandi mosi mpi na Yeluzalemi.

8 Ye Elode, na kumonaka Yezu, monaka kiese mingi ; sambu tuka ntama yandi zolaka kumona yandi, sambu yandi kuwaka ke kutubama mambu mingi sambu na yandi ; ye yandi vandaka ti kivuvu ya kumona mambu ya kuyituka¹⁹⁵ ya ke kusalama na yandi. 9 Ye yandi yufulaka yandi ntangu nda ; kansi yandi vutudilaka yandi mvutu ve. 10 Ye ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba nsoniki telamaka pana, na kufundaka yandi ngolo. 11 Ye Elode, ti binwani na yandi, bo sahumaka ti kuseka yandi, bo lwatisaka yandi lele ya kitoko ye bo vutulaka yandi na Pilatu. 12 Ye Pilatu ti Elode kumaka ba nduku kati na bo kilumbu yina kaka ; sambu ntete bo vandaka na kimbeni mosi na ya nkaka.

13 Ye Pilatu, ya yandi vukisaka ba mbuta ya ba nganga—Nzambi, ti ba mfumu, ti nkangu, 14 tubaka na bo : Beno me kunatila mono muntu yai bonso muntu ke kuvidisa bantu nzila, ye tala, ye ya mono yufulaka yandi na ntwala na beno, mono me kumona mbi ve kati na muntu yai na yina me kutala mambu beno ke fundila yandi, 15 ata Elode mpi ve, sambu mono

¹⁹³Ye kibuka yonso telamaka.

¹⁹⁴Tala20, 22—26.

¹⁹⁵Kidimbu.

vutulaka beno na yandi ; ye tala, kima mosi ve me kusalama na¹⁹⁶ yandi yina me kufwana na lufwa. 16 Ya mono ta kupesa yandi ndola, ta kuyambula yandi. 17 Yandi fetele kuyambudila bo muntu mosi na nkinsi. 18 Ye kibuka yonso bokaka na kimvuka, na kutubaka : Katula¹⁹⁷ yandi yai, ye yambudila beto Balaba 19 (yina losamaka na boloko sambu na kutombuka [ya bantu] yina salamaka na mbanza, ye sambu na kufwa ya muntu). 20 Pilatu mpi tubaka diaka na bo, na kuzolaka kuyambula Yezu. 21 Kansi bo vandaka kuboka, na kutubaka : Koma na kulunsi, koma yandi na kulunsi! 22 Ye yandi tubaka na bo na mbala ya tatu : Kansi inki mbi yandi yai me kusala? Mono me kumona kima mosi ve na yandi yina me kufwana na lufwa ; na nima ya mono ta kupesa yandi mpi ndola, mono ta kuyambula yandi. 23 Kansi bo vandaka kukwamina na kuboka ngolo, na kulombaka nde bo kukoma yandi na kulunsi. Ye kuboka na bo ti yina ya ba mbuta ya ba nganga—Nzambi lutaka na ngolo. 24 Pilatu zengaka nde yina ya bo vandaka kulomba yo kusalama. 25 Ye yandi yambulaka yina, sambu na kutombuka ya bantu ti kufwa muntu, losamaka na boloko, yina bo vandaka kulomba ; ye yandi yekulaka Yezu na luzolo na bo.

26 Ye bonso bo vandaka kunata yandi, bo bakaka muntu mosi Simoni, ya Kileni, yina katukaka na bilanga, ye bo tulaka yandi kulunsi, sambu yandi kunata yo na nima ya Yezu. 27 Ye kibuka ya nene ya nkangu ye ba nketo yina vandaka kudibula ntulu ti kudila yandi, vandaka kulanda yandi. 28 Kansi Yezu, na kubalukaka na bo, tubaka : Bana ba nketo ya Yeluzalemi, beno dila mono ve ; kansi beno dila sambu na beno mosi ye sambu na bana na beno ; 29 sambu tala, bilumbu ke kwisa, ya bo ta kutuba : Kiese na ba nkobo, ye na mavumu yina butaka ve, ye mabele yina nwisaka ve. 30 Ibuna bo ta yantikaka kutuba na ba ngumba : Bwila beto ; ye na ba ngumba ya fioti : Fika beto ; 31 sambu kana bo ke kusala mambu yai na nti ya mubisu, inki ta kusalama na nti ya kuyuma? 32 Ye zole ya nkaka mpi, yina vandaka ba nsadi mbi, natamaka ti yandi sambu na kufwa bo.

33 Ye ntangu bo kumaka na kisika ya bo ke bingaka mukwa ya ntu, bo komaka yandi na kulunsi pana, ti ba nsadi mbi, mosi na diboko ya kibakala, ye mosi na diboko ya kinketo. 34 Ye Yezu tubaka : Tata, lolula bo, sambu bo ke kuzaba ve yina bo ke kusala. Ya bo kabanaka bilele na yandi, bo bulaka zeke. 35 Ye nkangu vandaka kutelama pana, na kutalaka ; ye ba mfumu ya bizunga mpi vandaka kuseka yandi [ti bo], na kutubaka : Yandi gulusaka ba nkaka ; yandi kudigulusa yandi mosi, kana yandi ikele Klistu, nsolami ya Nzambi. 36 Ye binwani mpi vandaka kuseka yandi, na kufinamaka, ye kupesa yandi vinu ya ngani, 37 ye na kutuba : Kana nge, nge ikele ntotila ya ba Yuda, kudigulusa nge mosi. 38 Ye vandaka mpi na zulu na yandi nsonokono mosi na bisono ya ki Geleki, ki Loma, ti ki Ebeleo : Yandi yai ikele ntotila ya ba Yuda.

39 Ye mosi ya ba nsadi mbi yina komamaka¹⁹⁸ na kulunsi vandaka kufinga yandi, na kutubaka : Keti nge ikele Klistu ve, nge? Kudigulusa nge mosi, ye beto mpi. 40 Kansi ya nkaka, na kuvutulaka, nganinaka yandi, na kutubaka : Ye nge ke kuwa Nzambi boma ve, nge, sambu nge ikele na nsi ya nkanu mosi? 41 Ye sambu na beto, yo ikele masonga ; sambu beto ke kubaka yina me kufwana na mambu yina beto salaka : Kansi yandi yai me kusala kima ve yina fetele kusalama ve. 42 Ye yandi vandaka kutuba na Yezu : Yibuka mono, Mfumu, ntangu nge ta kwisa na kimfumu na nge. 43 Ye Yezu tubaka na yandi : Ya kieleka, mono ke kutuba na nge, bubu yai nge ta kuvanda ti mono na paladis.

¹⁹⁶ To : ya me kuzengama sambu na yandi.

¹⁹⁷ Na mutindu ya : katula, to fwa.

¹⁹⁸ Ya bo me simbisa (na kulunsi).

44 Yo vandaka kiteso ya ntangu ya sambanu ; ye mudidi kubwaka na insi¹⁹⁹ ya mvimba tii na ntangu ya uvwa ; 45 ye ntangu kumaka mudidi, ye ngumbu²⁰⁰ ya tempelo²⁰¹ pasukaka na kati—kati. 46 Ye Yezu, na kubokaka na mungungu ya ngolo, kutuba : Tata! Kati ya maboko na nge mono me kubika mpeve na mono. Ye na kutubaka yina, yandi kufwaka.

47 Ye mfumu ya binwani nkama, na kumonaka yina kumaka, kembisaka Nzambi, na kutubaka : Ya kieleka muntu yai vandaka muntu ya masonga. 48 Ye bibuka yonso yina kutakana na kutala mambu yina, ya bo monaka mambu yina kumaka, vandaka kuvutuka, na kubulaka ba ntulu na bo. 49 Ye ba nzabani na yandi yonso vandaka kutelama na ntama, na ba nketo mpi yina fidisaka yandi yantika Galilea, telamaka pana na kutalaka mambu yai.

50 Ye tala, muntu mosi na zina ya Yozefo, yina vandaka ndongisidi, muntu ya mbote ti ya masonga 51 (yandi yai vukanaka ve na lukanu na bo ti na kisalu na bo), yina vandaka ya Alimatea, mbanza ya ba Yuda, ye yina vandaka kukinga, yandi mpi, kimfumu ya Nzambi... ; 52 yandi yai, ya yandi kwendaka na Pilatu, lombaka yandi nitu ya Yezu. 53 Ye ya yandi kulumunaka yo, yandi fikaka yo na lele ya lino ya bo ke fikaka ba mvumbi, ye tulaka yandi na maziamu ya bo timunaka na ditadi ya nene, kuna bo me tulaka ntete ata muntu ve. 54 Ye yo vandaka kilumbu ya kuyilama²⁰² ye sabata yantikaka kutana. 55 Ye ba nketo yina kufidisaka yandi yantika Galilea, ya bo landaka, talaka maziamu ye inki mutindu nitu na yandi tulamaka pana. 56 Ye ya bo vutukaka, bo yidikaka bima ya nsudi ya mbote ti manansi ; ye, na sabata, bo vandaka na kupema, na mpila ya lutumu²⁰³.

24KAPU 24

1 Kilumbu ya ntete ya mposo, na suka—suka, bo kwisaka na maziamu, na kunataka bima ya nsudi ya mbote yina bo yidikaka. 2 Ye bo kutaka ditadi ya kukatuka na ntwala ya maziamu. 3 Ye bo kotaka, bo monaka ve nitu ya Mfumu Yezu. 4 Ye yo kumaka, bonso bo zabaka ve inki bo fetele kusala na diambu yai, nde tala, ba bakala zole telamaka na ntwala na bo, na bilele ya kungenga na nsemo. 5 Ye bonso bo waka boma ya ngolo ye bo vandaka kuniekisa bilungi na ntoto, bo tubaka na bo : Sambu na inki beno ke kusosa kati na ba fwa yina ke kuzinga? 6 Yandi ikele awa ve, kansi yandi me futumuka. Beno yibuka inki mutindu yandi tubaka na beno ntangu yandi vandaka diaka na Galilea, na kutubaka : 7 Yo fetele nde Mwana ya muntu kuyekulama kati na maboko ya ba nsumuki, ye nde yandi kukomama na kulunsi, ye nde yandi kufutumuka kilumbu ya tatu. 8 Ye bo yibukaka ba ndinga na yandi. 9 Ye, na kubikaka maziamu, bo vutukaka ye songaka mambu yai yonso na ba kumi na mosi ye na ba yina yonso ya nkaka. 10 Yo vandaka Maliya ya Magadala, ti Zani, ti Maliya, [mama] ya Yakobo, ti ba nketo ya nkaka ti bo, yina tubaka mambu yai na ba ntumwa. 11 Ye ba ndinga na bo monanaka na meso na bo bonso mambu ya mpamba, ye bo kwikilaka bo ve. 12 Kansi Petelo, ya yandi telamaka, bakaka ntinu na maziamu ; ye, na kuniekaka, yandi monaka bitembe pana yo mosi ; ye yandi kwendaka na nzo na yandi, na kuyitukaka yina kumaka.

13 Ye tala, zole kati na bo vandaka kilumbu yina kaka na nzila, sambu na kwenda na

¹⁹⁹ To : Na insi—ntoto ya mvimba.

²⁰⁰ Lele yina vandaka kukabula kisika ya Santu ti kisika ya kuluta Santu to rido.

²⁰¹ Nzo kibeni.

²⁰² Kilumbu ya ntwala ya sabata.

²⁰³ Tala Kub. 20, 10.

bwala mosi yina zina vandaka Emawusi, ntama tuka Yeluzalemi ba sitadi²⁰⁴ makumi sambanu. 14 Ye bo vandaka kusolula kimvuka na mambu yina yonso kumaka. 15 Ye yo kumaka, bonso bo vandaka kutubana na kuyindulaka kimvuka, nde Yezu yandi mosi, ya yandi finamaka, kwendaka ti bo. 16 Kansi meso na bo fikamaka, na mpila nde bo bakisaka yandi ve. 17 Ye yandi tubaka na bo : Inki mambu yai ya beno ke kutuba kati na beno na kutambulaka, ye beno ikele na kiadi? 18 Ye mosi na bo, yina ya zina vandaka Kleopa, na kuvutulaka, tubaka na yandi : Ketu nge ikele nge mosi ya ke kuzinga ntangu fioti na Yeluzalemi, nde nge kuzaba mambu yai ve ya me kukuma bilumbu yai kati na yo? 19 Ye yandi tubaka na bo : Inki mambu? Ye bo tubaka na yandi : Yina me kutadila Yezu ya Nazaleti, yina vandaka profeta ya ngolo na kisalu ye na ndinga na ntwala ya Nzambi ye na ntwala ya nkangu yonso ; 20 kansi ba mbuta ya ba nganga—Nzambi ti ba mfumu na beto yekulaka yandi sambu bo kuzengila yandi nkanu ya lufwa, ye bo komaka yandi na kulunsi. 21 Beto, beto vandaka na kivuvu nde yandi vandaka yina fetele kukangula Izalaele na kimpika ; kansi diaka, ti yonso yina, bubu ikele kilumbu ya tatu tuka ya mambu yai me kukuma. 22 Kansi mpi ndambu ya ba kati na beto yitukisaka beto ngolo ; bo kwendaka na suka—suka na maziamu, 23 ye na kumonaka nitu na yandi ve, bo kwisaka, na kutubaka nde bo kumonaka mpi mbona—meso ya ba wanzio yina ke kutuba nde yandi ke kuzinga. 24 Ye mwa ndambu ya ba yina ikele ti beto, kwendaka na maziamu ye monaka [mambu] mutindu yina ya ba nketo mpi tubaka ; kansi sambu na yandi, bo monaka yandi ve. 25 Ye yandi tubaka na bo : O bantu ya kukonda mayele ye ntima malembe na kukwikila mambu yonso yina ba profeta tubaka! 26 Yo fetele ve nde Klistu kumona mpasi na mambu yai, ye nde yandi kukota na nkembo na yandi? 27 Ye na kuyantikaka na Mose ti na ba profeta yonso, yandi vandaka kutendudila bo, na masonama yonso, mambu yina me kutadila yandi. 28 Ye bo finamaka na bwala ya bo vandaka kwenda ; ye yandi, salaka bonso nde yandi zolaka kuluta. 29 Ye bo kangaka yandi na ngolo, na kutubaka : Bikala ti beto, sambu nkokila ke finama ye kilumbu ke kumana. Ye yandi kotaka sambu na kubikala ti bo. 30 Ye yo kumaka nde, bonso yandi vandaka na mesa ti bo, yandi bakaka dimpa ye sakumunaka ye yandi zengaka yo, yandi kabisilaka bo yo. 31 Ye meso na bo kangukaka, ye bo bakisaka yandi ; kansi yandi monanaka diaka ve [ye vilaka] na ntwala na bo. 32 Ye bo tubanaka kati na bo : Ntima na beto vandaka kupela ve kati na beto, ntangu yandi vandaka kutuba na beto na nzila, ye ntangu yandi vandaka kukangudila beto masonama? 33 Ye na kutelamaka na ntangu yina kaka, bo vutukaka na Yeluzalemi, ye bo kutaka me kuvukana ba kumi na mosi ti ba yina vandaka ti bo, 34 na kutubaka : Ya kieleka Mfumu me futumuka, ye yandi monanaka na Simoni. 35 Ye bo telaka mambu yina kumaka na nzila, ye inki mutindu yandi kudizabisaka na bo na kuzenga dimpa.

36 Ye bonso bo vandaka kutuba mambu yai, yandi telamaka yandi mosi pana na kati na bo, ye kutuba na bo : Ngemba kuvanda na beno! 37 Ye bo na wonga ye ya kufuluka na boma, bo vandaka kubanza kumona mpeve. 38 Ye yandi tubaka na bo : Sambu na inki beno me kuma kisaka—saka, ye sambu na inki ke kutomboka nzayilu na ba ntima na beno? 39 Beno kutala maboko na mono ti makulu na mono ; —nde ikele mono mosi : Beno simba mono, ye beno tala ; sambu mpeve ikele na nsuni ti mikwa ve, bonso beno ke kumona nde mono ikele na yo. 40 Ye na kutubaka yina, yandi songaka bo maboko na yandi ti makulu na yandi. 41 Ye bonso, na kiese, bo vandaka kukwikila ntete ve, ye bo vandaka kuyituka, yandi tubaka na bo : Beno ikele awa ti kima ya kudia? 42 Ye bo pesaka yandi kitini ya mbisi ya masa ya kuyoka ye [ndambu] ya bwiki²⁰⁵ ; 43 Ye ya yandi bakaka yo, yandi diaka yo na ntwala na bo. 44 Ye

²⁰⁴ Ba kilometele 11.

²⁰⁵ Dimpa ya bo vandaka kusala na kuvukisaka ti bwiki, to gato.

yandi tubaka na bo : Ikele yai ba ndinga yina mono vandaka kuzabisa beno ntangu mono vandaka ntete ti beno, nde mambu yonso ya sonamaka sambu na mono na nsiku ya Mose, ti na ba profeta, ti na ba nkunga, fetele kulungisama. 45 Ibuna yandi kangulaka bo mayele sambu na kubakisa masonama. 46 Ye yandi tubaka na bo : Yo me sonamaka mutindu yai ; ye mutindu yai nde Klistu fetele kumona mpasi, ye nde yandi kufutumuka kati na ba fwa kilumbu ya tatu, 47 Ye nde kupindula ntima ye ndoluka ya masumu kulongama na zina na yandi na makanda yonso, na kuyantikaka na Yeluzalemi. 48 Ye beno, beno ikele ba mbangi²⁰⁶ ya mambu yai ; 49 ye tala, mono, mono ke kutindila beno lusilu ya Tata na mono. Kansi beno, beno bikala na mbanza, tii kuna beno ta kulwatisama na ngolo ya zulu.

50 Ye yandi nataka bo na nganda tii na Betania, ye, na kutombusaka maboko na yandi na zulu, yandi sakumunaka bo. 51 Ye yo kumaka nde na kusakumunaka bo, yandi kabanaka ti bo, yandi tombulamaka na zulu. 52 Ye bo, na kupesaka yandi lukumu, bo vutukaka na Yeluzalemi ti kiese ya mingi. 53 Ye bo vandaka ntangu yonso na tempelo, na kukumisaka ti kusakumunaka Nzambi.

²⁰⁶ Mbangi.